

Vuosikertomus ja
yhteiskuntavastuun raportti
2008

Lukijalle

Alkon vuosikertomus ja yhteiskuntavastuun raportti 2008 on entiseen tapaan yhtenä julkaisuna.

Alkon toiminnasta määrätään alkoholilaissa ja -asetuksessa. Alkoholilain tarkoituksena on ehkäistä alkoholijuomista aiheutuvia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ohjaamalla alkoholin kulutusta. Vuosikertomusosuudessa kerrotaan viime vuoden tapahtumista, mitä tulee muun muassa alkoholin kulutukseen, yhtiön palveluihin sekä tuotteisiin. Koko raportin on tarkoitus antaa sidosryhmille kattava ja ymmärrettävä kuva.

Yhteiskuntavastuun raportoinnissa käytetään Global Reporting Initiative GRI-G3 -ohjeistoa soveltaen, vaikkakin Alkon uuden strategian mukaan näkökulmaa on laajennettu. Yhteiskuntavastuun raportti onkin jaettu alkoholipoliittiseen, sosiaaliseen, ympäristölliseen ja taloudelliseen vastuuseen.

Alkon vuosikertomus ja yhteiskuntavastuun raportti 2008 on painettu suomen kielellä ja englanninkielinen raportti on internetsivuillamme www.alko.fi. Alkon yhteiskuntavastuun raportin vertailu GRI-suositukseen on sivulla 56.

Sisällys

Toimitusjohtajan puheenvuoro	4
Alko Oy lyhyesti	6
Toimintaympäristö	8
Palvelut	14
Tuotteet	16
Vastuulle ei ole vaihtoehtoja	20
Alkoholipoliittinen vastuu	24
Sosiaalinen vastuu	28
Ympäristövastuu	32
Taloudellinen vastuu	36
Hallintoperiaatteet ja rakenne	38
Hallituksen toimintakertomus	44
Tilinpäätös	47
Tuloslaskelma	47
Tase	47
Rahavirtalaskelma	48
Liitetiedot	49
Tunnusluvut	54
Hallituksen voitonjakoehdotus	55
Tilinpäätösmerkintä	55
Hallintoneuvoston lausunto	55
Raportin vertailu GRI-suositukseen	56
Yhteystiedot	58

Toimitusjohtajan puheenvuoro

Yhteiskuntavastuu on aina ollut olennainen osa alkolaisuutta, ja sen merkitys korostuu tulevaisuudessa entistä enemmän. Myös asiakaspalvelun vaatimukset muuttuvat, joten meidän on pystyttävä kehittämään toimintaamme asiakkaiden toivomaan suuntaan.

Haluamme luoda sellaisia toimintatapoja, joiden avulla voimme vähentää myymiemme tuotteiden haitallisia vaikutuksia. Nämä ovat suuria haasteita seuraaviksi vuosiksi, mutta haluamme olla jatkossakin yhtiö, joka näyttää suuntaa erikoiskaupan alalla ja kantaa esimerkillisesti yhteiskunnallisen vastuunsa.

Myyntinvalvonta ikäraja-, päihtymisepäily- ja välittämise-päilykontrolleineen on olennainen osa alkolaista vastuuta. Jokainen myyjä ymmärtää oman vastuunsa ja roolinsa. Ostokelpoisuuden tarkistamista seurataan ja kehitetään rekisteröimällä jokainen kontrolli kassajärjestelmään. Vuonna 1999 aloitetun seurannan 10. miljoonasa ikäraja-tarkistus tehtiin vuonna 2008.

Yhtiön koko henkilökunta suoritti vastuullisuuspassin kokeen ja todisti näin hallitsevansa vastuullisen myyntityön perustie-dot. Monien kanavien kautta suomalaisille ja eritoten nuorille kerrottiin asioinnin pelisäännöistä: iän todistamisen tärke-destä sekä alkoholin välittämisen laittomuudesta. Toinen Alkon kampanjoista vuonna 2008 oli "Nollapuhallus", jonka viesti oli "Nolla on oikea luku liikenteessä." Molemmat kampanjat vahvistivat Alkon kuvaa vastuullisena kauppiaina ja kohottivat yhtiön yhteiskunnallista imagoa.

Suomessa on vuodesta 1984 lähtien tehty vuosittainen tutkimus, missä kansalaisilta on kysytty muun muassa sitä, mitä mieltä he ovat alkoholijuomien hinnoista, alkoholijuomien myyntiä säätelevistä ikärajoista ja nykyisestä alkoholi-juomien myyntijärjestelmästä. Kolmena viime vuonna on tiedusteltu mielipidettä myös Alkon toiminnasta alkoholihaittojen rajoittajana. Peräti 70 prosenttia kansalaisista on sitä mieltä, että Alkon alkoholijuomien vähittäismyyntioikeus rajoittaa alkoholihaittojen laajuutta. Mielipiteet ovat tällä hetkellä muutenkin tiukempia kuin kertaakaan 25 vuoden aikana. Ikärajoja pidetään tärkeinä, ja alkoholin saatavuutta halutaan rajoittaa. Alkoholihaittoihin suhtaudutaan vakavasti, ja suomalaiselle yksinoikeusjärjestelmälle on tarvetta.

Ympäristövastuun osalta Alkoon yhdistetään ennen kaikkea toimiva alkoholijuomapakkausten kierrätys. Suomessa on käytössä yksi maailman tehokkaimmista juomapullojen ja tölkkien kierrätysjärjestelmistä. Otamme vastaan myymiemme juomien pulloja ja tölkit, ja toimitamme ne edelleen hyöty-käyttöön, joko uudelleen täytettäväksi tai teollisuuden raaka-aineeksi. Olemme ylläpitäneet järjestelmää vuosien ajan, ja kehitämme sitä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Alkon asiakaspalvelu on tutkitusti hyvää. Asiakastutkimusten mukaan Alkoa pidetään vastuullisena ja palvelevana erikois-myymläketijuna. Asiakkaidemme tyytyväisyyttä palveluun on mitattu muun muassa Kansallinen Asiakaspalvelupalaute-tutkimuksella, jossa olemme sijoittuneet jo vuosia kymme-n parhaan palveluyrityksen joukkoon. Hyvät arvosanat todentavat, että Alko panostaa vahvasti sekä henkilökunnan palveluosaamiseen että myymälöiden kehittämiseen. Tutki-muksen mukaan vahvuuksia ovat muun muassa palvelun ystävällisyys, selkeys ja sujuva kassa-asiointi. Asiakaspalvelun lisäksi myymälöiden viihtyisyys, tuotevalikoiman laajuus sekä tuotteiden varmistettu laatu saavat kiitosta asiakkailtamme.

Alkoholijuomaveron korotus ja loppuvuoden taloustilanteen heikkeneminen vaikuttivat Alkon alkoholijuomien litramää-räiseen myyntiin. Vaikka Alkon verollisen myynnin arvo kasvoi 6,2 prosenttia, litramyynti kääntyi laskuun. Yhtiön

tilikauden voitto parani 54,8 miljoonasta eurosta 56,6 miljoonaa euroon, mikä johtui sekä maltillisesta kustannusten kasvusta että aiempaa kalliimpien tuotteiden myynnistä.

Tulevien vuosien strategiaan on ladattu paljon odotuksia: selkeästi mitattavia ja konkreettisia tavoitteita niin yhteiskun-tavastuun osalta kuin hyvän asiakaspalvelun ja toiminnan tehokkuuden näkökulmasta. Vastuullisuus tulee todeksi vasta, kun se on näkyvää.

Toiminta ei kehity itsestään vaan siihen vaaditaan tekijöitä; kiitos kuuluu ennen kaikkea tekijöille eli henkilökunnallem-me, asiakkaillemme ja muille sidosryhmillemme.

Jaakko Uotila

Alko Oy lyhyesti

Alko Oy on vastuullisesti, tasapuolisesti ja tehokkaasti toimiva alkoholijuomien erikoisliikeketju, jonka perustehtävä on alkoholijuomien vähittäismyynti Suomessa. Alkolla on yksinoikeus alkoholia sisältävien juomien vähittäismyyntiin. Poikkeuksena ovat enintään 4,7 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät käymisteitse valmistetut juomat sekä enintään 13 tilavuusprosenttia sisältävät tilaviinit. Alkon toiminnasta määrätään alkoholilaissa ja -asetuksessa. Alkoholilain päämääränä on ehkäistä alkoholijuomista aiheutuvia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ohjaamalla alkoholin kulutusta. Alkoholilain tarkoittamana alkoholiyhtiönä Alkolla on keskeinen tehtävä suomalaisessa alkoholijärjestelmässä. Yhtiön toiminta ja yli 4,7 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien juomien vähittäismyynnin yksinoikeus perustuvat ennen kaikkea sosiaali- ja terveyspoliittisiin syihin. Vähittäismyynnin osuus tilastoidusta alkoholin kulutuksesta nousi 85,3 prosenttiin. Alkon myynnin osuus laski 42,6 prosenttiin ja elintarvikeliikkeiden osuus kasvoi 42,7 prosenttiin. Ravintolamyynnin osuus tilastoidusta alkoholin kulutuksesta pieneni 14,7 prosenttiin.

Alkon toiminnan ja hyväksyttävyyden perustana on hyvä asiakaspalvelu ja korkea asiakastyytyväisyys. Toiminnan tulee olla myös taloudellisesti tehokasta ja tasapuolista. Tasapuolisuus valikoiman muodostamisessa ja hinnoittelussa varmistetaan julkisella valikoimaanotto-ohjeella, johon on koottu Alkon ja tavarantoimittajien väliset toimintaperiaatteet. Kattava myymäläverkosto tilauspalvelupisteineen turvaa laillisen alkoholin saannin maan eri osissa. Alkolla oli vuoden lopussa 344 myymälää ja 124 tilauspalvelupistettä. Alko avasi vuonna 2008 kuusi uutta myymälää: Järvenpäähän, Hämeenlinnaan, Sulkavalle, Kolarin Ylläkselle, Kuopioon sekä Jyväskylään. 17 myymälää muutti uusiin tiloihin.

Alkon keskusvarasto muutti helmikuussa 2008 Vantaan Kuninkaalasta Vantaan Viinikkalaan Itella Logisticsin tiloihin. Alkon pääkonttori puolestaan muutti helmikuun lopulla Vantaan Kuninkaalasta Helsingin Salmisaareen. Alkon aluejakoja muutettiin 1.6.2008 alkaen, alueiden määrä lisääntyi yhdeksästä yhteentoista. Uusia alueita ovat Lapin ja Päijät-Hämeen alueet.

Toiminnan avainluvut, milj. euroa

	2006	2007	2008
Liikevaihto	1 026,5	1 067,5	1 133,4
Liikevaihto ilman valmisteveroa	549,1	582,3	605,5
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	61,9	73,7	74,5
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	5,9	12,6	9,0

Missio

Alkon tehtävänä on alkoholijuomien vastuullinen vähittäismyynti Suomessa siten, että yhtiö omalta osaltaan ylläpitää ja vahvistaa suomalaisen hyvinvointitavoitteisiin tähtäävän alkoholijärjestelmän toimivuutta ja kestävyyttä. Erityisasemasta ja tehtävästä johtuen Alkon toiminnassa korostuvat esimerkillinen vastuullisuus ja hyvä palvelu.

Visio

Vastuullinen ja palveleva, Suomen paras vähittäiskauppa. Alko on vuonna 2012 esimerkillinen toimija suomalaisessa alkoholijärjestelmässä. Olemme Suomen paras vähittäiskauppa vastuullisuudessa ja palvelussa. Kehittämällä jatkuvasti toimintaamme saavutamme taloudelliset tavoitteemme.

Arvot

Yhtiön arvot auttavat mission ja vision toteutumista edistämällä erilaisten ihmisten yhteistoimintaa, osoittamalla oikeat toimintaperiaatteet ja sitouttamalla henkilöstön yhtiön tavoitteisiin.

Asiakastyytyväisyys

Takaamme korkeatasoisen palvelun ja tuotevalikoiman kaikille asiakkaillemme. Asiointi kanssamme on vaivatonta ja joustavaa. Toimintamme laatu on korkeatasoista.

Vastuullisuus

Vastuullisuus alkoholikaupassa on toimintamme lähtökohta. Varmistamme myymiemme tuotteiden laadun ja turvallisuuden. Noudatamme ja kehitämme yrityksen yhteiskuntavastuuseen kuuluvia sosiaalisen, ympäristöllisen ja taloudellisen toiminnan periaatteita. Vastaamme omasta työstämme.

Avoimuus

Toimintamme perustuu avoimuuteen, tasapuolisuuteen ja rehellisyyteen. Keskustelemme rakentavasti vaikeistakin asioista. Teemme tuloksellisesti yhteistyötä ja luotamme toisiimme.

Osaaminen

Olemme ammattitaitoisia ja uudistumiskykyisiä. Pystymme muuttamaan kaikissa tilanteissa.

Tuloksellisuus

Toimimme taloudellisesti ja tehokkaasti. Tehokkaalla ja taloudellisella toiminnalla turvataan liiketoiminnan kannattavuus.

Alkon strategia 2009–2012

Alkon uusi strategia hyväksyttiin elokuussa 2008. Nelivuotinen strategia viitoittaa yhtiön suuntaa, sen tavoitteita ja menestyksen eväitä. Alkolla on erityinen asema ja tehtävä. Strategia lähtee siitä, että Alkon erityisasema säilyy. Niinpä tavoite onkin korkealla, yhtiö tähtää siihen, että vuonna 2012 yhtiötä pidetään vastuullisuudeltaan ja palvelultaan Suomen parhaana vähittäiskauppana. Kehittämisen suunta strategia-kaudella 2009–2012 on vahvistaa vastuullisuutta kaikilla yhteiskuntavastuun osa-alueilla sekä lisätä laadukasta asiakaspalvelua entisestään.

Toimintaympäristö

Kansainvälisen talouden taantuma heijastui Suomen talouden vuoden 2008 loppupuolella. Kuluttajahinnat nousivat voimakkaasti vuoden 2008 alkupuoliskolla, mutta suhdannekäänteen seurauksena hintojen nousu tasaantui vuoden loppua kohden. Yksityisen kulutuksen kasvua edesauttoi muun muassa käytettävissä olevien tulojen lisääntyminen. Vuoden loppua kohti kuluttajien epävarmuus ja hintojen nousu kuitenkin hidastivat yksityisen kulutuksen kasvua.

Vähittäiskaupan myynnin arvo ja määrä kasvoivat vuonna 2008. Merkittävänä syynä myynnin arvon kasvuun oli elintarvikkeiden hintojen voimakas nousu. Alkoholikaupassa hintoja nosti lisäksi alkoholijuomaveron korotus. Vähittäiskaupan myynnin määrä kääntyi laskuun joulukuussa taloustilanteen muutoksen vuoksi. Kaupan alan työllisyys parani vuoden 2008 aikana. Kaupan sunnuntaiukiolon vapautumista alettiin valmistella; lakiesitys asiasta annettaneen keväällä 2009.

Lainsäädäntömuutoksia ja julkista keskustelua

Alkoholin kulutuksen kasvu 2000-luvulla on lisännyt alkoholihaittoja. Alkoholi on noussut yleisimmäksi kuolinsyiksi työikäisten 15–64-vuotiaiden suomalaisten miesten ja naisten keskuudessa. Alkoholisairauksien hoitajaksot ovat lisääntyneet. Alkoholien käytöstä yhteiskunnalle aiheutuneet välittömät kustannukset vuonna 2006 olivat 700–900 miljoonaa euroa.

Alkoholin kulutuksen kasvuun ja sen aiheuttamiin ongelmiin on pyritty vaikuttamaan lainsäädäntömuutoksilla. Alkoholilakiin lisättiin rajoituksia alkoholin paljousalennuksille, tarjoushintojen ilmoittelulle ja alkoholin televisiomainonnalle. Alkoholijuomaveroa korotettiin keskimäärin 11,5 prosenttia. Lisäksi eduskunta päätti 10 prosentin alkoholijuomaveron korotuksesta vuoden 2009 alusta lähtien. Alkoholipakkauksen varoitusmerkinnöistä jouduttiin luopumaan EU:n komission kielteisen kannan vuoksi. Lakiehdotus viinilayrittäjien vähittäismyyntioikeuden laajentamisesta viineistä likööreihin herätti loppuvuodesta keskustelua.

Valtioneuvoston kansanterveyttä ja sisäistä turvallisuutta koskeissa ohjelmissa alkoholi ja sen aiheuttamat haitat on huomioitu niin tavoitteissa kuin toimenpiteissäkin. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämissuunnitelma (KASTE 2008–2011) käynnistyi yhtenä keskeisenä tavoitteenaan syrjäytymisen estäminen ja varhainen puuttuminen. Sisäisen turvallisuuden -ohjelmassa puolestaan korostettiin alkoholin kulutuksen vähentämistä, jotta syrjäytyminen, tapaturmat ja väkivalta eivät lisääntyisi.

Alkoholipoliittinen keskustelu nosti esille monipuolisesti keinoja alkoholin kulutuksen ja alkoholihaittojen torjumiseksi. Viikasta keskustelua käytiin oluen kulutuksen vähentämisestä keskioluen alkoholipitoisuutta laskemalla tai saatavuutta rajoittamalla. Alkoholin mielikuvamainonnan vaikutuksesta nuorten alkoholin käyttöön esitettiin kannanottoja puolesta ja vastaan. Alkoholi on merkittävä onnettomuuksien aiheuttaja liikenteessä. Ongelmaan esitettiin puututtavaksi promillerajaa alentamalla ja ottamalla alkolukko nykyistä laajempaan käyttöön.

Alkoholin kokonaiskulutus pieni

Alkoholin kokonaiskulutus Suomessa laski vuonna 2008. Asukasta kohden laskettuna kokonaiskulutus oli 10,4 litraa 100 prosentin alkoholina, mikä oli 0,1 litraa vähemmän kuin edellisvuonna.

Alkoholin myynti Suomessa väheni

Vuonna 2008 alkoholin tilastoitu kulutus oli 100 prosentin alkoholina mitattuna runsaat 45 miljoonaa litraa (46 miljoonaa litraa vuonna 2007). Alkoholin tilastoidun kulutuksen osuus kokonaiskulutuksesta oli vajaat 82 prosenttia. Tilastoitu kulutus jakautuu vähittäismyyntiin ja anniskeluun eli muun muassa ravintoloissa käytettyyn alkoholiin.

Vähittäismyyntin osuus tilastoidusta kulutuksesta kasvoi edelleen yli 85 prosenttiin. Alkon myymälöiden myynnin osuus vähittäismyyntistä oli 50 prosenttia ja koko alkoholin myyntistä Suomessa 43 prosenttia. Ravintolamyyntin määrä laski, ja sen osuus tilastoidusta alkoholin kulutuksesta pieni vajaan 15 prosenttiin.

Alkoholin jakeluverkoston kehitys jatkui viime vuosien kaltaisena. Alkon myymälöiden määrä vuoden 2008 lopussa nousi 344 myymälään (338 vuonna 2007) ja tilauspalvelupisteiden määrä laski 124:ään (130 vuonna 2007). Muiden vähittäiskaupan myyntipisteiden määrä väheni. Ravintolasektorilla A- ja B-anniskeluoikeuksin toimivien yritysten, etenkin ruokaravintoloiden, määrä kasvoi. Keskioluen anniskelumyyntiin painottuvien C-oikeuksin toimivien ravintoloiden määrä väheni edelleen. Suomessa oli vuoden 2008 lopulla 44 viinitilaa, ja ne tuottivat ja myivät noin 0,3 miljoonaa litraa alkoholijuomia.

ALKOHOLIJUOMIEN KULUTUS SUOMESSA

litraa asukasta kohden, 100 %:n alkoholina

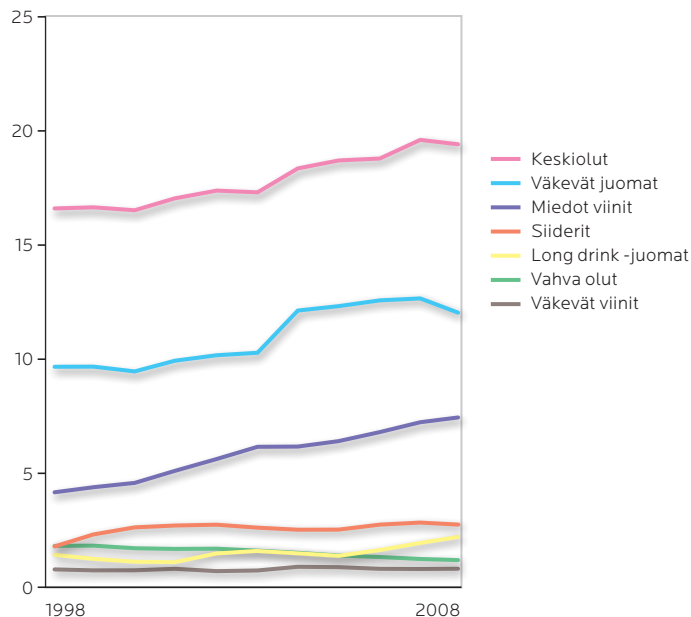
	2006	2007	2008
Tilastoitu kulutus	8,4	8,7	8,5
Tilastoimaton kulutus*)	1,9	1,8	1,9
Kulutus yhteensä	10,3	10,5	10,4

*)Tilastoimattomalla kulutuksella tarkoitetaan matkustajien alkoholituomisia, alkoholijuomien laillista ja laitonta kotivalmistamista, salakuljetusta sekä suomalaisten ulkomailla nauttimaa alkoholia.

ALKOHOLIJUOMIEN KULUTUS

100 %:n alkoholina juomaryhmittäin vuosina 1998–2008

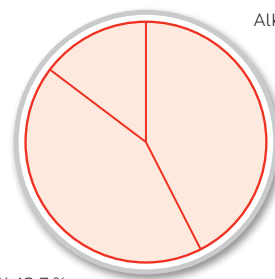
Milj. litraa

ALKOHOLIJUOMIEN MYYNTI 100 %:n alkoholina Suomessa 2008

Anniskelu 14,7 %

Alkon myymälät 42,6 %

Muu vähittäismyynti 42,7 %

Matkailijoiden alkoholituomiset lisääntyivät

Suomeen saapuvat matkustajat toivat mukanaan alkoholijuomia enemmän kuin edellisvuonna. Kaikkiaan tilastoitamon alkoholin kulutus oli 1,9 miljoonaa litraa 100-prosenttista alkoholia asukasta kohti. Matkustajatuonin osuus tilastoitamattomasta alkoholin kulutuksesta on noin 75 prosenttia.

Mietojen juomien suosio on kasvussa

Alkoholien kulutuksen rakenteessa ei tapahtunut suuria muutoksia vuoden 2008 aikana. Suomalaiset ovat kuitenkin vuodesta 2006 lähtien suunnanneet kulutustaan miedompiin juomiin. Vuoden 2005 ennätyslukemista väkevien alkoholijuomien kulutus on pienentynyt, ja toisaalta mietojen viinien kulutus on puolestaan lisääntynyt.

Väkevien alkoholijuomien kulutus mitattuna 100 prosentin alkoholina väheni yli viisi prosenttia edellisestä vuodesta. Väkevien alkoholijuomien osuus tilastoidusta alkoholin kulutuksesta 100 prosentin alkoholina oli 26 prosenttia.

Mietojen viinien kulutus kasvoi runsaat kaksi prosenttia ja osuus tilastoidusta kulutuksesta oli 16 prosenttia.

Oluiden kulutus aleni yhden prosentin, ja niiden osuus kulutuksesta säilyi 45 prosentissa.

Alkossa ja ravintoloissa myytävien etyylialkoholipohjaisten long drink -juomien ja elintarvikeliikkeissä myytävän käymisteitse valmistetun long drinkin kulutus kasvoi. Long drink -juomien osuus tilastoidusta kulutuksesta oli viisi prosenttia.

Lähialueilla alkoholijuomaverot nousivat

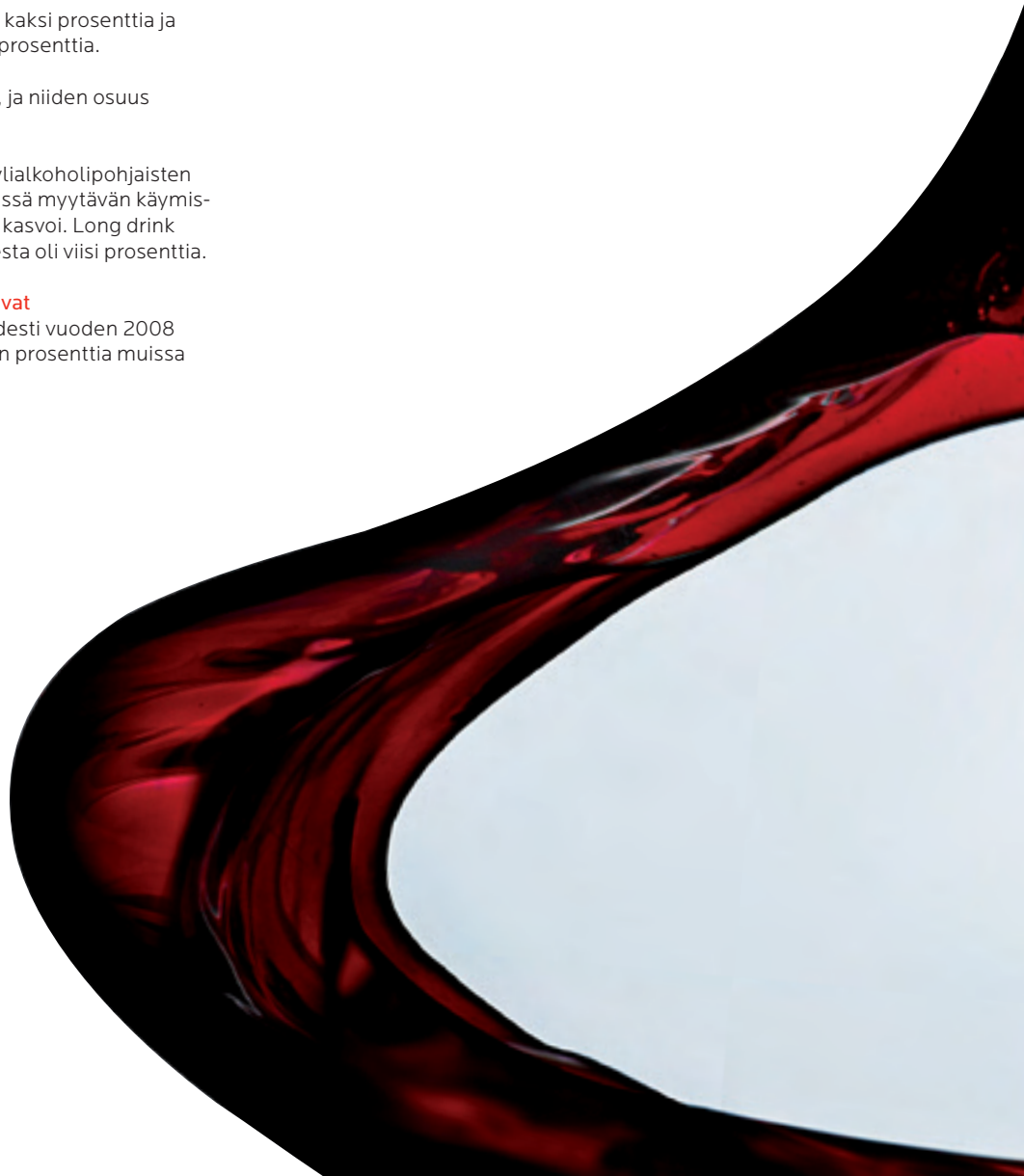
Viro korotti alkoholijuomaveroaan kahdesti vuoden 2008 aikana: 1.1. korotettiin veroja kymmenen prosenttia muissa

juomaryhmissä paitsi miedoissa viineissä ja 1.7. kaikkien juomaryhmien veroa nostettiin 20 prosenttia. Ruotsissa olutveroa korotettiin 13 prosenttia, ja viiniveroa kaksi prosenttia 1.1.2008 alkaen. Ruotsin ja Norjan valuuttakurssien heikkeneminen vuoden 2008 lopulla tasoitti Suomen ja läntisten naapurimaiden alkoholien hintaeroa.

Alkoholien hinnat Suomessa nousivat

Alkoholijuomien nimellishinnat olivat vuonna 2008 keskimäärin kuusi prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Alkon myynnin nimellishintataso oli 8,4 prosenttia korkeammalla kuin edellisvuonna. Elintarvikeliikkeiden hinnat nousivat vajaat viisi prosenttia.

Kuluttajahintoihin suhteutettuna vuonna 2008 alkoholijuomien reaali hinnat olivat vajaat kaksi prosenttia korkeammalla tasolla kuin edellisvuonna ja 12 prosenttia matalammalla kuin ennen alkoholiveronalennusta vuonna 2003.

Alkoholipoliittiset mielipiteet

Suomessa on vuodesta 1984 lähtien tehty vuosittain tutkimus, missä kansalaisilta on kysytty muun muassa sitä, mitä mieltä he ovat alkoholijuomien hinnoista, alkoholijuomien myyntiä säätelevistä ikärajoista ja nykyisestä alkoholijuomien myyntijärjestelmästä.

Tammikuussa 2009 kerätyn gallup-aineiston mukaan lähes 90 prosenttia suomalaisista oli sitä mieltä, että nykyiset alkoholipoliittiset rajoitukset ovat sopivia tai että niitä pitäisi kiristää. Vieläkin suurempi osa väestöstä oli sitä mieltä, että väkeviä alkoholijuomia tulee saada ostaa vain Alkosta. Noin kaksi kolmasosaa suomalaisista on puolestaan sitä mieltä, että viinien oikea ostopaikka on Alko. Vahvan oluen osalta tätä mieltä oli melkein kolme neljästä. Sen sijaan lähes yhdeksän kymmenestä suomalaisesta haluaa jatkossakin ostaa keskiolutta myös päivittäistavara-kaupoista.

Hieman yli 70 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että valtion alkoholimonopoli Alko ja sille annettu yksinoikeus alkoholijuomien myyntiin on hyvä tapa rajoittaa alkoholihaittojen laajuutta. Yli 90 prosenttia väestöstä pitää vallitsevia alkoholiostoa sääteleviä ikärajoja joko sopivina tai liian matalina. Noin puolet suomalaisista pitää alkoholijuomien hintoja sopivina. Oluen hintaa liian korkeana pitäviä on noin kolmannes väestöstä ja viinien hintaa liian korkeana pitäviä on noin neljännes. Noin neljännes väestöstä pitää alkoholijuomien hintoja liian korkeina, mutta lähes yhtä suuri osa suomalaisista on sitä mieltä, että väkevien alkoholijuomien hinnat ovat liian matalia, joten pääpiirteissään suomalaiset näyttävät olevan tyytyväisiä nykyiseen alkoholipoliittiseen järjestelmään mukaan lukien alkoholijuomien nykyisen hintatason.

Alkoholijuomien hinnat nousivat, ja verotus kiristyi

Alkon vähittäismyynnin nimellishintataso vuonna 2008 oli keskimäärin 8,9 prosenttia korkeampi kuin edellisvuonna. Alkoholijuomaveron korotus vaikutti Alkon vähittäismyyntihintoihin keskimäärin kuusi prosenttia. Kun kuluttajahinnat vuonna 2008 suhteutetaan Alkon vähittäismyynnin reaalihintatasoon, niin se oli keskimäärin 4,6 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2007.

Hinnoittelurakenteeseen ei tehty muutoksia vuonna 2008. Hinnoitteluryhmien määrää lisättiin ja hinnoittelukertoimien tasoa tarkistettiin. Keskusvarasto- ja myymäläjakelukustannuksia päivitettiin.

Vähittäishintamuutokset, jotka tehtiin tammi-, huhti-, heinä- ja lokakuussa, johtuivat alkoholijuomaveron noususta, Alkon hinnoittelun muutoksista, tavarantoimittajien hinnantarkastuksista, tuotteiden jakelutavan muutoksista ja tuotteiden siirtymisestä eri volyymluokkaan, mitä tulee varastointi- ja kuljetuspalveluiden hinnoitteluun.

Alkon hinnoittelu on tasapuolista ja läpinäkyvää. Kaikkia tavarantoimittajia ja tuotteita kohdellaan samojen periaatteiden mukaisesti ja hinnoittelu on tavarantoimittajille avointa. Tuotteiden vähittäismyyntihinnat ovat samat kaikissa Alkon myymälöissä ja myymäläverkostoa täydentävissä tilauspalveluisteissa. Hinnoittelusäännöt ja hinnoitteluun vaikuttavat tekijät tarkistetaan säännöllisesti. Suunnitelluista muutoksista järjestetään vuosittain kuulemismenettely, ja lopullisista hinnoittelun muutoksista tiedotetaan.

Alkoholijuomien vero nousi

Alkoholijuomaveroa korotettiin keskimäärin 11,5 prosenttia 1.1.2008 alkaen. Korotus painottui väkeviin alkoholijuomiin, joiden veroa nostettiin 15 prosenttia. Muiden juomaryhmien vero nousi kymmenen prosenttia.

Eduskunta hyväksyi vuoden 2009 budjetin käsittelyn yhteydessä alkoholijuomaveron 10 prosentin korotuksen vuoden 2009 alusta lähtien. Lisäksi eduskunta päätti alentaa elintarvikkeiden arvonlisäveroa 17 prosentista 12 prosenttiin 1.10.2009 alkaen. Alkossa tämä alentaa alkoholittomien juomien hintoja.

Alkoholijuomista kannetaan alkoholijuomaveroa, juomapakkausveroa ja yleistä arvonlisäveroa.

Alkossa alkoholijuomien hinnat muodostuivat vuonna 2008 seuraavasti:

Väkevä alkoholijuoma, 0,70 l, alkoholia 40 tilavuusprosenttia		Vähittäishinta
	osuus	17,10 €
Hankintahinta + Alkon myyntikate	23 %	4,00 €
Alkoholijuoma- ja pakkausverot	59 %	10,02 €
Arvonlisävero	18 %	3,08 €
Viini, 0,75 l, alkoholia yli 8 tilavuusprosenttia		Vähittäishinta
	osuus	7,21 €
Hankintahinta + Alkon myyntikate	55 %	3,98 €
Alkoholijuoma- ja pakkausverot	27 %	1,93 €
Arvonlisävero	18 %	1,30 €
Olut, 0,33 l, alkoholia 5,2 tilavuusprosenttia		Vähittäishinta
	osuus	1,43 €
Hankintahinta + Alkon myyntikate	53 %	0,76 €
Alkoholijuoma- ja pakkausverot	29 %	0,41 €
Arvonlisävero	18 %	0,26 €

Alkon litramyynti laski

Vuonna 2008 Alkon myynti oli 112 miljoonaa litraa. Vuoteen 2007 verrattuna litramääräinen myynti väheni 1,2 prosenttia. 100 prosentin alkoholiksi muunnettu myynti oli noin 19 miljoonaa litraa, joka on vajaat kaksi prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Alkon myyntiin vaikuttivat alkoholijuomaveron korotus, ja loppuvuoden taloustilanteen heikkeneminen.

Myynnin rakenne miedontui

Mietojen eli alle 22-tilavuusprosenttisten alkoholijuomien suhteellinen osuus Alkon myynnistä kasvoi. Mietojen viinien myynti lisääntyi yli kaksi prosenttia. Väkevien alkoholijuomien myynti väheni sen sijaan neljä prosenttia muun muassa siksi, että vuoden 2008 alusta voimaan tullut alkoholijuomaveron korotus painottui väkeviin juomiin, ja että väkevien juomien ostohinnat nousivat eniten.

Valkoviinien myynti kasvoi vajaat kolme prosenttia. Punaviinien myynnin kasvu on hidastunut vajaaseen kahteen prosenttiin. Kuohuviinien suosio jatkui, ja niiden myynti kasvoi suhteellisesti eniten kaikista juomaryhmistä.

Panimotuotteiden myynti väheni. Oluen myynti laski viisi prosenttia, siidereiden 12 prosenttia ja long drink -juomien vajaat kolme prosenttia.

Viinien ja vodkien myynti laski 5,5 prosenttia. Muita väkeviä alkoholijuomia myytiin neljä prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Väkevien viinien myynti kasvoi kaksi prosenttia.

Espanjalaiset kuohuviinit nousivat suosituimmiksi

Uuden maailman viinien myynnin kasvu jatkui, ja vuonna 2008 yli puolet Alkossa myydyistä miedoista viineistä oli alkuperältään uudesta maailmasta. Chileläisten viinien suosio kasvoi entisestään, yli 20 prosenttia mietojen viinien myynnistä oli alkuperältään Chilestä.

Chileläisten punaviinien osuus myynnistä kasvoi jo lähes kolmanneksen, ja argentiinalaisten ja eteläafrikkalaisten punaviinien myyntikin lisääntyi. Perinteiset punaviinimaat Espanja ja Ranska olivat edelleen suosittuja, mutta niiden myynti laski edelleen edellisvuodesta.

Valkoviinien suosituimmat alkuperämaat olivat Chile ja Etelä-Afrikka. Eurooppalaisista valkoviineistä suosituimpia olivat italialaiset ja saksalaiset. Historiallinen käänne kuohuviinien myynnissä tapahtui, kun Espanja nousi suosituimmaksi alkuperämaaksi ohii Ranskan.

Uusia pantillisia pakkauksia markkinoille runsain määrin

Raaka-aineena hyödynnettävät pantilliset kierrätysmuovipulot otettiin Suomessa käyttöön vuoden 2008 alusta. Alkossa kierrätysmuovipulloon pakattuja väkeviä alkoholijuomia ja panimotuotteita myytiin kaikkiaan kolme miljoonaa litraa. Kaiken kaikkiaan muun muassa mietojen viinien pakkauksia on tullut käyttöön 2000-luvulla runsaasti. Vuonna 2000 Alkon valikoimaan tulleet hanapakkauksiin ovat kasvattaneet suosiotaan vuosi vuodelta. Puna-, valko- ja roseeviinejä myytiin hanapakkauksissa vuonna 2008 kaikkiaan 18 miljoonaa litraa, ja niiden osuus kaikkien mietojen viinien myynnistä oli 34 prosenttia. Hanapakkauksen osuus mietojen viinien myynnistä on korkeimmillaan kesä- ja heinäkuussa, jolloin niiden osuus mietojen viinien myynnistä ylittää 40 prosenttia. Nestekartonkia yhden litran tetrapakkauksia on ollut Alkon viinivalikoimassa vuodesta 2005. Tetrapakkauksen myynti vuonna 2008 oli alle kaksi miljoonaa litraa. Myynnin määrässä mitattuna kierrekapseli on noussut suosituimmaksi suljintyyppiksi, mitä tulee pulloon pakattuihin viineihin. Luonnonkorkki on kuitenkin edelleen yleisin viinien suljintyyppi.

Tölkki on suosittu long drink -juomien sekä oluiden pakkausmuoto. Vuonna 2008 panimotuotteista 46 prosenttia myytiin tölkeissä. Monipakkauksen osuus panimotuotteiden myynnistä puolestaan väheni 47 prosenttiin.

Kalliimpaa punaista mutta edullisempaa valkoista

Valkoviinien myynnissä hallitseva hintaryhmä on viidestä kuuteen euroa pullolta. Valkoviinipullon keskihinta vuonna 2008 oli 6,57 euroa. Punaviinien myynnin painopiste jakautuu tasaisemmin viidestä kymmeneen euron hintaisiin tuotteisiin, ja keskihintakin on korkeampi kuin valkoviineissä; 0,75 litran punaviinipullon keskihinta oli 7,41 euroa. Hanapakkauksen myynnin suuri määrä kasvattaa edullisten hintaryhmien osuutta, etenkin mitä tulee valkoviineihin. Kuohuviinejä ostettaessa päädytään keskimäärin kalliimpiin tuotteisiin kuin ostettaessa muita mietoja viinejä. Hintaluokista suosituin on kahdeksasta kymmeneen euroa, vuonna 2008 kuohuviinipullon keskihinta oli 10,05 euroa.

Alkon myynti laski kaikissa maakunnissa

Alkon myymälöiden myynti laski kaikissa maakunnissa. Lapissa myynnin väheneminen oli muuta maata voimakkaampaa. Syynä tähän oli ruotsalaisten ja norjalaisten asiakkaiden ostosten väheneminen, kun hintaero Suomeen pieneni Suomen alkoholiveron korotuksen ja Ruotsin ja Norjan valuuttojen heikkenemisen takia.

Myynnin rakenteessa on alueellisia eroja. Helsingissä ja Uudellamaalla suositaan mietoja viinejä ja maan pohjoisosissa väkevien alkoholijuomien osuus myynnistä on korkeampi. Viime vuosina mietojen viinien osuus myynnistä on kasvanut kaikissa maakunnissa.

Asiakaspalvelu

Laadukas asiakaspalvelu sekä kattava myymäläverkosto tilauspalvelupisteineen tukevat nykyistä alkoholijärjestelmää ja sen hyväksyttävyyttä, vastaavat asiakkaiden tarpeisiin, kansalaisten tasapuolisuusvaateisiin sekä alkoholipoliittisiin päämääriin.

Alkolla oli vuoden 2008 lopussa 344 myymälää 224 kunnassa. Myymäläverkostoa täydensi 124 tilauspalvelupistettä. Alkon palveluja sai 315 kunnassa. Vuoden 2009 alussa Suomessa oli 348 kuntaa. Näin lähes 90 prosentilla yli 18-vuotiaista on Alkon palvelut alle 10 kilometrin, Uudella maalla alle viiden kilometrin päässä.

Myymälöitä perustettaessa otetaan huomioon alkoholilain lisäksi muun muassa asiakkaiden tarpeet, alkoholin haittojen ehkäisy, toimintaympäristö, väestön määrä, etäisyys lähimpään Alkoon tai tilauspalvelupisteeseen, matkailulliset tekijät ja kannattavuus. Asiakkaiden näkökulmasta tarkasteltuna paras liikepaikka on sellainen, jossa on pysäköintitilaa ja joka sijaitsee näkyvällä paikalla muun asiointireitin varrella. Alkon hallitus päättää vuosittain myymäläverkoston kehittämisestä.

Yritysten erityistarpeet huomioidaan

Vähittäismyynti yrityksille tukee Alkon hyväksyttävyyttä. Kaikki Alkon myymälät palvelevat myös yrityksiä. Yli 50 prosenttia yritysmyyntistä tehdään pääkaupunkiseudulla. Muualla Suomessa yrityspalvelumyymälät sijaitsevat suurissa asutuskeskuksissa sekä lomanviettoalueilla.

Asiakkaita kuunnellaan

Vuonna 2008 Alkon myymälöissä kävi noin 65 miljoonaa asiakasta. Kiireisimmät ajat ovat ennen pääsiäistä, vappua ja joulua. Vastuullisen asiakaspalvelun tärkeyttä korostetaan koko organisaatiossa, ja henkilökohtaisen asiakaspalveluprosessin laatutavoitteet on määritelty tarkoin sekä viestitty koko myymälähenkilökunnalle. Myymäläpäälliköiden roolia asiakaspalvelun johtajana sekä tiiminsä palveluvalmentajana painotetaan ja tuetaan eri työkaluin.

Asiakaspalautetta vastaanotetaan myymälöissä päivittäin sekä pääkonttorin asiakasneuvonnassa, johon tuli 15 460 yhteydenottoa vuonna 2008. Alkossa ollaan kiinnostuneita asiakkaiden tarpeista, toiveista ja odotuksista, mitä tulee asiakaspalvelun laatuun. Myymäläpäälliköitä sekä myyjiä kannustetaan välittämään asiakaspalautetta eteenpäin koko yrityksen käyttöön. Asiakkailta saadut palautteet ja kehitysehdotukset ovat merkittäviä kehitettäessä palveluja ja tuotevalikoimaa.

Asiakaspalvelua kehitetään

Henkilöstön asiakaspalveluosaamista, sen asiantuntevuutta, vastuullisuutta, aktiivisuutta sekä ystävällisyyttä kehitetään jatkuvasti muun muassa säännöllisellä tuote- ja palvelukoulutuksella. Kuukausittaista ketjukoulutusta täydentää vuonna 2008 aloitettu myymälöittäin kohdennettu asiakaspalveluvalmennus. Ulkopuolisen kouluttajan valmennuksen tavoitteena on parantaa asiakaspalvelun tasalaatuisuutta. Keväällä 2008 jokainen myymälä suoritti jatko-osan vuonna 2007 aloitetusta asiakaspalvelun verkkovalmennuksesta.

Asiakastutkimukset seurannan välineinä

Saadun asiakaspalautteen ja sisäisen auditoinnin lisäksi tietoa Alkon asiakaspalveluprosessin laadusta sekä asiakastytyvyydestä hankitaan kolmella asiakastutkimuksella.

Asiakastutkimustulosten mukaan Alko mielletään vastuulliseksi, laadukkaaksi ja palvelevaksi erikoismyymäläksi.

Taloustutkimuksen "Kansallinen Asiakaspalvelupalaute 2008" -tutkimuksessa Alko sijoittui sijalle kuusi kaikista tutkituista 104 yrityksestä (11. sija vuonna 2007). Saman tutkimuksen kauppaketjuvertailussa Alko on asiakastytyvyydellä mitattuna toiseksi paras kauppaketju Suomessa.

TNS Gallup tutki Alkon asiakastytyvyyttä ja -sitoutuneisuutta. Tutkimuksessa arvioitu palvelun laatu parani edelliseen vuoteen verrattuna. Tutkimuksen mukaan Alkon perusvahvuuksia ovat vastuullisuus ja sujuva kassapalvelu. Myös myyjien aktiivisuus ja asiantuntemus ovat lisääntyneet. Kehityskohteina ovat myyjien määrän riittävyys, tarvekartoitus sekä tuotesuosituksen antaminen.

TNS Gallup tutki asiakaspalveluprosessin laatua Alkon myymälöissä myös Mystery Shopping -tutkimuksella. Tutkimuskohteina olivat palvelutapahtuma kokonaisuutena ja myynninvalvonnan toteutus. Alkon tulos oli keskimääräistä parempi vertailussa suomalaisiin vähittäiskauppaketjuihin. Tulosten mukaan asiakaspalvelumme vahvuuksia ovat muun muassa palvelun ystävällisyys, selkeys ja kassapalvelu. Vuonna 2008 eniten oli kehitytty avuntarjoamisen aktiivisuudessa sekä lisäpalvelun tarjoamisessa.

Myymälä on tärkein viestintäkanava

Myymäläviestintää toteutetaan Alkon myymälöissä erilaisten sesongeista kertovien julisteiden, esillepanojen sekä tuotejulkaisujen, esitteiden ja asiakaslehden avulla. Vuonna 2008 Alkon hinnasto ilmestyi neljä kertaa, keskimääräinen painosmäärä oli 140 250 kappaletta. Painosmäärää on ympäristö- ja kustannussyistä tarkennettu jatkuvasti. Alkon Uudet tuotteet -esite ilmestyy kymmenen kertaa vuodessa, ja kutakin painetaan n. 90 000 kappaletta kerrallaan. Asiakaslehti Etiketti ilmestyy neljä kertaa vuodessa, kunkin lehden painosmäärä on n. 250 000, joista 220 000 suomen- ja 30 000 ruotsinkielisiä. Kaikista myymälöistä on saatavana Alkoholi ja terveys -aiheisia esitteitä. Alkon www-sivuilla vieraili vuonna 2008 noin 30 000 eri kävijää. Alkon Etikettiklubin jäsenmäärä on vajaat 14 000.

Yksityisyyden suoja

Alkolla on henkilötietolain edellyttämä rekisteriseloste kaikista asiakastietoja sisältävistä tietorekistereistä. Rekisteriselosteet ovat julkisia asiakirjoja.

Peruspalvelun taso ylittyy myymälässä

Järvenpääläinen Kristiina Halme kiittää Alkon henkilökuntaa asiantuntevasta palvelusta. "Olen aina saanut loistavaa palvelua ja hyviä vinkkejä. Varsinkin erikoisimpien ja kalliimpien viinien valinnassa pyydän mielelläni apua. Tuntuu mukavalta, kun myyjä suosittelee tuotetta, josta hänellä on omia tai vaikkapa muilta asiakkailta kuultuja kokemuksia."

Halme asioi pääasiassa kotipaikkakuntansa myymälöissä, mutta myös mökkipaikkakunnalla Heinolassa ja Sysmässä. "Viime kesänä haimme Lappeenrannan Alkosta hyvää kuohuviiniä tuliaisiksi ystäväperheelle. Saimme itsellemme vähän vieraasta myymälästä sitä paljon peräänkuulutettua lisäpalvelua. Ja helppohan se on asioida myymälässä kuin myymälässä, kun konsepti on yhteneväinen. Taisinpa lähettää sinne Lappeenrantaan hyvästä palvelusta kiitokset perään."

"Alkon palvelukulttuurissa on tapahtunut selkeä muutos viimeisten kymmenen vuoden aikana", toteaa Kristiina Halme. "Ehkä itsepalvelumyymälätkin ovat siihen vaikuttaneet, mutta kyllä selkeästi huomaa, että henkilökuntaa on koulutettu ja työntekijät ovat todella perehtyneitä tuotteisiin."

Myyvälän ulkoasua Halme kehuu raikkaaksi. "Kaikki viinit löytyvät selkeästi maittain. Myös uutuudet ja erikoisuudet on aina laitettu näkyvästi esille." Alkon tuotevalikoimaa Halme pitää riittävän kattavana. Ja jos jotakin ei ole hyllyssä, sitä tilataan. "Myyvälässä asioidessa peruspalvelun taso ylittyy monta kertaa."

Virheostoksia ei ole juuri sattunut. "Alko on siinä mielessä varma paikka, ettei hyllystä löydy huonoja tuotteita. Aina olen lähtenyt pois tarkoitukseen sopivan viinin kanssa."

Kristiina Halme (vas.) valikoi kuohuviiniä Helsingin Arkadian myymälässä. Myyjä Suvi Sinivirta suosittelee kokeilemaan uutta makua.

Tuotevalikoimaa kehitetään jatkuvasti

Alkon valikoimasuunnittelun lähtökohtana on halu tarjota asiakkaille laaja, monipuolinen ja jatkuvasti uudistuva juomavalikoima. Suunnittelu pohjautuu tilastotietoihin asiakkaiden kulutustottumuksista sekä ennusteisiin siitä, miten tottumukset ovat muuttumassa.

Suunnittelun apuna käytetään tilastoanalyysijä, suora asiakaspalautetta sekä seurataan kansainvälisiä trendejä. Yhteistyö tavarantoimittajien kanssa antaa tietoa valikoiman suunnittelua varten. Valikoimasuunnitelmat tehdään tuoterhyhmittäin sisäisissä asiantuntijatiimeissä, joissa myymälähenkilökunta on merkittävässä roolissa.

Alkon internetsivuilla julkaistava valikoimasuunnitelma päivitetään kolme kertaa vuodessa. Suunnitelmasta käyvät ilmi tuoteryhmäkohtaisesti valikoiman täydentämisen tarpeet ja sen perusteella tavarantoimittajat voivat tarjota tuotteitaan. Ostotoiminnassa noudatetaan Alkon avoimuus- ja tasapuolisuusperiaatteita.

Kierrekapselin suosio jatkuu

Korkin maku on edelleen viinien yleisin laatuviirhe. Koska kierrekapseli ei tuo viiniin korkin makua, suljentatapa on yleistynyt nopeasti. Alkon valikoimassa on jo lähes 450 kierrekapselilla suljettua viiniä, joiden joukossa on myös arvostettuja laatuviinejä. Asiakkaat ovat ottaneet kierrekapselit hyvin vastaan. Synteettinen korkki ei sen sijaan ole lunastanut sille asetettuja toiveita. Tämä suljinryhmä näyttäisi katoavan vähitellen kokonaan.

Hanapakkauksien suosio on jatkanut kasvuaan. Tuotteiden laatuaso on noussut, mutta samalla asiakkaat ovat käyneet aikaisempaa kriittisemmiksi: hanapakkauksista tehtyjen valitusten määrä on lisääntynyt, mutta laatuongelmien vuoksi tuotteita vedetään pois myynnistä aiempaa vähemmän. Alko ilmoittaa tuotteiden suljentatyyppin sekä hinnastossa että hyllynreunaliuskoissa. Näin jokainen asiakas löytää haluamallaan tavalla suljetun pullon.

Eri asiakasryhmien toiveet huomioidaan

Asiakkaiden käyttäytyminen ja toiveet ostotilanteessa vaikuttavat myymälöiden tuotevalikoimiin. Myynnissä olevat tuotteet on ryhmitetty myyntiprofiilinsa mukaisiin valikoimakoreihin, ja myymälät on jaettu asiakaskysynnän perusteella eri kategorioihin. Näin saavutetaan oikeanlainen, paikallista kysyntää palveleva tarjonta.

Asiakkaiden myönteinen palaute entistä laajemmasta laatuviinivalikoimasta on kannustanut jatkamaan eri asiakasryhmiä palvelevien tuotevalikoimien kehittämistä. Harrastajien toiveista Alkon vakiovalikoimaan ostetaan myös määrältään pieniä ja rajallisesti saatavia tuotteita. Vuoden 2008 aikana valikoimiin otettiin 28 ennakkoon varattavaa tuotetta. Arkadian lippulaivamyymälässä Helsingin keskustassa myydään myös pienehköä kuluttajaryhmää palvelevia arvokkaita harvinaisuuksia. Toisen toimintavuoden aikana tällaisia harvinaisuuksia oli myynnissä 294 kappaletta, ja tuotteiden kysyntä jatkui vilkkaana.

Juomavalikoima uudistuu jatkuvasti

Alkon tuotevalikoimaa uudistetaan jatkuvasti ja uusia, valikoimasuunnitelman mukaisesti hankittuja tuotteita tulee myymälöihin viikoittain. Vähäisen kysynnän perusteella myymälät myös poistavat tuotteita valikoimastaan. Vuoden 2008 lopussa Alkon vakiovalikoimassa oli 2 194 juomamerkkiä. Vuoden aikana uusia merkkejä tuli 411. Asiakas voi ostaa Alkosta juomia vakiovalikoiman, tilausvalikoiman ja erikois-tilausten kautta.

Myös luomua ja reilua

Kuluttajat ovat entistä kiinnostuneempia tuotteiden alkuperästä ja eettisyydestä. Siksi eettiset arvot on huomioitu myös Alkon tuotevalikoimassa, jossa on nyt 24 luonnonmukaisesti viljellyistä rypäleistä valmistettua viiniä. Luomutuotteissa on merkintä, jota saa käyttää alkoholijuomassa, jossa maatalousperäiset ainesosat ovat kansainvälisten sääntöjen mukaan luonnonmukaisesti tuotettuja. Suurissa viinintuottajamaissa toimivat järjestöt valvovat viinin luonnonmukaista valmistusta. Suomessa luonnonmukaisesti tuotettujen alkoholijuomien ohjeistuksesta vastaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira (ent. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus STTV).

Reilun kaupan viinit ovat saaneet hyvän vastaanoton, ja viini onkin yksi nopeimmin kasvava Reilun kaupan tuoterhyhmistä. Reilun kaupan toimintaan kuuluu muun muassa palkkoihin ja työskentelyolosuhteisiin liittyviä periaatteita, joita viinitilojen on noudatettava. Työntekijöillä on myös oikeus järjestäytyä sekä osallistua yrityksen päätöksentekoon, ja yrityksellä on velvollisuus kouluttaa työntekijöitään.

Tutkitusti turvallisia tuotteita

Alkon Laatuasiain yksikkö valvoo aistinvaraisesti alkoholijuomien laatua

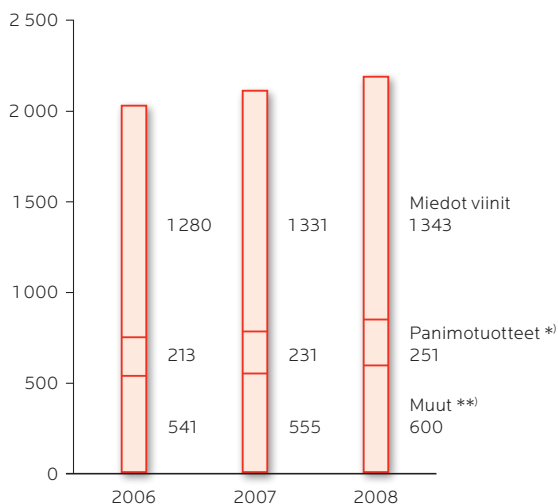
Alkon laatuasiain yksikkö valvoo myynnissä olevien tuotteiden laatua. Viiden hengen yksikkö keskittyy valvonnassaan aistinvaraiseen arviointiin. Juomien tuoksut ja maut antavat keskeisen tiedon tuotteiden laadukkuudesta ja mahdollisista virheistä.

Yhdessä uutuustuotteiden ostoon liittyvien maistamisten kanssa laatuasioissa arvioidaan vuosittain noin 10 000 näytettä. Kaikki tuotevirheet eivät ole löydettävissä aistinvaraisesti ja siksi Alkon Alkoholintarkastuslaboratoriossa (ACL) analysoidaan vuosittain noin 2 400 tuotetta. Osa näistä analyyseistä teetetään aistinvaraisesti havaitun virhedyön vahvistamiseksi.

Vuoden 2008 aikana Alkoon tehtiin 19 800 asiakasvalitusta, joista 89 prosenttia koski mietoja viinejä. Viineissä valitusten yleisin syy, 45 prosenttia, oli korkin maku.

Vuoden 2008 aikana myynnistä vedettiin yhteensä 36 tuoteerää. Pääasiallisina syinä takaisinvetoihin olivat tuotteiden virheelliset päällysmarkinnat, heikentynyt laatu ja muutamassa tapauksessa sopimustuotteiden kokeilujaksolla asetettuihin tavoitteisiin nähden liian alhaiseksi jäänyt myynti.

ALKOHOLIJUOMAMERKKIEN MÄÄRÄ VAKIOVALIKOIMASSA

*) Mm. oluet, siiderit ja long drinkit

**) Mm. väkevät alkoholijuomat ja väkevät viinit
Luvut eivät sisällä alkoholittomia juomia.

Vakiovalikoima on Alkon päävalikoima, jonka tuotteet esitellään Alkon hinnastossa ja uutuudet Uudet tuotteet -esitteessä.

Alkon Alkoholintarkastuslaboratorio (ACL) valvoo alkoholijuomien kemiallista ja mikrobiologista laatua

Alkon Alkoholintarkastuslaboratorion (ACL, Alcohol Control Laboratory) päätehtävänä on Alkossa myytävien tuotteiden kemialliseen ja mikrobiologiseen laatuun liittyvien tarkastusten tekeminen Alkon Laatuasiat -yksikön toimeksiannosta.

Kuluttajansuojan varmistamiseksi vakiovalikoimassa olevia tuotteita tutkitaan säännöllisin väliajoin ja viranomaisten EU-alueella voimassaolevia vaatimuksia laajemmin. Perusselvitysten lisäksi vuonna 2008 panostettiin tutkimuksiin, jotka liittyivät säilöntäaineisiin ja ns. vierasaineisiin. Pro gradu -opinnäytetöiden avulla tutkittiin viiniin säilöntäaineeksi lisättäviä rikkiyhdisteitä, viinien happoja ja punaviineissä tapahtuvia muutoksia viinin vanhetessa. Yhteistyössä viranomaisten ja Alkon muiden yksiköiden kanssa uudistettu Alkon terveysesitesarjaan kuuluva Lisä- ja vierasaineet alkoholijuomissa sekä yliherkyys -esite ilmestyi vuonna 2008.

ACL myy palveluitaan myös Alkon ulkopuolelle. Noin puolet analyyseistä tehtiin maksullisina analyysipalveluina ulkopuolisille asiakkaille: yrityksille ja viranomaisille. Kaikkiaan vuonna 2008 analysoidiin noin 9 200 alkoholijuomanäytettä, mikä on seitsemän prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Muutos johtui osittain vuosittaisesta vaihtelusta ja osittain laboratorion muutosta.

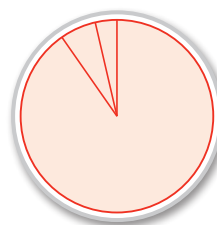
ACL osallistuu maa- ja metsätalousministeriön viini- ja alkoholi-asioiden alajaoston kokouksiin, pohjoismaisten alkoholimonopoliin laatu-yhteistyöhön sekä Suomen edustajana kansainvälisen viinijärjestön OIV:n (Organisation Internationale de la Vigne et du Vin) toimintaan analyysimenetelmien, viinien turvallisuuden sekä lisä- ja vierasaineiden osalta. ACL:n laboratorionjohtaja Pekka Lehtonen toimii OIV:n analyysimenetelmien alakomitean puheenjohtajana kolmi-vuotiskaudella 2006–2009.

ACL on Mittatekniikan keskuksen akkreditoinnilla todettu virallisesti päteväksi ja puolueettomaksi väkiviinan, alkoholi-juomien ja teknokemiallisten tuotteiden testaukseen. Lisäksi se on ulkoasiainministeriön EU:lle ilmoittama Suomen virallinen laboratorio alkoholijuomia koskevissa testauksissa.

ASIAKASVALITUKSET TUOTERYHMITÄIN

Panimotuotteet: 676

Väkevät: 1 203

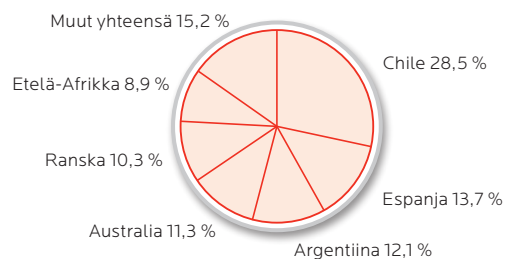

Miedot viinit: 17 724

VIINIEN MYYNTI ALKUPERÄMAAN MUKAAN VUONNA 2008

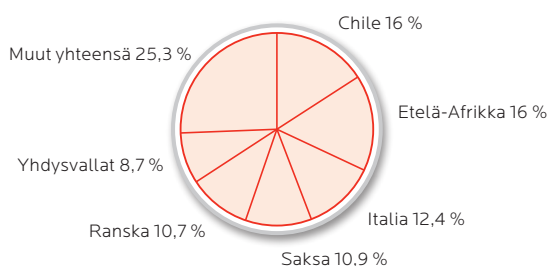
Punaviinit

	Myynti 1000 l	Muutos ed. vuoteen, %	Osuus myynnistä, %
Chile	7 668	9,3	28,5
Espanja	3 690	-3,3	13,7
Argentiina	3 265	13,8	12,1
Australia	3 038	-14,6	11,3
Ranska	2 787	-11,5	10,3
Etelä-Afrikka	2 393	35,6	8,9
Italia	2 304	1,7	8,6
Yhdysvallat	515	1,1	1,9
Portugali	318	7,4	1,2
Muut	954	-21,3	3,5
Kaikki maat yhteensä	26 932	1,8	100,0

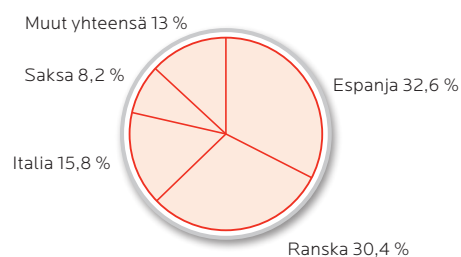
Valkoviinit

	Myynti 1000 l	Muutos ed. vuoteen, %	Osuus myynnistä, %
Chile	3 194	12,3	16,0
Etelä-Afrikka	3 191	7,6	16,0
Italia	2 484	1,1	12,4
Saksa	2 177	-2,3	10,9
Ranska	2 145	-9,8	10,7
Yhdysvallat	1 730	4,5	8,7
Espanja	1 336	6,7	6,7
Unkari	1 209	-6,8	6,1
Australia	1 163	5,0	5,8
Muut	1 344	4,1	6,7
Kaikki maat yhteensä	19 975	2,5	100,0

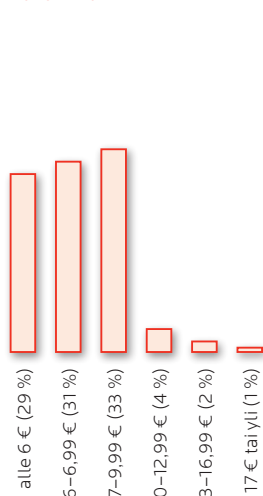
Kuohuviinit

	Myynti 1000 l	Muutos ed. vuoteen, %	Osuus myynnistä, %
Espanja	1 263	10,8	32,6
Ranska	1 176	-2,1	30,4
Italia	613	4,5	15,8
Saksa	318	43,1	8,2
Unkari	191	2,3	4,9
Australia	83	10,2	2,1
Muut	228	27,4	5,9
Kaikki maat yhteensä	3 873	7,8	100

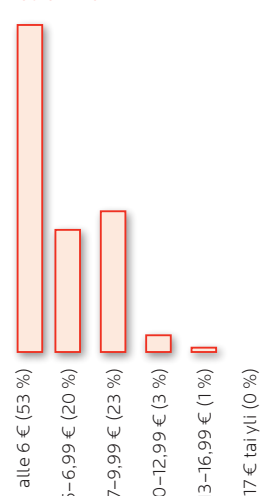

VIINIEN MYYNNIN JAKAUMA HINTARYHMITTÄIN * 2008

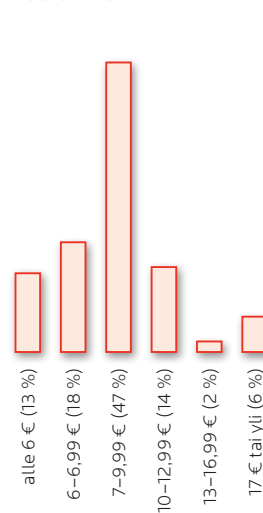
Punaviinit

Valkoviinit

Kuohuviinit

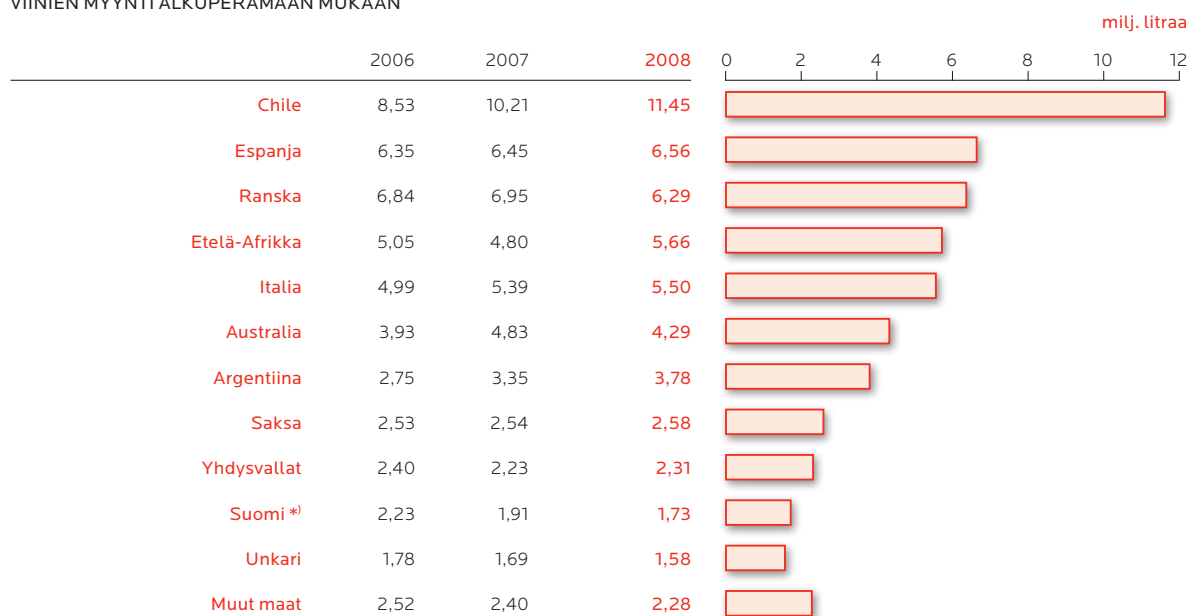
*) Hinta/pullo

ALKON MYYNTI TUOTERYHMITÄIN

Yhteensä 100%:n alkoholina 19,4 milj. litraa

VIINIEN MYYNTI ALKUPERÄMAAN MUKAAN

*) Suomalaiset marja- ja hedelmäpohjaiset viinit

Vastuulle ei ole vaihtoehtoja

Yhteiskuntavastuun visio

Tärkeänä osana suomalaista alkoholijärjestelmää Alko yhdistää toiminnassaan hyvän asiakaspalvelun ja sosiaali- ja terveyspoliittisista tavoitteista lähtevän vastuullisen alkoholin myynnin.

Asiakaslähtöisellä ja vastuullisella toiminnallaan Alko pyrkii omalta osaltaan ylläpitämään ja vahvistamaan suomalaisen hyvinvointitavoitteisiin tähtäävän alkoholijärjestelmän toimivuutta ja kestävyyttä. Tavoitteena on, että suomalaiset ymmärtävät ja hyväksyvät Alkon toiminnan vastuullisena alkoholin vähittäiskauppiana, jonka toiminta tukee alkoholihaittojen ehkäisyä.

Mukana Alkoholiohjelmissa 2008–2011

Valtioneuvosto käynnisti alkoholiohjelman vuonna 2004. Ohjelmaa edisti valtioneuvoston periaatepäätös alkoholipoliitiikan linjauksista. Pääministeri Matti Vanhasen II-hallitus päätti jatkaa ohjelman toteuttamista vuosina 2008–2011. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (31.12.2008 asti Stakes) on ohjelman pääkoordinaattori, joka ohjaa kuntia alkoholiohjelman toteutuksessa. Hallituksen tuki ohjelmalle tulee Terveyden edistämisen politiikkaohjelman kautta. Alkoholiohjelmissa on yhteisiä elementtejä myös Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelman kanssa.

Alko osallistuu edelleen oman alansa asiantuntijana tai muulla tavoin sellaisiin valtakunnallisiin, alueellisiin tai paikallisiin yhteistyöhankkeisiin, jotka tukevat alkoholiohjelman tavoitteiden saavuttamista.

Vuosittainen suunnitelma alkoholihaittojen ehkäisemiseksi

Yhtiön hallintoneuvosto vahvistaa kalenterivuositain suunnitelman niistä toimista, joilla on tarkoitus ehkäistä alkoholin aiheuttamia haittoja.

Strategia toiminnan lähtökohtana

Strategiasta johdetaan vuosisuunnitelmat, jotka ohjaavat toimimaan vastuullisesti, kustannustehokkaasti ja hyvään asiakaspalveluun pyrkien. Yleistavoitteena on alkoholin aiheuttamien haittojen rajoittaminen hyvin toimivan vähittäismyyntimonopolin avulla.

Alko käynnisti strategiansa mukaisesti vastuullisuusohjelman, jonka tavoitteena on vähentää vanhempien ja aikuisten alkoholin käytöstä lapsille ja nuorille suoraan tai epäsuoraan aiheutuvia haittoja sekä vahvistaa Alkon yhteiskuntavastuuta.

Tutkittua tietoa

Lukuisat tutkimukset osoittavat, että alkoholin kokonaiskulutuksella on suora suhde alkoholihaittojen määrään eli mitä korkeampi kulutus, sitä suuremmat haitat. Tutkimusten mukaan alkoholijuomien vähittäismonopoli on tehokas keino vähentää alkoholin kulutusta, haittoja ja yhteiskunnallisia kustannuksia. Tutkimukset vahvistavat myös, että viinin vähittäismyyntiin laajentaminen lisää lasten ja nuorten alkoholin käyttöä ja alkoholiongelmaa.

Alkolaisen vastuun osa-alueet

Alkoholipoliittinen ja sosiaalinen vastuu

- vastuullinen valikoimaanotto ja vähittäismyynti
- tuoteturvallisuus ja laatu
- vastuullinen ja asiantunteva palvelu erikoisliikkeissä
- alkoholin kulutuksen aiheuttamien haittojen ennaltaehkäisy
- sidosryhmäyhteistyö haittoja vähentävän toiminnan kehittämiseksi
- vastuu henkilöstöstä, sen työhyvinvoinnista ja osaamisesta

Ympäristövastuu

- pakkausten hyötykäytön jatkuva tehostaminen
- kierrättämisen jatkuva tehostaminen muun muassa kuljetuspakkauksissa
- kuljetusten tehostaminen ja energiankulutuksen vähentäminen
- ympäristömyötäisen tuotevalikoiman jatkuva kehittäminen

Taloudellinen vastuu

- kustannuksiltaan mahdollisimman tehokas toiminta
- korkeatasoinen ja vastuullinen asiakaspalvelu ja laadukas tuotevalikoima koko maan kattavassa myymäläverkostossa
- hyvä ja kannattava yhteistyökumppani tavarant- ja palveluntoimittajille

Yhteiskuntavastuu Alkon näkökulmasta

Alkon vastuullisuuden perusta on alkoholilainsäädännössä, jossa siltä edellytetään alkoholin vähittäismyyntin harjoittamista siten, että tavoitteena on alkoholin kulutuksen aiheuttamien haittojen vähentäminen. Lisäksi lainsäädännön mukaan Alkon tulee toiminnassaan ottaa erityisesti huomioon myös luonnonvarojen järkevä käyttö ja ympäristösuojelun vaatimukset. Vastuullisuus on keskeisellä sijalla Alkon strategiassa.

Alkon hallintoneuvosto, hallitus ja johtotiimi ovat vastuussa Alkon yritystoiminnasta. Hallintoneuvosto hyväksyy vuosittain toimintasuunnitelman alkoholihaittojen vähentämiseksi. Hallitus hyväksyy yhtiön strategian, toimintasuunnitelman ja keskeiset ohjelmat ja periaatteet. Johtotiimi vastaa yhtiötasolla yhteiskuntavastuusta ja varmistaa, että strategiat ja sitä tukevat politiikat ja periaatteet otetaan käyttöön ja niitä noudatetaan yhtiössä.

Yhteiskuntasuhteista vastaavan johtajan vastuulla on Alkon yhteiskuntavastuun kehittäminen ja vastuullisuustiimin puheenjohtajuus. Vastuullisuustiimin tehtävänä on vastuullisuuden sisällön suunnittelu, toteuttaminen, arviointi ja jatkuva parantaminen sekä raportointi yhtiön johdolle. Vastuullisuustiimissä ovat edustettuina kaikki yhtiön eri toiminnot. Vastuullisuustiimi kokoontuu neljännesvuosittain.

Alkon arvojen, strategian ja johtamisjärjestelmän lisäksi Alkon vastuullista yritystoimintaa ohjaavat Alkon sisäiset toimintaperiaatteet, joita ovat mm. liiketapa-, hallinto-, hankinta-, tuoteturvallisuus-, henkilöstö- ja ympäristöperiaatteet sekä taloushallinnon ohjeet.

Vuoden 2007 lopussa hyväksytyt liiketapaperiaatteet sisältävät ohjeet tavarantoimittajien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi. Alko on sitoutunut toimimaan eettisesti ja noudattamaan yhteiskunnan asettamia normeja kaikissa toiminnoissa ja edellyttää vastaavaa myös liikekumppaneiltaan. Jokaisen Alkon henkilökuntaan kuuluvan tulee noudattaa Alkon liiketapaperiaatteita. Esimiehet kaikilla tasoilla vastaavat siitä, että henkilöstö tuntee ja ymmärtää liiketapaperiaatteiden vaatimukset. Esimiesten tulee myös valvoa liiketapaperiaatteiden noudattamista ja toimia itse hyvänä esimerkkinä.

Riskienhallinnan, sisäisen valvonnan ja sisäisen tarkastuksen periaatteet on kuvattu Alkon hallintoperiaateissa. Alkoholijuomien hankinnassa noudatetaan alkoholijuomien valikoimaanotto ja vähittäismyynti -oppaassa esitetyjä periaatteita. Opas on Alkon www-sivuilla. Alkon tuoteturvallisuudesta ja laadunvarmistuksesta vastaavat osto-osaston laadunvarmistus ja Alkoholintarkastuslaboratorio ACL. Alkoholipoliittiset toimenpiteet alkoholihaittojen vähentämiseksi päätetään vuosittain. Henkilöstöhallinnon periaatteet on kuvattu sosiaalisessa vastuussa ja ympäristöpolitiikka ja merkittävämät ympäristövaikutukset ympäristövastuu-osiossa.

Vuorovaikutus sidosryhmien kanssa

Alkon sidosryhmien joukko on laaja ja monipuolinen. Yhteistyö sidosryhmäkentän kanssa vaatii jatkuvaa vuorovaikutusta. Erittäin tärkeää on pyrkiä sidosryhmäyhteistyön avulla tuomaan eri tasoilla esiin yksinoikeuden merkitystä alkoholi-juomien vähittäismyynnissä.

Alkon keskeiset sidosryhmät

Sidosryhmä	Sidosryhmän odotuksia	Alkon toimia	Mittareita
Asiakkaat	Laaja tuotevalikoima kattavasta myymäläverkostosta. Erikoisliikkeistä saa aina helposti ystävällistä, asiantuntevaa ja vastuullista asiakaspalvelua. Tuotteiden turvallisuuteen voi luottaa.	Maan kattava myymäläverkosto. Laajassa ja jatkuvasti uudistuvassa tuotevalikoimassa otetaan huomioon juomatrendit ja tarjotaan erikoistuotteita vaativallekin juomaharrastajalle. Henkilökuntaa koulutetaan tuote-, palvelu- ja vastuullisuusasioissa.	Yrityskuva- ja asiakastyytyväisyystutkimukset. Myymälöiden tavoitettavuus -tutkimus.
Omistaja, poliittiset päättökentekijät	Yli 4,7-tilavuusprosenttisten alkoholijuomien vähittäismyynti siten, että haitat minimoituvat.	Riittävä, kohtuullinen myyntiverkosto, vastuullinen myyntitoiminta.	Myymälöiden lukumäärä, Kansallisen alkoholimielikuvatutkimus.
Henkilöstö	Innostava työ ja hyvä työyhteisö. Turvattu ja haasteellinen työpaikka. Mahdollisuus kehittyä ja kehittää työtään. Turvalliset työolot. Tasapuolinen ja osallistava esimiestyö. Oikeudenmukainen palkitseminen.	Kustannuksiltaan tehokas toiminta. Monipuolinen koulutusjärjestelmä. Työhyvinvoinnista ja ergonomiasta huolehtiminen. Esimiestyön jatkuva kehittäminen. Tasa-arvosuunnitelma. Kannustavat palkitsemisjärjestelmät.	Henkilöstötutkimus, kehityskeskustelut. Henkilöstön vaihtuvuus- ja lähtökysely. Koulutustiedot. Sairauspoissaolot, ikäkausitarkastukset. Palkitsemisjärjestelmien vertailu.
Kansalaiset	Vastuullinen alkoholikauppa.	Myymälöissä ikäraja-, päihde-epäily- ja välittämisepäilykontrollit, sosiaalisen vastuun edistäminen alkoholista aiheutuvien haittojen vähentämiseksi.	Kansallinen alkoholimielikuvatutkimus. Yritykset ja yhteiskuntavastuu -tutkimus.
Tavarantoimittajat	Tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu sekä tiedottamisen avoimuus.	Julkiset valikoimasuunnitelmat sekä vähittäiskaupan ohjeistus. Raportit ja toiminnalliset tiedotteet kumppaniverkossa ja www.alko.fi .	Viranomaishuomautuksien lukumäärä päätöksien oikeellisuudesta. STM:n hallinnonalan sidosryhmätutkimus.
Media	Oikeaa ja oikea-aikaista tietoa yhtiön toiminnasta ja toimialasta.	Laaja ja suunnitelmallinen yhteistyö.	Mediaseuranta julkisesta keskustelusta. Yrityskuva- ja yritysviestintätutkimukset.

Muita keskeisiä sidosryhmiä

Viranomaiset

Alkon viranomaissidosryhmiä ovat mm. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira (entinen Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus), lääninhallitukset, poliisi, oikeuslaitos ja EU-viranomaiset. Lakeihin ja sääddöksiin perustuvien päätösten noudattamisen lisäksi yhtiö tekee laajaa yhteistyötä sosiaali- ja terveyspoliittisissa asioissa alkoholin haittojen ehkäisemiseksi.

Yhteistyökumppanit

Yhtiöllä on laajaa yhteistyötä muun muassa alihankkijoiden sekä palvelujen tuottajien kanssa. Pitkät ja luotettavat yhteistyösuhteet sekä toimialan tuntemus helpottavat asiointia.

Kansainväliset yhteydet

Alko on mukana pohjoismaisessa Borealis Partnership -yhteistyöprojektissa, joka kerää ja analysoi tietoa alkoholia ja alkoholiasioita koskevista EU-hankkeista. Yhtiöllä on yhteistyötä myös pohjoismaisten ja pohjoisamerikkalaisten alkoholijumien vähittäismyyntimonopoliin kanssa.

Muita tärkeitä sidosryhmiä ovat muun muassa sosiaali- ja terveyssektori, ehkäisevä päihdetyö, opetustoimi, tulli, muut alkoholielinkeinot sekä alan hallintoviranomaiset.

Hyvä kumppanuusyhteistyö muun muassa päivittäistavara-kaupan kanssa takaa sen, että Alkolla on mahdollisuus jatkossakin kehittää verkostoaan.

Alko osallistuu aktiivisesti käytännön alkoholipolitiikan toteutukseen

Käytännön alkoholipolitiikka on yhteistyötä ja verkostoitumista erilaisten valtakunnallisten, alueellisten tai paikallisten yhteishankkeiden kautta. Suomen nykyinen hallitus päätti jatkaa vuonna 2004 valtiovoimalla käynnistämää alkoholiohjelmia. Alkoholiohjelma on voimassa 2008–2011.

Alkoholiohjelma kokoaa valtiovoimalla, kunnat ja järjestöt yhteistyöhön ennaltaehkäisevän alkoholipolitiikan toteuttamiseen. Ohjelma vähentää alkoholihaittoja kolmen strategisen osatavoitteen kautta: lasten ja perheiden kokemat alkoholihaitat vähenevät, alkoholin riskikäytöstä aiheutuvat haitat vähenevät ja alkoholin kokonaiskulutus kääntyy laskuun.

Alko osallistuu alkoholiohjelmaan oman alansa asiantuntijana. Lisäksi Alko osallistuu useisiin valtakunnallisiin, alueellisiin tai paikallisiin yhteistyöhankkeisiin, jotka tukevat alkoholiohjelman tavoitteiden saavuttamista ja luovat uusia toimintamalleja. Alko edellyttää yhteistyökumppaneita valitessaan, että kyseisellä yhteisöllä tai järjestöllä on voimassa oleva kumppanuussopimus alkoholiohjelman kanssa.

PAKKA

PAKKA-hankkeen (Paikallinen alkoholipolitiikan tutkimus- ja kehittämishanke) tavoitteena on lisätä eri tahojen vastuuta ennaltaehkäisevän alkoholipolitiikan toteuttamisesta kehittämällä alueellista ja seudullista alkoholihaittojen ehkäisyn organisaatiota. Tutkitun PAKKA-hankkeen kokeiluvaihe päättyi seutukunnissa vuonna 2007. Vuoden 2008 aikana jatkettiin tiedon välitystä PAKKA-mallista muille paikkakunnille sekä julkaistiin lisää koulutusmateriaalia ja tutkimustuloksia. Hanketta on tarkoitettu jatkamaan myös tulevaisuudessa. Alko osallistui hankkeen suunnitteluun ja kustannuksiin, ja yhtiöllä oli edustus hankkeen ohjausryhmässä. Alko on tuonut hankkeen käyttöön omassa myynninvalvonnassaan hyviksi havaittuja toimintatapoja mm. kontrollikertojen rekisteröintitavoista tai ikärajojen asiakasviestinnästä. Hämeenlinnan ja Jyväskylän myymälöiden esimiehet osallistuivat hankkeen seminaareihin ja kokouksiin. He ovat niin ikään olleet jäsenenä työryhmissä, joissa on pohdittu paikallisten toimijoiden kanssa vähittäiskaupan myynninvalvonnan ongelmia.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tärkeä yhteistyökumppani

Alko toteuttaa monipuolista yhteistyötä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa (31.12.2008 saakka Stakes). Muun muassa Alkoholipoliittiset mielipiteet -tutkimus, PAKKA-hanke sekä Yhteiskuntapolitiikka- ja Nordisk alkohol- och narkotikatidskrift -lehtituki ovat esimerkkejä tästä yhteistyöstä.

Alko mukana ennaltaehkäisevissä kampanjoissa Ehkäisevän päihdetyön viikko

Ehkäisevän päihdetyön viikkoa vietettiin viikolla 45. Viikon toteutusta koordinoi Terveyden edistämisen keskus. Tavoitteena oli vaikuttaa paikallisiin päihdeoloihin, herättää monipuolista keskustelua ajankohtaisista päihdeaiheista, tehdä tunnetuksi ehkäisevää päihdetyötä ja sen toimijoita sekä edistää toimijoiden välistä yhteistyötä.

Alko on osallistunut vuodesta 2001 Ehkäisevän päihdetyön viikon toteutukseen mm. taloudellisella tuella. Alkon myymälöissä tehostettiin viikon aikana ikärajavaltontaa entisestään.

Valtakunnallinen Tapaturmapäivä

Valtakunnallista tapaturmapäivää vietetään vuosittain perjantaina osuvana 13. päivänä. Vuonna 2008 teemana oli turvallisuutta edistävien välineiden oikea käyttö. Päivän järjestää Valtakunnallinen tapaturmayhteistyöryhmä, jossa Alko on jäsenenä. Lisäksi Alko tuki Tapaturmapäivän toteutusta taloudellisesti.

A-klinikkasäätiö

Alko on osallistunut ja tukenut taloudellisesti A-klinikkasäätiön järjestämää päihdetiedotusseminaaria. Seminaari on suunnattu toimittajille ja psykososiaalisten palveluiden tiedottajille. Seminaarin yhteydessä jaetaan vuoden päihdetiedotuspalkinto.

Alkoholin haitoista kertovat esitteet

Alko tuottaa esitemateriaalia alkoholin yhteiskunnallisesta merkityksestä ja alkoholin käyttöön liittyvistä haitoista. Alkoholi ja terveys -materiaali on tarkoitettu ennen kaikkea Alkon myymälöistä asiakkaille jaettavaksi. Alkoholi ja terveys -sarjan esitteillä Alko haluaa antaa asiakkailleen tutkittua ja luotettavaa tietoa alkoholin vaikutuksista. Tavoitteena on laajentaa väestön alkoholitietämystä ja palvella paikallisia toimijoita. Esitteet tehdään yhteistyössä kunkin aihealueen parhaiden asiantuntijoiden kanssa. Tähän mennessä on ilmestynyt yhdeksän eri aihepiirin esitettä. Vuoden 2008 aikana ilmestyi uusittu painos "Lisä- ja vierasaineet alkoholi-juomissa sekä yliherkkyys", sekä uusi esite "Ravitsemus, liikunta ja alkoholi". Alkoholi ja terveys -sarjan esitteet ovat saatavissa maksutta sekä suomeksi että ruotsiksi, ja niitä voi noutaa Alkon myymälöistä. Tietoa alkoholin vaikutuksista ja haitoista saa myös Alkon muista julkaisuista sekä www-sivujen alkoholi ja terveys -osioista.

Jäsenenä yhteistyöverkostoissa ja tukea erilaisiin hankkeisiin ja projekteihin

Vuoden Poliisi

Vuoden Poliisi on merkittävä Helsingin Nuorkauppakamarin yhteiskunnallinen projekti, joka toteutetaan yhteistyössä sisäasiainministeriön poliisiosaston ja Suomen Poliisijärjestöjen Liiton kanssa. Vuoden Poliisi -projektin tarkoituksena on valita tehtävässään ansioitunut poliisi ja lisätä poliisiyön arvostusta. Alko on ollut yksi projektin pitkäaikaisimmista tukijoista.

Nuorten Akatemia

Nuorten Akatemia ja sen yhteistyökumppanit tekevät yhdessä työtä nuorten hyvinvoinnin eteen. Tavoitteena on tarjota nuorille mielekkäitä tekemisen, oppimisen ja onnistumisen paikkoja sekä harrastustoimintaa että kouluissa. Nuorten Akatemia tukee yhteistyökumppaneidensa kanssa nuorten toimintaa erilaisilla materiaaleilla, stipendeillä sekä kouluttamalla aikuisia toimimaan nuorten parissa. Alko on ollut mukana Nuorten Akatemia Mahis -toiminnassa, jonka tarkoituksena on innostaa vaikeassa elämäntilanteessa olevia nuoria suunnittelemaan itselleen vapaa-ajantoimintaa. Alko on osallistunut vuodesta 2000 Nuorten Akatemian toimintaan ja tukenut järjestöä taloudellisesti.

Nuori Suomi ry

Nuori Suomi ry on sitoutumaton järjestö, jonka tehtävänä on lisätä lasten ja nuorten elämäniloa ja hyvinvointia liikunnan avulla. Alkolla ja Nuori Suomi ry:llä on ollut yhteistyötä vuodesta 2007. Yhteistyön tavoitteena on vaikuttaa nuorten päihteiden käyttöön ennaltaehkäisevästi. Alko lahjoitti leiriviikonlopun yhdelle Sinettiseuralle, joka on tehnyt esimerkillistä päihteiden vastaista työtä omassa seurassa.

Pohjola-Norden

Pohjola-Norden on kansalaisjärjestö, jonka tärkein tehtävä on pohjoismaisen yhteistyön edistäminen, mm. seminaarein, joissa selvitetään Pohjoismaiden välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä. Liitolla on yhteistyösopimuksia noin 40 pohjoismaisesti suuntautuvan yrityksen kanssa, joista Alko on yksi.

The Borealis Partnership

Alko on vuodesta 2006 ollut jäsenenä pohjoismaisessa Borealis Partnership -yhteistyöprojektissa. Alkon lisäksi yhteistyöprojektissa ovat Ruotsista Systembolaget AB,

Statens folkhälsoinstitutet ja IOGT-NTO sekä Norjasta AS Vinmonopolet. Vuonna 2009 työskentelyyn tulee mukaan myös Islannin alkoholi- ja tupakkamonopoli ATVR.

Borealis-yhteistyön tehtävänä on kerätä ja analysoida aktiivisesti tietoja alkoholia ja alkoholiasioita koskevista EU-hankkeista, joilla voi olla merkitystä pohjoismaiselle alkoholipoliitikalle. Yhteistyöprojektin käytännön tiedonkeruusta ja sen analysoinnista vastaa projektiin palkattu, Euroopan unionissa aiemmin työskennellyt konsultti. Katto-organisaatio kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

International Council on Alcohol and Addictions (ICAA)

International Council on Alcohol and Addictions (ICAA) kansainvälinen järjestö, jonka tavoitteena on estää ja vähentää riippuvuutta aiheuttavien aineiden käyttöä. Vuosittain järjestettävässä kongressissa tuodaan esiin päihdealan teemoja tiedon ja keskustelun muodossa. Erityisesti keskitytään tiedon soveltamiseen käytäntöön ja tulevaisuuden suuntaviivojen luomiseen. Alkon on ICAA:n pitkäaikainen jäsen.

Viisas vanhemmuus -vastuullisuusohjelma käynnistyy

Alko käynnistää maaliskuun 2009 alussa Viisas vanhemmuus -vastuullisuusohjelman.

Peruspalveluministeri Paula Risikko julkisti Alkon alkoholihaittojen vähentämiseen tähtäävän vastuullisuusohjelman sosiaali- ja terveysministeriön Hyvä Suomi 2020 -seminaarissa joulukuussa 2008.

Ohjelma on monivuotinen, ja se pyrkii vaikuttamaan suomalaisen alkoholikulttuuriin erilaisin keinoin. Ohjelman kohderyhmänä ovat tavalliset aikuiset ja vanhemmat. Ohjelmalla halutaan rohkaista meitä aikuisia pohtimaan omaa alkoholin käyttöämme lasten näkökulmasta ja kysymään: "Millaisen mallin annamme lapsille?"

Tehokas myynninvalvonta

Alkon vastuullisuuteen liittyvä toiminta on muuttunut yhtiön olemassaolon aikana tiukasta myynnin kontrollista asiakaspalvelun laatua korostavaan ostokelpoisuuden varmistamiseen.

Myynnin valvonta on keskeinen osa Alkon yhteiskuntavastuuta sekä vastuullista asiakaspalvelu- ja myyntityötä. Keskeinen osa myynninvalvonnan seuranta- ja kehittämistä on myynninvalvontatoimien rekisteröinti kassajärjestelmään, jota on tehty vuodesta 1999.

Kontrollien määrät olivat vuonna 2008		Kasvu/prosenttia
Ikärajakontrollit	2 240 500	(+ 14)
Päihtymysepäilyt	343 700	(+ 10)
Välitysepäilyt	81 800	(+ 22)

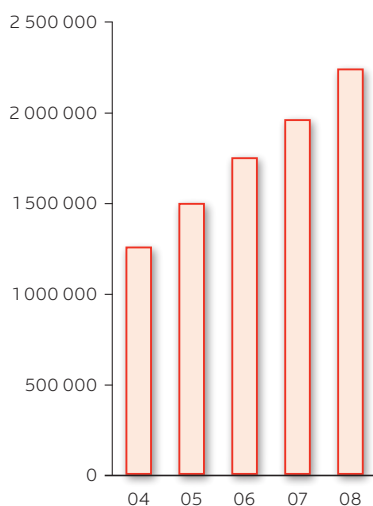
10. miljoonas ikärajakontrolli saavutettiin

10. elokuuta 2008 kassajärjestelmään rekisteröitiin 10. miljoonas ikärajatarkistus. Raportointijärjestelmästä ei ole mahdollista kohdentaa tapahtumaa tarkemmin yksittäiseen myymälään, asiakkaaseen tai kellonaikaan.

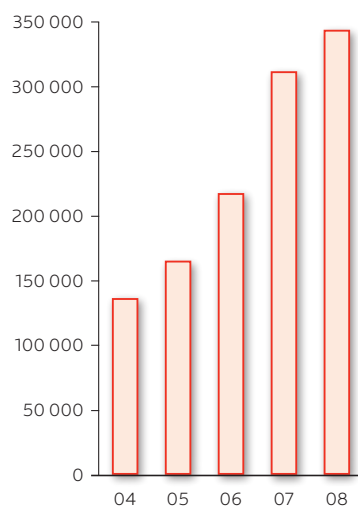
Vuonna 2008 noin 3,4 prosenttia Alkon asiakkaista todisti täysi-ikäisyytensä asioidessaan Alkon myymälässä. Vuonna 2007 osuus oli kolme prosenttia. Ikärajan tarkistuksista noin 5–10 prosenttia johtaa myynnistä kieltäytymiseen.

Jokaiselle Alkon myymälälle asetettiin vuonna 2008 prosentuaalinen tavoite, joka määrittää, kuinka paljon ikärajatarkistuksia suhteessa myymälän kokonaisasiakasmäärään tulee vuositasolla tehdä. Tavoitteiden asettaminen perustui edellisvuosien ikärajakontrollien toteumiin sekä samankaltaisten myymälöiden vertailuun keskenään. Jokaiselle myymälälle on asetettu myös niin sanottu ikärajakontrollien tekemisen alisuoritusraja, johon jokaisen säännöllisesti työssä käyvän myyjän tulee ylittää. Tavoitteiden saavuttaminen on sidottu myymälän kannustinpalkkioon.

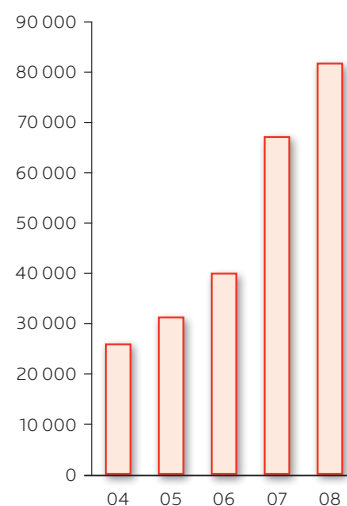
IKÄRAJAKONTROLLIT

PÄIHITYSEPÄILYKONTROLLIT

VÄLITTÄMISEPÄILYKONTROLLIT

Tavoitteena kehitettäessä ikärajakontrolleja ei ole ollut enää niiden kasvattaminen määrällisesti, vaan se, että ikärajavaltonta olisi yhä tasalaatuisempaa myymälöiden ja myyjien välillä. Tavoite on myös se, että ns. alisuorittajat olisivat tasolla, jolla myymälässä keskimäärin ollaan. Kontrollien määrä kääntyi kuitenkin selvään kasvuun vuoden 2008 jälkipuoliskolla. Kasvuun ei ole kuitenkaan pystytty osoittamaan yhtä selkeää syytä.

Myymläkohtaisen alisuoritusrajan määrittäminen on selvästi vaikuttanut tasalaatuisuuden paranemiseen vuonna 2008.

Välitysepäilykontrollien määrä lisääntyi

Välitysepäilyyn todentaminen on muita myynninvalvonnan toimia hankalampaa. Välitysepäilyjen rekisteröinti kasvoi kuitenkin vuonna 2008 enemmän kuin ikäraja- ja päihdepäilykontrollien rekisteröiminen. Tämä johtunee Alkon viestinnän keväällä ja syksyllä toteuttamasta "asiainninpelissännöt" -kampanjasta, jossa nuorisoryhmän asiointia ja myynnin valvontaa selkiytettiin viestinnän keinoin. Kampanjan viesti oli tavoittanut nuoret, mikä oli konkreettisesti havaittavissa myös Alkon myymälöiden kassoilla. Tämä osaltaan helpotti hankalan asiakaspalvelutilanteen laadukasta hoitamista.

Vastuullisuusopas ja -passi ovat tärkeitä alkolaisille

Alkon vastuullisuusopas päivitettiin keväällä 2008. Suurin muutos oli uusi kaupan alan yhtenäinen linjaus, jonka mukaan alkoholittomia, vähä-alkoholisia juomia ei myydä alle 18-vuotiaille asiakkaille, vaikka alkoholilaki sen sallisikin.

Elo-syyskuussa 2008 Alkon vastuullisuuspassin koe uusittiin. Loka-marraskuussa 2008 Alkon henkilökunta suoritti uusitun vastuullisuuspassin kokeen. Kokeen suorittaminen oli yksi Alkon kannustinpalkkiojärjestelmän mittareita. Myymälätiimi sai viisi kannustinpalkkiopistettä (sadasta), mikäli koko tiimi uusi vastuullisuuspassin kokeen. Syksyyn ajoittunut vastuullisuuspassin kokeen uusiminen saattoi olla yksi tekijä, joka sai kontrollien määrät loppuvuodesta kasvuun.

Mystery Shopping testaa myös vastuuta

Alko testaa palvelussa onnistumista TNS-Gallupin tekemällä Mystery Shopping -sokkoasiakasmenetelmällä: jokaisessa myymälässä käytiinkin neljä kertaa vuoden 2008 aikana. Yhdessä näistä käynneistä 18–24-vuotias testiasiakas tarkkaili palvelussa onnistumisen lisäksi vastuullisuuden toteutumista eli tarkistettiin nuoren asiakkaan ikä kassapalvelutilanteessa. Kun kesän 2008 testikäyntien jälkeen raportoitu kontrollien oletettua vähäisempi määrä alkoi tulla tietoon, asian tärkeyttä painotettiin entisestään, ja kontrolleja tehtiin vuoden loppua kohden enenevässä määrin.

Sosiaalinen vastuu

Alkon henkilöstöjohtamisen tavoitteena on, että alkolainen on työtään arvostava, palvelualtis, ammattitaitoinen ja työhönsä sitoutunut.

Tämä merkitsee palveluasenteen korostamista uusien työntekijöiden valinnassa, tuntuvaan panostusta koko henkilöstön asiantuntemuksen ja palvelutaitojen kehittämiseen sekä työympäristön turvallisuudesta ja ergonomiasta huolehtimisesta. Hyvällä esimiestoiminnalla varmistetaan, että henkilöstön määrä ja laatu vastaavat asiakaspalvelun sekä vastuullisen ja tehokkaan toiminnan tarpeita.

Henkilötyövuosien määrä kasvoi

Henkilöstön lukumäärä oli vuoden 2008 lopussa 2 779 (2 771), eli vain hieman suurempi kuin edellisenä vuonna. Vakinaisen henkilöstön määrä kasvoi hieman yli kaksi prosenttia. Joulusesongin takia määräaikaisia työntekijöitä on vuoden lopussa muuta vuotta enemmän.

Syksyn 2007 työehtosopimusneuvotteluissa sovittiin, että vähintään 30 tunnin keskimääräistä vähimmäisviikkotyöaikaa tekevät myyjät siirtyvät tuntipalkkaisista osa-aikatyöntekijöistä kuukausipalkkaisiksi. Tämän muutoksen johdosta lähes 200 osa-aikatyöntekijää siirtyi vuoden aikana kuukausipalkkaisiksi. Kaupan alalla tämä ryhmä tilastoidaan kokoaikatyötekeviksi, joten vakinaisen osa-aikatyötä tekevän henkilöstön määrä väheni lähes seitsemän prosenttia. Sen osuus vakinaisesta henkilöstöstä oli vuoden lopussa hieman yli puolet.

Osa-aikatyötä tekevien keskimääräistä vähimmäistyöaikaa lisäettiin edelleen. Lisätyötä tarjotaan aina ensin Alkon osa-aikaiselle henkilökunnalle. Lisätyön tarjoamisen välineitä kehitettiin, ja Lounais-Suomen alueella pilotoitiin uusi sähköinen lisätyön tarjoamisjärjestelmä. Ensimmäiset kokemukset olivat myönteisiä, ja järjestelmä on tarkoitus laajentaa jatkossa valtakunnalliseen käyttöön. Työvuorosunnittelun kehittämiseen tähtäävä kokeilu aloitettiin 11 myymälässä. Laskennallisiksi henkilötyövuosiksi muutettuna koko- ja osa-aikatyötä tekevien työpanos oli 2 015 (1 957). Henkilötyövuosien kasvu oli kolme prosenttia.

Alkolaisten aikaisemmin selvästi vanhempiin ikäluokkiin painottunut ikärakenne on tasoittumassa. Henkilöstön keski-ikä on nyt hieman alle 40 vuotta. Eläköityminen on pienentänyt vanhimman ikäluokan osuutta. Ikärakennetta tasoitetaan henkilövalinnoin.

Myyjistä edelleen yli 70 prosenttia on naisia. Naisten osuus myymäläpäälliköistä on kasvanut ja on nyt kolmannes. Myös ylimmissä johdossa ja muissa esimiestehtävissä naisten osuus kasvoi. Alkon hallituksessa on miehiä ja naisia yhtä monta.

Alkolle on laadittu tasa-arvosuunnitelma. Sukupuolijakaman edelleen tasoittamiseksi valitaan avoimena oleviin tehtäviin ja tutkintomuotoisiin koulutuksiin hakevista pätevydetään ja sopivuudeltaan tasaveroisista hakijoista vähemmistö-sukupuolta edustava hakija.

Vastuullisuus ja asiakaspalvelu olivat palkitseminen perusteena

Alkon henkilöstökulut olivat vuonna 2008 yhteensä 81,8 (74,6) miljoonaa euroa. Palkkoja ja palkkioita maksettiin 65,6 (61,0) miljoonaa euroa. Myyjien ja myymäläpäälliköiden palkkausjärjestelmä perustuu tehtäväkohtaiseen samapalkkaisuuteen. Henkilökohtaisen palkanosan määräytymisen perusteena ovat muun muassa ammattitaito, ammatillinen vastuullisuus, palvelu-, yhteistyö- ja viestintätaidot sekä kehittämisote. Päällikkö- ja toimistotehtävissä toimivien palkkauksen perustana on tehtävän vaativuus.

Kaupan ja ravintola-alan kokemuslisä otettiin myyjien osalta käyttöön maaliskuun alussa. Sen myötä lähes viidensadan myyjän palkkaluokka nousi.

Yhtiössä on käytössä kannustinjärjestelmä, jonka piirissä on koko henkilökunta johtotiimiä lukuun ottamatta. Kannustinpalkkion maksamisen edellytyksenä on etukäteen määritelty kustannustehokkuus, ja palkkio perustuu asiakaspalvelua, vastuullisuutta, toiminnan tehokkuutta, työhyvinvoinnin edistämistä ja Alkon hyväksyttävyyttä kuvaaviin mittareihin. Mittarit ovat ryhmäkohtaisia. Kannustinpalkkio määritetään suhteessa henkilön vuosiansioihin ja maksetaan kerran vuodessa. Alkon hallitus päättää kannustinpalkkion maksamisen edellytykset ja järjestelmän rakenteen vuosittain. Johtotiimin jäseniä koskee erillinen kannustinjärjestelmä. Vuoden 2008 kannustinpalkkiovaraus henkilösivukuluineen on 3,9 (3,2) prosenttia henkilöstökuluista.

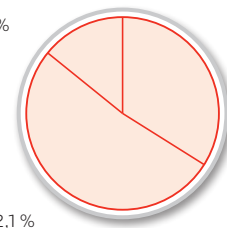
Rekrytointikampanja toi tulosta

Rekrytointi myymälätyöhön oli edelleen vilkasta. Sesonkien ajaksi palkattiin eripituisiin määräaikaisiin tehtäviin vuoden mittaan yli 700 henkilöä. Vakinaisia toimia oli avoimena lähes 600 eli puolet enemmän kuin edellisenä vuonna. Työntekijöiden saannin varmistamiseksi järjestettiin keväällä yhtiön kotisivuilla, lehdistössä ja rekrytointikanavilla laaja rekrytointikampanja teemalla "Testaa, olisiko sinusta Alkon myyjäksi!". Kesä- ja joulusesonkityönhakijoille järjestettiin pääkaupunkiseudulla keväällä ja syksyllä rekrytointipäiviä. Kampanjoinnin ansiosta työnhakijoiden määrä kaksinkertaistui edellisestä vuodesta.

HENKILÖSTÖJAKAUMA 31.12.2008

Määräaikaiset 13,9 %

Vakinaiset kokoaikatyötä tekevät*) 33,9 %

Vakinaiset osa-aikatyötä tekevät 52,1 %

Yhteensä 2 779 henkilöä, laskennallisina kokoaikahenkilöinä 2 015.
*)ML. vajaata, kuitenkin vähintään 30 tunnin viikkotyöaikaa tekevät myyjät.

Säännöllinen koulutus motivoi henkilökuntaa

Alkon ympärivuotisten koulutusten pääpaino on palvelussa ja tuotteissa. Henkilökuntaa kouluttavat Alkon omat palvelu- ja tuotekouluttajat. Koulutus on jaettu kolmeen eri tasoon; peruskoulutukseen ja syventävään sekä täydentävään koulutukseen.

Ensin myyjä osallistuu tulokaspäivään, jossa hän saa perustiedot yrityksestä, asiakaspalvelusta ja tuoteryhmistä. Työsuhteen jatkuessa hän pääsee kehittämään taitojaan peruskurssille, jossa käsitellään tuotteita ja palvelua. Näin myyjä saa valmiuksia palvella asiakkaita tuoteosaamista hyödyntäen. Kurssilla harjoitellaan myös juoman ja ruoan yhdistämistä perusmakujen kautta. Syventävät kurssit keskittyvät eri juomaryhmiin. Kurseilla parannetaan tuotteeseen liittyvän tiedon soveltamista asiakastilanteisiin. Kurseilla pruvataan juomia ja yhdistetään niitä ruokiin.

Lähes joka kuukausi kaikille myyjille järjestetään koulutusta, jonka tavoitteena on varmistaa kausiteemojen ja uutuustuotteiden osaaminen. Tuotteisiin tutustutaan maistellen ja harjoituksia tekemällä. Täydentävillä kurseilla tutustutaan esimerkiksi ruoka- ja juomakulttuurin trendeihin, kerrataan juomaryhmien käyttötapoja ja pohditaan tuotteisiin liittyviä erityiskysymyksiä.

Juomaryhmäkurssi on erillinen ruoka ja viini -kurssi, jossa viinin ja ruoan yhdistämisen lisäksi esillä ovat ajankohtaiset ruoka- ja juomateemat. Tuoteasiantuntija Kenneth Karlsson opastaa myyjä Satu Lintosta juoman luonnehdinnassa.

NAISTEN OSUUS ERI TEHTÄVISSÄ, %

	2006	2007	2008
Myyjät	72,2	72,2	72,9
Myyväläpäälliköt	22,6	29,7	33,2
Muut esimiehet	45,8	38,5	44,4
Asiantuntijat ja tukitehtävät	60,9	63,3	64,6
Ylin johto	20,0	22,2	36,4
Hallitus	50,0	50,0	50,0

KOULUTUSPÄIVÄT

	2006	2007	2008
Koulutuspäivät henkilöä kohti	3,9	4,3	4,3
Koulutuspäivien osuus henkilötyöpäivistä	2,6	2,8	2,9

HENKILÖSTÖKULUT, MILJ. EUROA

	2006	2007	2008
Palkat ja palkkiot	59,0	61,0	65,6
Henkilösivukulut	20,4	13,6	16,2
Yhteensä	79,4	74,6	81,8

PANOSTUS TYÖHYVINVOINTIIN, 1 000 EUROA

	2006	2007	2008
Työhyvinvoinnin edistäminen *)	468	484	574
Sairaanhoido	573	486	488
Henkilöstöruokailu	2 605	2 695	2 736
Panostus yhteensä	3 646	3 665	3 797
Panostus työntekijää kohti, euroa	1 438	1 405	1 438

*) Mm. terveydenhoito, virkistys- ja harrastustoiminnan tuki

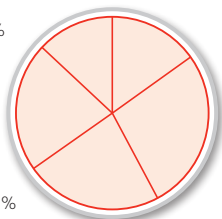
HENKILÖSTÖN VAIHTUVUUS

	2006	2007	2008
Uusia työsuhteita pl. määräaikaiset	229	268	337
Päätyneitä työsuhteita pl. määräaikaiset	240	289	363
Vaihtuvuus, %	21,6	24,5	30,0
Eläkkeelle siirtymisikä keskimäärin *)	59,2	59,2	59,4
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	8	9	8
Osa-aikaeläkkeelle siirtyneet	3	13	9

*) Pitkään Alkossa olleiden naismyyjien eläkeikä on 58, muiden 61 tai 63 palveluvuosista riippuen.

HENKILÖSTÖN IKÄJAKAUMA 31.12.2008

yli 55-vuotiaat 13,0 %

alle 26-vuotiaat 15,2 %

46-55-vuotiaat 21,5 %

26-35-vuotiaat 27,2 %

36-45-vuotiaat 23,0 %

Vakinaisessa työsuhteessa olevien alkolaisten työsuhteen kesto oli keskimäärin 11,5 vuotta. Runsas neljännes työsuhteista on kestänyt yli 20 vuotta. Päätyneistä työsuhteista 22 prosentissa syynä oli eläkkeelle siirtyminen. Työnantajan päättämiä työsuhteita oli 17. Vakinaisen henkilöstön kokonaisvaihtuvuus oli 30,0 (24,5) prosenttia.

Vastuullinen asiakaspalvelu oli koulutuksen painopisteenä
Koulutuksen painopisteenä on asiakaspalvelu- ja tuotekoulutus. Uutena koulutusmuotona käynnistettiin kokonaisia myymälätiimejä valmentava asiakaspalveluvalmennus. Osana koulutusta myymäläpäälliköitä harjoitettiin valmentavaan esimiestyöhön.

Vastuullisen toiminnan varmistamiseksi jokainen alkolaisten suoritti uudistetun vastuullisuuspassin. Uudeksi vastuullisuuden harjoittelumuodoksi kehitettiin sähköinen visailu.

Koulutuspäivien määrä henkilöä kohden pysyi ennallaan (4,3 päivää). Tietotekniikkakoulutuksen osuus väheni, sillä järjestelmiin liittyvät muutostyöt saatiin päätökseen. Asiakaspalvelukoulutuksen osuus kasvoi uuden myymäläkohtaisen asiakaspalveluvalmennuksen johdosta. Erillisten koulutuspäivien ohella osaamisen kehittämisessä ovat keskeisessä asemassa työpaikalla tapahtuva ohjattu oppiminen ja itseopiskelu. Itseopiskelua tuetaan erillisellä määrärahalta.

Kaupan alan ammattitutkintojen suosio jatkui edelleen. Vuosittain lähes 50 suorittaa Alkolle räätälöidyn myynnin ammattitutkinnon tai kaupan esimiehen erikoisammattitutkinnon. Kansainvälisen viinitutkinnon WSETin suoritti 21 alkolaista. Myös omaehtoinen tutkinto-opiskelu oli suosittua.

Kaikille esimiehille tehtiin keväällä esimieskysely, jonka avulla he saivat palautetta toiminnastaan sekä alaisiltaan että omalta esimieheltä. Esimiestyön kehittämistä tuettiin lisäksi valmennuksin ja esimiespäivin.

Turvallisuusosaamisen kehittäminen jatkui Suomen Punaisen Ristin kanssa yhteistyössä järjestettävien turvapassikoulutusten myötä. Verkossa tapahtuva tietoturvakoulutus aloitettiin toimistotyöpisteissä, ja se laajenee myymälöihin vuonna 2009.

Järjestösuhteet

Alko on työnantajana järjestäytynyt Suomen Kaupan Liittoon. Toimitusjohtaja Jaakko Uotila toimii Suomen Kaupan Liiton hallituksen varapuheenjohtajana.

Henkilöstö on järjestäytynyt pääasiassa kahteen ammattiliittoon, myyjät Alkoholikaupan Ammattiliitto ALV ry:hyn ja toimihenkilöt Alkoholialan Toimihenkilöt ry:hyn. Järjestöt kuuluvat Ammattiliitto Suoraan. Työehdot määräytyvät myymälätyöntekijöitä ja toimihenkilöitä koskevilla yhtiökohraisilla työehtosopimuksilla, joita täydentää kaupan alan työehtosopimus. Varsinaiset työehtosopimusneuvottelut käydään liittotasolla. Yhtiötason yhteistoimintaa varten Alkossa toimii yt-neuvottelukunta, joka kokoontuu tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmesti vuodessa.

Henkilöstön palautetta hyödynnetään

Työpaikoilla järjestetään säännöllisiä palavereita, joissa henkilöstöllä on mahdollisuus saada tietoa ja ottaa kantaa työtään koskeviin asioihin. Kehityskeskustelu oman esimiehen kanssa käydään vähintään kerran vuodessa. Vuoden esimies valittiin ensimmäistä kertaa. Kaikilla oli ehdotusoikeus, ja voittajan valitsi ehdokkaiden joukosta laajapohjainen asiantuntijaryhmä.

Alkon johtajat kiersivät eri myymäläpaikkakunnilla pitämässä henkilökunnan kanssa vapaamuotoisia keskustelutilaisuuksia. Kehitysehdotuksia kerättiin myös esimiespäivillä ja intranetin palautekanavan kautta. Palautteiden perusteella muotoutui joukko seuraavan vuoden kehittämiskohteita, ja palaute huomioitiin myös strategian valmistelussa. Henkilökunta oli mukana johtamisjärjestelmää ja palkitsemista pohtivissa työryhmissä.

Henkilöstötutkimuksen seurantamittauksella kartoitettiin henkilöstön sitoutuneisuutta, tyytyväisyyttä esimiestyöhön, ilmapiirin kehitystä ja uutena osa-alueena edellisen tutkimuksen tulosten perusteella tehtyjen toimenpiteiden toteutumista. Lisäksi henkilöstöllä oli mahdollisuus kertoa näkemyksiään tarvittavista kehittämistoimenpiteistä.

Henkilöstötutkimukseen vastattiin aktiivisesti, vastausprosentiksi muodostui 77 prosenttia. Henkilöstön sitoutuneisuus on noussut kuluneen vuoden aikana selvästi, vaikka alkolaisten ovat edelleenkin hieman vähemmän sitoutuneita kuin suomalaisilla työpaikoilla keskimäärin. Esimiestyöskentely on kehittynyt positiiviseen suuntaan, joskin arviot eri toimipisteiden välillä vaihtelivat. Neljä viidesosaa vastaajista koki työskentelyilmapiirin joko parantuneen tai pysyneen ennallaan. Jokaisessa toimipisteessä valittiin tulosten perusteella kehittämiskohteet seuraavalle vuodelle.

Työhyvinvointia edistetään monipuolisin keinoin

Alkolla on kattava työterveyshuolto, jonka painopiste on ennaltaehkäisevässä toiminnassa ja paikallistason yhteistoiminnassa toimipaikan ja työterveysaseman välillä. Työterveyshuollon edustajat osallistuvat säännöllisesti työsuojelutoimikunnan työskentelyyn.

Työterveysasemat keräävät ikäkausitarkastusten yhteydessä tietoa työntekijöiden terveydentilasta ja hyvinvoinnista. Nämä ja sairastamiseen liittyvät tiedot muodostavat mittarin, jonka pohjalta tunnistetaan alkolaisten työhyvinvoinnin edistämiseksi ja terveydentilan parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Työntekijöille järjestettiin kaksi viikon mittaista kuntoremonttikurssia, toinen ergonomiapainotteinen ja toinen painonhallintaan keskittyvä. Toimipisteet järjestivät myös omia virkistys- ja liikuntatapahtumia. Henkilökohtaista liikuntaharrastusta tuetaan muun muassa liikuntasetelein.

Savuton Alko -kampanjaa tupakoinnin vähentämiseksi jatkettiin. Alkolaiset saavat tukea nikotiinivieroitushoitoon. Painonhallintaa tuettiin korvaamalla osa Painonvartijoiden viikkomaksuista. Työterveyshuollon kautta oli myös mahdollisuus saada ravitsemusterapeutin neuvoja.

Alko osallistuu valtakunnalliseen kulttuurikuntokampanjaan. Kulttuuriharrastusta työhyvinvoinnin lisääjänä pyritään edistämään viestinnällä. Käytössä on myös kulttuurikuntokortti.

Sairauspoissaolojen määrä oli 3,7 prosenttia kokonaistyöajasta. Poissaolojen raportointia tarkennettiin, joten luku ei ole vertailukelpoinen aikaisempien vuosien tietoihin. Sairauspoissaolojen määrä on pienempi kuin palvelualoilla keskimäärin (4,4 prosenttia vuonna 2007, EK:n työaikatiedustelut). Hieman yli neljännes sairauspoissaoloista johtuu tuki- ja liikuntaelinsairauksista. Vuoden aikana 8 (9) henkilöä siirtyi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Sairauspoissaolojen seuranta ja vajaakuntoisten tukea tehostettiin. Esimiesten apuvälineenä on käytössä puhekesi-otto-malli, jolla pyritään varmistamaan varhainen puuttuminen poissaoloihin ja oikean tuen antaminen sairastajalle. Esimiespäivillä käsiteltiin työhyvinvoinnin johtamista työpaikoilla ja mahdollisuuksia tukea vajaakuntoisia.

Henkilöstön käytössä on lomapaikka Luostolla Sodankylässä. Henkilöstön harrastustoimintaan sai Alkolta tukea 13 harrastajakerhoa. Kaikilla alkolaisilla on ateriaetu. Kokonaispanostus työhyvinvointiin oli 3,8 miljoonaa euroa eli noin 1 440 euroa työntekijää kohden.

Ergonomiset työtavat ja turvallisuustaidot lisäävät työhyvinvointia

Opastus oikeisiin ja turvallisiin työtapoihin sekä työvälinevalintoihin on jatkuvaa, ja työhön liittyvää ergonomiaa käsitellään myyjäkoulutuksen kaikissa vaiheissa. Alkon ergonomio- opas uusittiin ja jaettiin koko henkilökunnalle. Kaikki esimiehet saivat tyofysioterapeuteilta opastusta oikeisiin työtapoihin ja -asentoihin. Myymälöiden ergonomiavastavien kouluttamista kokeiltiin kolmella alueella.

Ergonomian lisäksi työtaturmien ehkäisyyn panostettiin mm. ottamalla kaikissa myymälöissä käyttöön yhtenäiset turvaveitset. Panostus tuotti tulosta: työtaturmat vähenivät edellisvuoteen verrattuna merkittävästi niin vahinkojen lukumäärällä kuin niistä johtuvilla sairauspäivillä mitattuna. Tapaturmataajuus jäi myös muuta kaupan alaa pienemmäksi.

Alkossa toimii työsuojelutoimikunta, jossa myyjillä on neljä, toimihenkilöillä kaksi ja työnantajalla kaksi edustajaa. Koko- uksiin osallistuvat lisäksi työterveyslääkäri ja -hoitaja. Vuonna 2008 työsuojelussa mm. päivitettiin työsuojelun toimintaohjelma, laadittiin toimipistekohtainen työn riskien ja vaarojen arviointilomake sekä tarkennettiin häirintään ja päihteiden käyttöön liittyviä ohjeistuksia. Työsuojelua tehtiin tutuksi laatimalla laaja artikkeli henkilöstölehteen.

Myymälätyöskentelyn ja palvelutilanteiden turvallisuus on merkittävä työhyvinvointiin vaikuttava tekijä. Myymälöiden uhkatilanteet raportoidaan aluepäälliköille ja työsuojeluorganisaatiolle, mikä varmistaa tilanteiden asianmukaisen jälkikäsittelyn sekä antaa tietoa turvallisuuden kehittämiseksi. Yhteistyötä Suomen Punaisen Ristin kanssa turvallisuusasioissa jatkettiin, ja lähes 700 myyjää ja myymäläpäällikköä suoritti turvapassikoulutuksen.

Kaikilla toimipaikoilla on lakisääteinen pelastussuunnitelma palo- ja muita hätätilanteita varten. Myymälät tarkastetaan Kaupan keskusliiton turvatarkastusmenetelmällä. Kaikissa myymälöissä on turvakameravalvonta.

Vastuullinen hankinta lyhyesti

Ostotoimintaa ohjaavat käytänteet ja tuotantoketjun valvonta

Alko on myyntiin hankkimiensa tuotteiden kautta välillisesti kosketuksissa alkoholia tuottavien maiden ihmisoikeuskysymysten kanssa.

Yhtiö noudattaa kaikkia EU-maissa toimivilta yrityksiltä vaadittuja säästöjä tuotteiden sosiaalisten ja eettisten vaikutusten seuraamisessa.

Asetus alkoholiyhtiöstä sekä EU:n säätämät periaatteet rajoittavat Alkon mahdollisuuksia tehdä ostopäätöksiä. Alkoholiyhtiöstä annetun asetuksen mukaisesti päätökset Alkon valikoimasta on tehtävä tasapuolisin ja syrjimättömin perustein riippumatta valmistajan tai myyjän kansalaisuudesta tai kotipaikasta.

Pohjoismaiset monopolit ovat syksyllä 2008 päättäneet yhteistyöstä koskien alkoholijuomien vastuullista hankintaa. Yhteistyön lähivuosien tavoitteena on ottaa huomioon alkoholijuomien toimitusketjussa myös sosiaalisia, eettisiä ja ympäristönäkökohtia. Noudatettavat periaatteet nojautuvat YK:n Global Compact -periaatteisiin.

Ympäristövastuu

Alko on alkoholijuomien vähittäismyyntiyhtiö. Sillä ei ole omaa tuotantoa, tuotteita eikä maa-alueita. Yhtiö hankkii myymänsä alkoholijuomat ulkomaisilta ja kotimaisilta valmistajilta ja tukuilta.

Alkoholijuomien ympäristövaikutuksia tulisi tarkastella niiden koko elinkaaren ajalta. Asiasta saatavat tiedot ovat toistaiseksi hyvin puutteellisia. Tuottajat lähestyvät asiaa lähinnä viestinnällisesti ympäristömarkkinoinnin näkökulmasta. Sellaiset yleisesti hyväksytyt ja tunnustetut järjestöt, jotka varmentaisivat esimerkiksi etiketeissä esiintyvien ympäristöpalkintojen yhteismitallisuuden, puuttuvat vielä.

Tuotteiden aiheuttamien ympäristövaikutusten tärkeys on kuitenkin ymmärretty. Ympäristövaikutusten huomioimisesta on tulossa vallitseva trendi alkoholijuomien tuottajien ja toimittajien sekä heitä edustavien järjestöjen piirissä, mikä helpottaa tietojen saamista tulevana vuosina. Alkolla on tällä hetkellä vakiovalikoimissa 24 luomutuotetta ja seitsemän Reilun kaupan tuotetta.

Alko tekee muiden pohjoismaisten alkoholimonopolioiden kanssa yhteistyötä, jonka tavoitteena on kiinnittää huomiota alkoholijuomien toimittajaketjun eettisiin toimintatapoihin sekä kestävän kehityksen periaatteisiin. Pohjoismaisten monopolioiden edustajien yhteistyöhön tällä saralla alettiin vuonna 2008 panostaa voimakkaasti.

Ympäristönäkökulmien merkitys Alkon valikoimastrategiassa kasvaa. Valikoimastrategiassa ympäristönäkökulmien huomiointi on edellyttävä kuitenkin, etteivät ne vaaranna tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita.

Kuljetukset yhteistyössä ovat jo arkea

Alko myi vuonna 2008 erilaisia alkoholijuomia sisältäviä pakkauksia (tölkkejä, pulloja, hanapakkauksia ja kartonkitölkkejä) yhteensä 182,4 miljoonaa kappaletta. Näistä tavarantoinnitajat kuljettivat suoraan myymälöihin 162,8 miljoonaa kappaletta. Alkon Viinikkalan (1.3. saakka Alkon Kuninkaalan) varaston kautta kuljetettiin 19,6 miljoonaa kappaletta. Varastointipalvelu ostetaan ulkopuolisilta.

Alkolla ei ole omaa kuljetuskalustoa vaan tuotteiden kuljetuspalvelut myymälöihin ostetaan. Myymälät pyritään sijoittamaan muiden palveluiden yhteyteen, jotta asiakas voisi yhdistää käyntikertojansa myös ympäristönäkökulmat huomioiden.

Koska tuotteita toimitetaan Alkoihin lähes päivittäin, on tärkeää, että jakelu ja aikataulutus ovat taloudellisia, ja että kuljetukset kuormittavat ympäristöä mahdollisimman vähän. Paluukuormiin myymälöistä yhdistetään mahdollisimman monia tuotteita (kiertopullot, muu kierrätettävä materiaali), jotta kuljetuksesta aiheutuvat päästöt saadaan minimoitua. Alko on ryhtynyt seuraamaan CO₂-jalanjäljen suuruuttaan kuljetuksissa. Lukuihin liittyneiden epätarkkuuksien takia niitä ei vielä julkaista raportissa.

Kotimaassa käytetään neljää kuljetusyritystä, joista yhdellä on ISO 14001 -ympäristöstandardi. Vuonna 2009 standardi on tulossa toiselle. Kahdella kuljetusyhtiöllä ei ole ISO 14001 -ympäristöstandardia, mutta toisella on oma Laatukäsikirja ja toiselle on vuonna 2009 tulossa EMISTRA, energia- ja ympäristöohjelma.

Ulkomaan kuljetuksia Suomeen hoitaa yhdeksän yritystä, joista kolmella on ISO 14001 -ympäristöstandardi. Lopuilla on oma ympäristöohjelmansa. Käyttämällä yhteistyösopimuksia kuljetuksissa on onnistuttu alentamaan kustannuksia ja pakokaasupäästöjä.

Pakkaukset tehokkaasti kiertoon

Alkon näkyvintä ympäristövastuullista toimintaa on tyhjen pullojen ja tölkkien kerääminen myymälöiden yhteydessä oleviin automaatteihin. Useimmiten kierrätys organisoidaan yhteistyössä päivittäistavara-kauppojen kanssa: 75 Alkon myymälää hoiti kierrätyksen yksin, yhteistyössä hoidettuja kierrätyspisteitä oli 269. Pullojen ja tölkkien palautuspisteet muiden kauppa-kauppojen kanssa helpottavat palauttamista ja edistävät kierrätystä.

Alkon myymälät ottavat kuluttajilta vastaan kaikki Alkosta ostetut koti- ja ulkomaiset pullot, kotimaisten panimoiden alkoholi- ja virvoitusjuomapullot, päivittäistavara-kaupoista ostetut alle 4,7-prosenttiset alkoholijuomapullot, jotka kuuluvat kierrätysjärjestelmään sekä metalliset tölkit.

Suomen alkoholijuoma- ja panimoteollisuus käyttää vuosittain yli miljardi uudelleen täytettävää kiertopulloa. Alkossa myydyistä pantillisista pakkauksista palautuu noin 90 prosenttia.

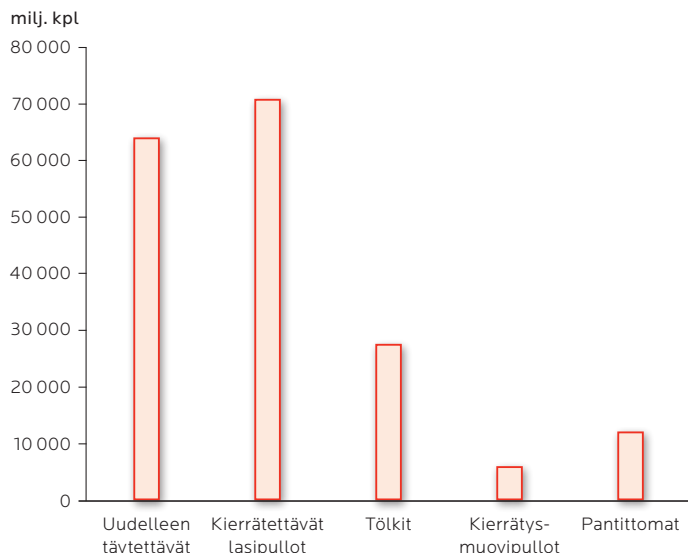
Vuonna 2008 Alkon omasta kiertopullojärjestelmästä toimitettiin sirpaloituja kertapulloja eli lasijätettä teollisuuden käyttöön yli 41,7 miljoonaa kiloa (40,7 miljoonaa kiloa vuonna 2007). Lasijätettä toimitettiin Suomessa teollisuuden käyttöön 53,8 (54,7) miljoonaa kiloa eli Alkon osuus on 78 prosenttia kokonaismäärästä.

Pantillisuus on lisännyt kierrätettävien pakkausten suosiota. Vuoden 2008 alusta pakkaukset, jotka kuuluvat panttiin perustuvaan palautusjärjestelmään, ja jotka ovat uudelleen täytettäviä tai raaka-aineena hyödynnettäviä, ovat verottomia. Muun muassa tästä syystä kotimainen juomateollisuus lisäsi pantillisten, raaka-aineena hyödynnettävien pullojen käyttöä juomatuotteiden pakkaamisessa. Juomapakkauksen muutos vuoksi pullot ja tölkit, jotka kuuluvat panttijärjestelmään, tulevat entistä tarkemmin hyötykäyttöön.

Tölkkien suosio on lisääntynyt jatkuvasti. Tölkkien myynti esimerkiksi vuonna 2006 oli noin 400 miljoonaa kappaletta ja vuonna 2008 se oli noin 800 miljoonaa. Kierrätysmuovipullojen myynti vuonna 2008 oli noin 300 miljoonaa pulloa.

Tölkkien myynnin lisääntyminen sekä kierrätysmuovipullon tuleminen ovat vähentäneet uudelleen täytettävien pakkausten suosiota. Myös pantillisten kertalasipakkausten myynti on noussut hillitysti.

ALKOSTA MYYDYT PAKKAUKSET 2008

Uudelleen täytettävät pullot:

Uudelleen täytettävät lasi- ja muovipullot pestään ja täytetään uudelleen.

Kierrätettävä lasipullo:

Kierrätettävä, hyötykäyttöön menevä materiaali puhdistetaan, värerotellaan ja murskataan. Lasimurskasta valmistetaan uusia lasipakkauksia tai lasivillaa.

Tölkit:

Palautetut alumiinitölkit sulatetaan ja alumiinista tehdään uusia tölkkejä.

Kierrätysmuovipullot:

Kierrätysmuovipullot valmistetaan PET-muovista (polyeteenitereflaatti). PET on kevyt ja kemiallisesti kestävä sekä materiaalina täysin kierrätettävä muovi.

Pantittomat:

Alle 15 cl:n minipullot, yli kahden litran lasipullot, hanapakkaukset, pahvitölkit.

Alkoholijuomatuotteita ja muita Alkossa myytäviä tuotteita kuljetetaan lavoin, korein tai samantyyppisin kuljetusvälinein. Nämä kiertävät jo lähes sataprosenttisesti. Lisäksi on erittäin tärkeää saada muun muassa alkoholijuomatuote-erien kuljetuspakkaukset kiertoon tai kertakäyttöpakkaukset uudelleen hyödynnettäviksi muulla tavoin. Yhtiö kehittää jatkuvasti järjestelmiä, joilla pakkausten ja muun muassa erilaisten kuljetuslavojen elinkaaren hallintaa parannetaan.

Palautetut pullot yhteistyöllä jälkikäyttöön

Alkon myymälöistä uudelleen täytettävät pullot toimitetaan A-pullo Oy:n tai panimoiden kautta kiertoon. Lasiset kerta-pullot sirpaloidaan, puhdistetaan ja toimitetaan hyödynnettäväksi lasiteollisuudelle. Alkon pantillisen järjestelmän käyttäjiksi on liittynyt muitakin yrittäjiä, kaikkiaan lähes 160 yritystä. Pullosirpaleita käytetään kotimaassa lasipullojen ja eristevillan valmistukseen.

Myymälöihin tai yhteisiin palautuspisteisiin palautetut tölkit toimitetaan Palpan kautta eteenpäin. Tölkit paalataan ja kuljetetaan alumiinisulattamoon.

Pääosa eli noin 90 prosenttia Suomessa myytävissä tölkeistä palautetaan automaattien kautta.

Alkoholijuomapakkaukset, joita ei voi palauttaa Alkoon, voi palauttaa kunnallisen lasinkeräysjärjestelmän kautta. Alkon myymät hanapakkaukset voi palauttaa kartonkikeräysastioihin. Kartonkijätteestä vastaava yritys erottaa niistä mahdollisen sisäpakkauksen. Alkon tuotteiden sisäpakkaukset eivät sisällä PVC-muovia.

Pakkaus- ja lahjatarvikkeiden valinnassa otetaan ympäristötekijät huomioon

Juomien lisäksi Alkossa myydään muun muassa pakkaus- ja lahjatarvikkeita. Ympäristövaikutusten kannalta merkittävimmät myytävät tarvikkeet ovat muovipussit, koska niitä myydään määrällisesti eniten. Kassi on valmistettu kierrätettävistä muovista ja se voidaan hävittää polttamalla. Alkon paperikassien ja -pussien valmistuksessa on käytetty UPM:n valmistamaa paperia, jolle on myönnetty EU:n ympäristömerkki EU-Kukka, joka takaa paperin valmistuksessa huomioidun tarkan määrityksen mukaiset ympäristövastuullisuustekijät. Paperikassin materiaali on maatuva, joten sitä voidaan käyttää kompostointipäälyksenä sekä sanomalehtien kierrätyspäälyksenä. Kangaskassi on ekologinen vaihtoehto kantokassiksi uudelleenkäytettävyytensä vuoksi. Tarvittaessa kassi voidaan hävittää energijakeena. Vuoden 2008 syksyllä suunniteltiin yhteistyössä Globe Hopen kanssa myymälän sesonkikangasjulistesta kassi, joka tuli myyntiin vuoden 2009 alussa.

Asiakkaat saavat tietoa juomapakkausten kierrätyksestä Alkon hinnastosta. Tyhjiä pulloja palautuksesta kerrotaan internetsivuilla www.alko.fi.

Liiketilöiden eli myymälöiden, pääkonttorin ja aluetoimistojen aiheuttamat välittömät ympäristövaikutukset ovat lämmön, sähkön ja vähäistä veden kulutusta. Myymälät, pääkonttori ja aluetoimistot toimivat pääosin vuokratiloissa. Suurin osa välittömistä ympäristövaikutuksista syntyy myymälöissä. Muiden toimitilöiden merkitys on varsin vähäinen, vaikka niiden ympäristövaikutukset ovat helpommin mitattavissa.

Lämpö, vesi ja jätehuolto sisältyvät pääsääntöisesti toimitilöiden vuokraan, minkä vuoksi niiden kulutuksesta voidaan esittää vain arvioita. Kiinteistö- ja asuntoyhtiöiden hallitukset seuraavat tarkkoja kiinteistökohtaisia kulutuslukuja.

Myymälöiden sähkönkulutusta voidaan seurata varsin tarkasti. Vuonna 2008 myymälät käyttivät yhteensä sähköä noin 18,2 GWh. Vaikka myymälöiden määrä on lisääntynyt, sähkön kulutuksen kasvu on ollut maltillista. Myymälöiden sähkönkulutusta vähennetään laskemalla valaistusta yöksi alimmalle turvallisuuden sallimalla tasolle. Alkon noin 1 000 valomai-noksessa käytetään pääosin LED-tekniikkaa, jolloin energiankulutus neonvaloihin verrattuna vähenee noin 75 prosenttia.

Yhtiö ostaa sähköä, jolla on Fortum Renewable -ympäristö-merkintä. Merkin hankkineet yritykset haluavat ylläpitää korkeaa ympäristöprofiilia ja sijoittaa kestävään kehitykseen.

Alkon myymälöiden kylmälinjastoja ja -kaappeja on poistettu vuoden 2008 aikana. Vielä jäljellä olevissa freonin määrä on hyvin vähäinen, ja kaappeja poistettaessa se vähenee entisestään. Toisaalta myymälöissä on lisätty jonkin verran ilmas-tointia, mikä on nostanut sähkönkulutusta.

Alkon pääkonttorissa, myymälöissä ja aluetoimistoissa noudatetaan kuntakohtaisten ohjeiden ja määräysten lisäksi omaa jätehuollon kierrätysohjeistusta.

Kaikki toimipisteet lajittelevat, säästävät energiaa ja hankki-vat ympäristöystävällisiä toimitustuotteita yhtenäisen ohjeis-tuksen mukaan.

Myymälöiden vuokrasopimukseen kuuluu pääsääntöisesti jätehuolto, ongelmajätteitä lukuun ottamatta. Ongelmajättei-den käsittelystä on oma ympäristöohjelmansa. Alkon Alkoholintarkastuslaboratorio (ACL) toimittaa kaikki haitalliset kemikaalit ongelmajätelaitokselle.

Myymälöiden uuden kassajärjestelmän asennus päättyi maaliskuussa 2008. Käytöstä poistetut kassalaitteet kuten muutkin Alkossa poistettavat laitteet toimitetaan erikoiskäsit-telylaitoksille, jotka ottavat talteen kaiken kierrätykseen kel-paavan materiaalin.

Toimitilöiden saneeraus sekä tilöiden kalustaminen hoidetaan keskitetysti. Remonttipurkamisen yhteistyökumppanit ohjaa-vat syntyvän materiaalin hyötykäyttöön ohjeistuksen mukaan. Ympäristönäkökulmasta valittujen kalusteiden uusimistarve on ollut kohtuullinen. Myymälöiden ja muiden toimitilöiden kalusteiden materiaalit valitaan siten, että ne ovat terveydelle vaarattomia, kierrätettäviä ja uudelleen käytettäviä.

Alkon uusi pääkonttori sijaitsee Salmisaaressa. Muiden samassa kiinteistössä toimivien vuokralaisten kanssa keskus-tellaan ympäristöasioista yhteisissä käyttäjäpalaverissa. Huoltavan yhtiön palvelukonseptissa on otettu huomioon ympäristöasiat. Alkon pääkonttorissa pyritään ottamaan vuoden 2009 aikana käyttöön WWF:n Green Office -ympäris-töpalvelujärjestelmä. Palvelun avulla pyritään vähentämään pääkonttorin ympäristökuormitusta sekä saavuttamaan säästöjä materiaali- ja energiakustannuksissa. Kiinteistön jätehuollossa ja jätteiden lajittelussa ympäristö on toiminnan painopiste, olipa kyse sitten jätteiden kuljetuksesta ja keräyk-sestä, tehokkaasta lajittelusta ja käsittelystä, keräysvälinei-den toimituksesta tai asiakaskohtaisesta jätehuoltokartoituk-sesta. Ympäristönhuoltoa kiinteistössä hoitava yritys huoleh-tii AC Salmisaari Oy:n jätekeräyksestä sekä -kuljetuksesta. Kiinteistössä kierrätetään seka-, energia- ja biojätettä sekä paperia ja pahvia. Kukin vuokralainen huolehtii tietosuojaa vaativista jätteistä sekä mahdollisten ongelmajätteidensä hävityksestä kuten akuista, loisteputkista ja paristoista.

Pääkonttorin energiankulutuksen seurannassa on käytössä YIT Kiinteistötekniikan YIT Niagara -automaatiojärjestelmä. Alkon omat työntekijät tai siivousalan yritykset hoitavat myymäläsiivouksen. Pääkonttorin toimitilöiden siivouksessa käytetään yrityksiä, jolla on ISO 14001 -ympäristöohjelma.

Vankkaa yhteistyötä toimivan kierrätyksen organisoimiseksi

- Alko on metallitölkkien ja kierrätysmuovipullojen kierrä-tyksestä vastaavan Suomen Palautuspakkaus Oy:n eli Palpan perustajajäseniä. Palautuspakkaus Oy hallinnoi pantillisten juomatölkkien ja kierrätysmuovipullojen palautusta Suomessa. Tölkkien pantillinen kierrätys-järjestelmä käynnistyi 1996 ja kierrätysmuovipullojen vuoden 2008 alusta.
- Alko on Keräyslasiyhdistyksen jäsen. Yhdistys vastaa siitä, että Suomen pakkausasetuksen ja EU-pakkausdirektiivien lasipakkausille asetetut kierrätystavoitteet saavutetaan.
- Alko tilastoi pakkausten kierrätystietoja ympäristö-ministeriölle, ympäristökeskuksille, kuntien jätelaitos-yhdistyksille ja tullille.

Alko on mukana valtakunnallisissa kierrätystä kehittämissä projekteissa kuten suunnittelemassa Palpan kanssa Palpan hallinnoimaa kierrätysjärjestelmää pantillisille lasipakkausil-le. Jos ja kun sellainen syntyy, Alko liittyy järjestelmään lak-kauttaen hallinnoimansa kertalasijärjestelmän tarpeettomana.

Ympäristövastuun johtaminen

Asetuksessa alkoholiyhtiön toiminnasta (243/2000) on alkoholiyhtiön yleisiin velvollisuuksiin määrätty, että alkoholiyhtiön tulee toiminnassaan ottaa erityisesti huomioon myös luonnonvarojen järkevän käytön ja ympäristönsuojelun vaatimukset. Alko seuraa aktiivisesti ympäristölainsäädäntöä ja reagoi tarvittaessa muutoksiin.

Ympäristövastuun johtamista Alkossa ohjaa "Elinkeinoelämän peruskirja kestävän kehityksen aikaansaamiseksi". Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) julkaisemassa peruskirjassa ympäristöjohtamiselle on määritetty 16 periaatetta, joiden avulla peruskirjan allekirjoittaneet yritykset lupaavat luoda itselleen hyvän ympäristökäyttäytymisen säännöt.

Käytännön toimia ohjaavat ympäristöpolitiikka sekä ympäristöohjelman ympäristötavoitteet ja -vastuut. Alkon ympäristöohjelmassa otetaan huomioon myös turvallisuuteen ja työsuojeluun sekä tuoteturvallisuuteen ja laatuun liittyvät asiat. Ympäristöohjelmaa täydentävät pääkonttorin ja alue-toimistojen sekä myymälöiden kierrätysohjeistukset.

Alkon vastuullisuustiimi perustettiin vuonna 2008. Tiimin tehtäviin kuuluu yhteiskuntavastuun sisällön suunnittelu, toteuttaminen, arviointi sekä jatkuva parantaminen ja raportointi yhtiön johdolle.

Alko Oy:n ympäristöpolitiikka

Alkon tavoitteena on olla vastuullisuudeltaan ja palvelultaan paras vähittäiskauppa. Tämä edellyttää sitä, että valikoimaa, osaamista, palvelua ja vastuullisuutta kehitetään jatkuvasti. Toimintaa kehitettäessä otetaan huomioon ympäristönäkökulma: luonnonvarojen säästäminen sekä niiden kuluttamisen vähentäminen.

Ympäristöasioissa kuten muussakin toiminnassaan Alko noudattaa lainsäädäntöä, seuraa sen kehitystä sekä toimii asiakkaiden, sidosryhmien ja yhteiskunnan asettamien odotusten mukaisesti.

Ympäristöohjelma kattaa muun muassa seuraavat osa-alueet

- Käytetään materiaaleja, joiden valinnassa on otettu ympäristöasiat huomioon.
- Käytetään energiaa taloudellisesti ja tehokkaasti ja pyritään käyttämään uusiutuvaa energiaa.
- Huolehditaan päällysteiden ja muiden materiaalien kierrätyksestä sekä tehokkaasta logistiikasta kuljetuksissa.
- Huomioidaan ympäristönäkökulma tuotevalikoimassa (esim. luomuviinit).
- Huolehditaan tuotteiden turvallisuudesta.
- Huolehditaan asiakkaiden ja henkilökunnan turvallisuudesta.
- Kehitetään jatkuvasti henkilöstön osaamista.
- Viestitään tavoitteista sidosryhmille ja ollaan heidän kanssaan tiiviissä yhteistyössä.

Alko tavoittelee ympäristöasioiden johtamisessa liittymistä kansainväliseen ISO 14001 -ympäristöjärjestelmään.

Pääkonttorissa pyritään ottamaan käyttöön vuonna 2009 WWF:n Green Office -ympäristöpalvelu. Alko raportoi ympäristövaikutuksista omilla www-sivuillaan sekä vuosittain Alkon vuosikertomuksessa.

Taloudellinen vastuu

Vuonna 2008 Alkon liikevaihto oli 1 133,4 miljoonaa euroa (+6,2 %) ja veroton liikevaihto 605,5 miljoonaa euroa (+4,0 %). Tilikauden voitto oli 56,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2008 Alkon myymälöiden myynti oli 112,2 miljoonaa litraa (113,6 miljoonaa litraa vuonna 2007). Litramääräinen myynti laski, mutta euromääräinen myynti nousi.

Yhtiö jakaa voitosta (56,6 miljoonaa euroa) Suomen valtiolle 55 miljoonaa euroa. Vuonna 2008 tehtiin n. 700 000 euron varaus "Viisas vanhemmuus" -projektiin, jolla yhtiö osallistuu omalta osaltaan alkoholiohjelman 2008–2011 tukemiseen. Alko julkaisee tilinpäätöksen tämän vuosikertomuksen yhteydessä. Sen lisäksi Alkon osavuositarkastukset (tammi–huhtikuu ja touko–elokuu) sekä myyntitilastot kuukausittain julkaistaan Alkon www-sivuilla.

Investoinnit ja myymäläverkosto

Alkon bruttoinvestoinnit vuonna 2008 olivat yhdeksän miljoonaa euroa. Pääosa investoinneista käytettiin myymäläverkoston parantamiseen sekä laajentamiseen. Alkon investoinnit rahoitetaan tulorahoituksella.

Alkon myymälät ovat hinnoiltaan ja ilmeiltään yhtenäisiä erikoismyymälöitä, jotka toimivat keskitetyn ketjutoimintamallin mukaisesti. Vuonna 2008 uusittiin 47 myymälän ilme vastaamaan vuonna 2007 aloitettua ilmeuudistusta. Myymälöissä panostetaan erityisesti yhtenäiseen ja tasalaatuisen palveluun.

Vaikka alkoholilaki ei edellytä kunnan kuulemista myymälän perustamisesta tai sijainnista, Alko selvittää kunnan kannan ennen kuin myymälän hyväksymispäätöstä haetaan lääninhallitukselta. Ennen kaikkea Alko keskustelee kunnan johdon ja sosiaaliviranomaisten kanssa, jotta myymälän sijainnista saadaan yhteiskuntavastuullisesti perusteltu mielipide. Hyvä kumppanuusverkosto varmistaa, että Alkolla on mahdollisuus jatkossakin kehittää verkostoaan. Yhteistyö on mahdollistanut sen, että Alkon myymäläketjua voidaan laajentaa taloudellisesti mielekkäällä ja asiakkaita paremmin palvelevalla tavalla. Myymäläinvestoinnit ja myymälöiden toiminta hyödyttävät myös paikallisia yrittäjiä.

Alkolla oli vuoden 2008 lopussa 344 myymälää 224 kunnassa sekä 124 palveluverkosta täydentävää tilauspalvelupistettä. Tilauspalvelupisteiden määrä on laskenut uusien myymälöiden perustamisen myötä. Vuonna 2008 kymmenen myymälää siirrettiin paikalle, jossa asiakkaan on helpompi asioida samalla kerralla esimerkiksi sekä päivittäistavarakaupassa että myymälässämme.

Tuotteiden hankinnassa noudatetaan tasapuolisuutta ja läpinäkyvyyttä

Alko ostaa tuotteita 224 ulkomaiselta tavarantoimittajalta ja 85 kotimaiselta valmistajalta tai maahantuojalta. Kaikkia tavarantoimittajia kohdellaan tasapuolisin periaattein. Alkon hinnoittelumalli on tasapuolinen ja läpinäkyvä.

Yksinoikeusasema edellyttää valikoimaan oton tasapuolisuutta, johdonmukaisuutta ja läpinäkyvyyttä. Tasapuolisen kohtelun perustaksi Alko julkaisee vuosittain ns. Valikoimaanotto-ohjeen, johon voi tutustua Alkon www-sivuilla. Ohjeessa kerrotaan tavarantoimittajille Alkon ostotoimintaan liittyvistä ehtoista ja toimintamalleista. Ohjeen sisältöön vaikuttavat tavarantoimittajien ja heidän edustajiensa antama palaute sekä viranomaisnäkökulma. Ohjeen avulla varmistetaan alkoholiasteuksen mukaiset toiminnot ja käytännöt. Tavarantoimittajilla on mahdollisuus muuttaa hintoja neljä kertaa vuodessa. Alko siirtää tavarantoimittajien ilmoittamat ostohintojen muutokset suoraan kuluttajahintoihin.

Tavarantoimittajat voivat liittyä kumppanuusverkkoon, jonka lisäksi www-sivuilla on hinta-arvioiden laskemiseen tarkoitettu hintalaskuri.

Tuotevalikoima on yhä laajempi

Tuotemerkkejä oli vuoden 2008 lopussa noin 2 200 noin 60 eri maasta. Eri pullokoot lisäävät vielä tuotteiden määrää.

Erikseen tilattavien tuotteiden valikoimassa oli vuoden 2008 joulukuussa runsaat 1 400 tuotetta. Lisäksi Alkon lippulaivamyymälässä Helsingissä on noin 300 tuotteen erikoisvalikoima. Näitä tuotteita, jotka ovat laatuviinejä, väkeviä ja oluita ja harvinaisuuksia, ei ole saatavissa muista Alkon myymälöistä.

Henkilöstökulut vuonna 2008 nousivat

Vuonna 2008 Alkon henkilöstökulut olivat yhteensä 81,8 miljoonaa euroa. Palkkoja ja palkkioita maksettiin yhteensä noin 65,6 miljoonaa euroa, missä on lisäystä vuoteen 2007 verrattuna 7,6 prosenttia. Kannustepalkkioihin käytettiin 3,9 prosenttia henkilökustannuksista. Koko henkilöstö kuuluu kannustepalkkiojärjestelmän piiriin. Palkkio perustuu asiakaspalvelun laatuun, kustannustehokkuuteen ja toimipaikkakoh- taisten kehittämishankkeiden toteutumiseen.

TALOUDELLISET VAIKUTUKSET YHTEISKUNTAAN

Pieni, mutta kannattava

Alko avasi kesäkuun 16. päivänä myymälän eteläsavolaisessa Sulkavan kunnassa, joka on tunnettu vuosittaisesta soutu- ja pahtumasta. Myymälän asiakastila on kooltaan 58 neliötä, varastoa on 42 neliötä. Myymälässä on noin 350 tuotteen valikoima.

Pienellä paikkakunnalla voi olla Alko, mikäli sen toiminta on kannattavaa myös lyhyiden sesonkien ulkopuolella. Tehokas ja taloudellinen toiminta onnistuu räätälöimällä myymälän aukioloaikoja, jotka ovat hiljaisina kausina lyhyemmät ja sesonkikaudella, kuten kesällä, talvikautta pidemmät.

Sulkavan myymälässä on lisäksi teknisiä ratkaisuja, jotka ovat kehitetty juuri sinne; sesonkiaikoina hyllytilaa on käytössä enemmän, sesongin ulkopuolella hyllytilaa voidaan vähentää. Henkilökunnan turvallisuuteen on myymälässä kiinnitetty erityistä huomiota.

Sulkavan Alkon Marjut Lappalainen tuntee hyvin samassa rakennuksessa työskentelevän K-Kaupan myyjä Kaarina Hintsasen: ohjeita tuotteista annetaan puolin ja toisin.

Osana suomalaista alkoholijärjestelmää yhtiö jo olemassaolollaan rajoittaa alkoholin saatavuutta ja näin ollen vähentää alkoholin käytöstä aiheutuvia niin inhimillisiä kuin taloudellisiakin haittoja.

Vähittäismyyntimonopoli halutaan säilyttää, koska se on merkittävä alkoholipoliittinen väline. Se on myös taloudellisesti tehokas ja tulouttaa voittonsa yhteiskunnan käyttöön.

Alkon tehtävänä on erikoisasemallaan taata lisäksi alkoholin saatavuus tasapuolisesti koko maassa.

Huolimatta yli 4,7-prosenttisten alkoholijuomien yksinoikeusasemasta ja sen aiheuttamista muista velvoitteista Alkon täytyy toimia taloudellisesti ja kustannustehokkaasti.

Alko Oy:n hallintoperiaatteet 1.1.2009

Alko Oy on osakeyhtiö, jonka omistaa valtio. Alko Oy:n toiminnan perustana on alkoholilaki (1143/1994) ja asetus alkoholiyhtiön toiminnasta (243/2000) sekä osakeyhtiölaki ja yhtiöjärjestys. Alkoholilain mukaan Alko Oy:n tehtävänä on huolehtia sille eräin poikkeuksin yksinoikeudeksi säädetystä alkoholijuomien vähittäismyynnistä siten, että tavoitteena on alkoholin kulutuksesta aiheutuvien haittojen ehkäiseminen.

1.5.2007 markkinaehtoisesti toimivien valtio-omisteisten yhtiöiden omistajaohjaus siirrettiin valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolle. Valtion erityistehtäviä hoitavien yhtiöiden omistajaohjaus jäi edelleen kunkin vastuuministeriön tehtäväksi. Alko Oy:lle laissa määritellyn erityistehtävän vuoksi sen omistajaohjaus ja valvonta kuuluu asianomaiselle vastuuministeriölle. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa Alko Oy:n omistajaohjauksesta valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) periaatteita noudattaen ja yhteistyössä valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston kanssa.

Yhtiökokous

Alko Oy:n yhtiökokous on yhtiön ylin päättävä elin, ja se kokoontuu vähintään kerran vuodessa. Varsinainen yhtiökokous on pidettävä vuosittain kesäkuun loppuun mennessä. Sosiaali- ja terveysministeriö määrää yhtiökokousedustajan, joka on alkoholisioista vastaava ministeri.

Yhtiökokous päättää osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan sille kuuluvista asioista, kuten tilinpäätöksen vahvistamisesta, voiton jaosta, vastuuvapaudesta, hallituksen jäsenten valinnasta ja palkkioista, tilintarkastajien valinnasta ja palkkioista, hallintoneuvoston jäsenten palkkioista sekä yhtiöjärjestyksen muuttamisesta.

Alko Oy:n varsinainen yhtiökokous pidettiin Helsingissä 12.5.2008. Lisäksi yhtiöjärjestystä muutettiin 13.11.2008 osakeyhtiölain 5:1 §:n 2 momentissa säädetystä järjestyksessä.

Hallintoneuvosto

Alkon hallintoneuvostossa on kaksitoista jäsentä, jotka valtioneuvosto määrää neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Valtioneuvosto nimeää myös puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Vuonna 2008 hallintoneuvosto kokoontui kuusi kertaa.

Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa sekä antaa lausunto tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta yhtiökokoukselle. Lisäksi hallintoneuvosto seuraa alkoholiolojen kehitystä sekä kotimaassa että ulkomailla ja antaa tämän perusteella yleisiä ohjeita alkoholiyhtiön toiminnan kehittämiseksi. Hallintoneuvosto vahvistaa kalenterivuodeksi kerrallaan alkoholiyhtiön toiminnasta annetun asetuksen edellyttämän toimintasuunnitelman alkoholin kulutuksen aiheuttamien haittojen ehkäisemisestä sekä antaa alkoholilain mukaisen kertomuksen yhtiön vähittäismyynnin kehityksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin yhtiö on ryhtynyt alkoholilain edellyttämällä tavalla.

Hallitus

Yhtiökokous valitsee hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi kolmesta kuuteen jäsentä. Vuoden 2008 varsinaisessa yhtiökokouksessa hallitukseen valittiin puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi neljä jäsentä. Kokouksiin osallistuu kaksi henkilöstöedustajaa.

Hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä lain ja yhtiö-

järjestyksen sekä yhtiökokousten päätösten ja hallintoneuvoston antamien ohjeiden mukaisesti. Hallitus on laatinut itselleen kirjallisen työjärjestyksen, jossa on määritelty keskeiset tehtävät ja toimintatavat. Hallitus valitsee toimitusjohtajan, toimitusjohtajan sijaisen ja ylimmät johtohenkilöt sekä määrää heidän palkka- ja muista eduistaan. Lisäksi hallitus päättää asioista, jotka koskevat yhtiön toiminnan tai organisaation olennaista muuttamista ja muista asioista, jotka osakeyhtiölain mukaan kuuluvat hallitukselle.

Hallitus kokoontui 12 kertaa vuonna 2008 ja kokousten osallistumisprosentti oli 98 %. Hallitus arvioi vuosittain toimintaansa ja työskentelytapojaan.

Hallituksen valiokunnat

Alko Oy:n hallitus on asettanut neljä valiokuntaa: työvaliokunnan, tarkastusvaliokunnan ja palkitsemis- ja nimitysvaliokunnan sekä alkoholipoliittisen työryhmän. Hallitus nimittää valiokuntien jäsenet ja puheenjohtajan. Valiokunnat ja työryhmä raportoivat toiminnastaan hallitukselle.

Työvaliokunta

Työvaliokunnan tehtävänä on valmistella hallituksen kokousten esityslistat. Valiokunnan muodostavat puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Valiokunnan kokouksissa esittelijänä toimii yhtiön toimitusjohtaja, joka toimii myös sihteerinä. Valiokunta kokoontui vuoden 2008 aikana 11 kertaa.

Tarkastusvaliokunta

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on avustaa yhtiön hallitusta huolehtimaan siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty ja että sisäinen valvonta ja riskienhallinta, tilintarkastus sekä sisäinen tarkastus on järjestetty lakien, määräysten ja yhtiön hallituksen vahvistamien toimintaperiaatteiden mukaisesti. Valiokunta koostuu vähintään kolmesta ja enintään viidestä hallituksen jäsenestä. Puheenjohtajalla tulee olla riittävä taloudellisten asioiden tuntemus. Tarkastusjohtaja toimii valiokunnan sihteerinä. Valiokunta kokoontui vuoden 2008 aikana seitsemän kertaa.

Palkitsemis- ja nimitysvaliokunta

Palkitsemis- ja nimitysvaliokunnan tehtävänä on hallitusta avustaakseen valvoa ja valmistella yhtiön henkilöstöpolitiikkaa ja -käytäntöä, organisaation kehittämistä, yhtiön eläkesäätiön toimintaa sekä lisäksi avustaa hallitusta kaikissa palkitsemisjärjestelmiin ja työsuhteisiin liittyvissä tehtävissä. Valiokunta koostuu kolmesta hallituksen jäsenestä. Yhtiön toimitusjohtaja toimii valiokunnan sihteerinä. Valiokunta kokoontui vuoden 2008 aikana 11 kertaa.

Alkoholipoliittinen työryhmä

Alkoholipoliittisen työryhmän tehtävänä on avustaa ja tukea yhtiön hallitusta ja johtoa neuvoo-antavana toimijana sosiaali- ja terveyspoliittisten tavoitteiden saavuttamisessa. Työryhmä koostuu kahdesta hallituksen jäsenestä, kahdesta sosiaali- ja terveysministeriön edustajasta sekä kahdesta yhtiön edustajasta. Yhteiskuntasuhteista vastaava johtaja toimii työryhmän sihteerinä. Työryhmä kokoontui vuoden 2008 aikana kuusi kertaa.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtajan tehtävänä on johtaa yhtiön liiketoimintaa lain, yhtiöjärjestyksen ja hallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Hän huolehtii myös yhtiökokouksen, hallintoneuvoston ja hallituksen päätösten täytäntöönpanosta. Toimitusjohtajalla on sijainen.

Toimitusjohtaja Jaakko Uotilalle maksettiin vuonna 2008 palkkaa, luontaisetuja ja kannustinpalkkaa yhteensä 273 172 euroa.

Toimitusjohtajalla on oikeus siirtyä eläkkeelle 63-vuotiaana. Täysimääräinen eläke on 60 prosenttia eläkepalkasta. Toimitusjohtajan palvelussuhteessa noudatettava irtisanomisaika on kuusi kuukautta ja hänelle irtisanomisaajan palkan lisäksi maksettava erakorvaus vastaa kuuden kuukauden palkkaa, mikäli työsuhde päätetään hänestä riippumattomasta syystä.

Johtotiimi

Alkolla on johtotiimi, johon kuuluu seitsemän jäsentä. Sen tehtäviin kuuluu muun muassa yhtiön kehityshankkeiden, yhtiötasoisien periaatteiden ja menettelytapojen käsittely. Lisäksi johtotiimissä käsitellään mm. tuloskehitystä ja Alkon hallituksessa käsiteltäviä asioita, joiden valmisteluun se myös osallistuu. Johtotiimi kokoontui vuoden 2008 aikana 22 kertaa.

Alkon hallitus nimittää toimitusjohtajan ja johtotiimin jäsenet. Yhtiön kaikki johtotiimin jäsenet ja muut avainhenkilöt antoivat ilmoituksen sidonnaisuuksistaan. Saatujen selvitysten perusteella kaikki johtotiimin edustajat ja nimetyt avainhenkilöt ovat riippumattomia yhtiön sidosryhmistä.

Etuudet, palkkiot ja palkitseminen

Yhtiökokous on päättänyt hallintoneuvoston kuukausipalkkioiksi vuonna 2008:

- puheenjohtajan kuukausipalkkio 900 euroa
- varapuheenjohtajan kuukausipalkkio 500 euroa
- jäsenen kuukausipalkkio 400 euroa.

Yhtiökokous on päättänyt hallituksen kuukausipalkkioiksi vuonna 2008:

- puheenjohtajan kuukausipalkkio 2 750 euroa
- varapuheenjohtajan kuukausipalkkio 1 300 euroa
- jäsenen kuukausipalkkio 1 100 euroa.

Yhtiökokous on lisäksi päättänyt, että kokouspalkkiona maksetaan hallintoneuvoston jäsenille ja seurantajäsenille hallintoneuvoston kokouksesta ja hallituksen puheenjohtajalle, varapuheenjohtajalle sekä jäsenille hallituksen kokouksesta 600 euroa läsnä olulta kokoukselta samoin kuin hallituksen työvaliokunnan ja muiden mahdollisesti perustettavien valiokuntien jäsenille erillisistä kokouksista 600 euroa kokoukselta.

Yhtiössä käytössä olevassa johtotiimin kannustinjärjestelmässä palkitseminen perustuu yhtiön tulokortista valittuihin tavoitteisiin ja niiden toteutumista kuvaaviin mittareihin (henkilöstön ja asiakkaiden tyytyväisyys, vastuullisuus ja kustannustehokkuus) sekä henkilökohtaisiin strategisiin kehittämistavoitteisiin.

Henkilökunta kuuluu kannustinjärjestelmän piiriin, missä palkkion maksamisen edellytyksenä on etukäteen määritetty kustannustehokkuus. Kannustinpalkkio perustuu asiakaspalvelua, vastuullisuutta, toiminnan tehokkuutta, työhyvinvoinnin edistämistä ja Alkon hyväksyttävyyttä kuvaaviin mittareihin. Mittarit ovat ryhmäkohtaisia. Kannustinpalkkio maksetaan kerran vuodessa ja palkkio määritetään suhteessa henkilön kuukausi- tai vuosiansioihin.

Alkon hallitus päättää vuosittain henkilöstön kannustinjärjestelmän rakenteesta ja kannustinpalkkion maksamisen edellytyksistä sekä johtotiimin palkkioista.

Valvonta ja riskien hallinta

Sosiaali- ja terveysministeriö valvoo alkoholilain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira

(31.12.2008 asti Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus) raportoi vuosittain Euroopan komissiolle siitä, miten yksinoikeusasemassa toimiva alkoholiyhtiö on toteuttanut vaadittua tasapuolisuutta ja toimintojen läpinäkyvyyttä suhteessa tavarantoimittajiin. Raportissa otetaan huomioon myös Kilpailuviraston lausunto. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira valvoo alkoholiyhtiön vähittäismyyntiä. Alkoholijuomien kaupanpitoa koskevasta Alkon päätöksistä voi valittaa Valviraan ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Alkossa on sisäisen valvonnan järjestelmä, jonka tarkoituksena on varmistaa, että toiminta on tarkoituksenmukaista ja tehokasta, taloudellinen ja toiminnallinen raportointi on luotettavaa ja että säännöksiä ja toimintaperiaatteita noudatetaan. Sisäisen valvonnan tärkeimmät osa-alueet ovat: johtamistapa- ja organisaatiokulttuuri, raportointi ja sisäinen viestintä sekä seuranta- ja valvontatoimenpiteet. Alkon arvot, liiketapaperiaatteet ja tasapuolisuusohjeet sekä alkoholijuomien valikoimaanottoa ja vähittäismyyntiä koskevat ohjeet ovat perusta yhtiön hallinnoinnille ja keskeisten sidosryhmien kanssa toimimiselle.

Yhtiön sisäinen tarkastus arvioi hallituksen vahvistamien toimintaperiaatteiden mukaisesti Alkon eri osissa valvonnan

riittävyttä ja tehokkuutta, riskien hallintaa, toiminnan laatua ja hallintoprosessin toimintaa. Sisäinen tarkastus on riippumaton toiminto, joka toimii hallinnollisesti toimitusjohtajan alaisuudessa ja raportoi toiminnallisesti hallitukselle.

Alkon hallitus vastaa yhtiön riskienhallintapolitiikasta ja valvoo sen toteuttamista. Toimitusjohtaja yhdessä johtotiimin kanssa vastaa riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Alko Oy:n riskienhallinta perustuu systemaattiseen ja ennakoivaan tapaan analysoida ja hallita toimintaan liittyviä mahdollisuuksia ja uhkia. Strategiset ja operatiiviset riskit on jaoteltu toimintaympäristö- ja prosessiriskeihin sekä toiminnan ohjaus- ja päätöksentekoriskeihin.

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiökokous valitsee yhden tilintarkastajan, jonka tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Yhtiön tilintarkastajat valitaan yhtiöjärjestyksen mukaan vuosittain. Tilintarkastus kilpailutetaan pääsääntöisesti viiden vuoden välein. Yhtiökokous valitsi keväällä 2008 tilintarkastajaksi KHT-yhteisö KPMG Oy Ab:n. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii Reino Tikkanen, KHT.

Vuonna 2008 KPMG:lle maksettiin tilintarkastukseen liittyviä palkkiota 26 075,51 euroa ja lisäksi tilintarkastukseen liitty-mättömistä palveluista palkkiota 71 654,99 euroa.

Talouden tavoitteet ja seuranta

Alkoholiyhtiön toiminnasta annetun asetuksen mukaan Alkon velvollisuuksiin kuuluu harjoittaa vähittäismyyntiä siten, että tavoitteena on alkoholin kulutuksen aiheuttamien haittojen ehkäiseminen. Hallintoneuvosto hyväksyy vuosittain toimintasuunnitelman alkoholihaittojen ehkäisemiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön laatiman omistajastrategian mukaisesti Alkoa tulee hoitaa tehokkaasti. Yhtiön investointeihin ja toiminnan kehittämiseen tapahtuvassa varojen käytössä tulee noudattaa tarkoituksenmukaisuutta ja varovaisuutta, jota yhtiön yksinoikeusasema edellyttää.

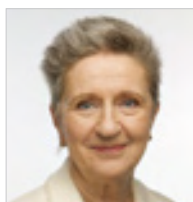
Yhtiön hallituksen hyväksymän strategian pohjalta laaditaan vuosittain toimintasuunnitelma, tuloskortti ja budjetti, joiden toteutumista hallitus seuraa säännöllisesti. Alkon tilinpäätös laaditaan toistaiseksi suomalaisten kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti. Valtio ei ole sitoutunut osakepääomaa ylittävään vastuuseen yhtiön sitoumuksista.

Alko Oy noudattaa soveltuvin osin 2.12.2003 annettua suositusta listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä. Yhtiön hallinnointiperiaatteet uudistetaan keväällä 2009 siten, että ne noudattavat soveltuvin osin Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n 20.10.2008 antamaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia.

Hallitus

Yhtiökokous valitsi Alkon hallitukseen 12.5.2008 kuusi jäsentä

Soili Suonoja
hallituksen puheenjohtaja
s. 1944
kauppaneuvos
hallituksessa vuodesta 2004

Pekka Puska
hallituksen varapuheenjohtaja
s. 1945
professori, LKT, VTM
Terveiden ja hyvinvoinnin
laitoksen pääjohtaja
hallituksessa vuodesta 2007

Arto Honkaniemi
hallituksen jäsen
s. 1946
OTK, ekonomi
Valtioneuvoston kanslia, omistaja-
ohjauksen finanssineuvos
hallituksessa vuodesta 2007

Juri Helmiö
s. 1952
Alkoholialan Toimihenkilöt ry:n
puheenjohtaja

Liisa Jauri
hallituksen jäsen
s. 1961
OTK
Nordean yksikön johtaja
hallituksessa vuodesta 2007

Marilene Mäkipää
hallituksen jäsen
s. 1950
dipl. ekonomi, KHT
Veikkaus Oy:n talousjohtaja
hallituksessa vuodesta 2007

Reijo Väärälä
hallituksen jäsen
s. 1950
yhteiskuntatieteen tohtori,
sosiaali- ja terveysministeriön
apulaisosastopäällikkö
hallituksessa vuodesta 2003

Saku Salonen (25.5.2008 alkaen)
s. 1977
Alkoholikaupan Ammattiliitto
ALV ry:n puheenjohtaja

Henkilöstön edustajat

Hallintoneuvosto

Yhtiön hallintoneuvoston toimikausi on 1.1.2008–31.12.2011

Hallintoneuvosto 1.1.2008 alkaen

Petri Salo hallintoneuvoston puheenjohtaja, kansanedustaja
Markku Rossi hallintoneuvoston varapuheenjohtaja, kansanedustaja

Muut jäsenet

Janina Andersson kansanedustaja
Christina Gestrin kansanedustaja
Hanna-Leena Hemming kansanedustaja
Reijo Kallio kansanedustaja
Saara Karhu kansanedustaja
Mikko Kuoppa kansanedustaja
Jari Larikka kansanedustaja
Heli Paasio kansanedustaja
Klaus Pentti kansanedustaja
Pekka Vilkuna kansanedustaja

Sosiaali- ja terveysministeriön edustajana toimii johtaja Kari Paaso.

Johtotiimi

Mika-Pekka Miettinen Tiina Lukkari

Jaakko Uotila

Antero Halme

Maritta Iso-Aho

Erkki Tommila

Kari Pennanen

Mika-Pekka Miettinen
viestintä- ja markkinointijohtaja
s. 1964
kauppätieteiden maisteri

Tiina Lukkari (1.6.2008 alkaen)
ostojohtaja
s. 1954
filosofian maisteri

Jaakko Uotila
toimitusjohtaja
johtotiimin puheenjohtaja
s. 1949
proviisori

Antero Halme
talusjohtaja
toimitusjohtajan sijainen
s. 1948
ekonomi

Maritta Iso-Aho (1.6.2008 alkaen)
johtaja, yhteiskuntasuhteet
s. 1964
hallintotieteiden maisteri, eMBA

Erkki Tommila
henkilöstöjohtaja
s. 1961
kasvatustieteiden maisteri, eMBA

Kari Pennanen
palvelujohtaja
s. 1964
yhteiskuntatieteiden maisteri, eMBA

Hallituksen toimintakertomus

Toimintaympäristö

Kansainvälisen taloustilanteen heikentyminen heijastui Suomen talouteen vuoden 2008 loppupuolella. Vuoden alkupuolella tapahtunut kuluttajahintojen nousu tasaantui, kun talouskehitys kääntyi laskuun. Yksityinen kulutus kasvoi, koska kotitalouksien käytettävissä olevat tulot lisääntyivät.

Vuoden 2008 aikana tuli voimaan lainmuutoksia, joiden tarkoituksena on vähentää alkoholin kulutusta. Ensinnäkin alkoholijuomaveroa korotettiin keskimäärin 11,5 prosenttia 1.1.2008. Toiseksi alkoholilakiin lisättiin rajoituksia, jotka koskevat alkoholin paljousalennuksia, tarjoushintojen ilmoittelua ja alkoholin televisiomainontaa. Näiden lisäksi eduskunta päätti korottaa alkoholijuomaveroa kymmenen prosenttia vuoden 2009 alusta lähtien. Alkoholipakkausten varoitusmerkinnöistä luovuttiin EU:n komission kielteisen kannan vuoksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämissuunnitelma (KASTE 2008–2011) käynnistyi. Ohjelman tavoitteisiin kuuluu alkoholin kulutuksen alentaminen vuoden 2003 tasolle.

EU:n asetus tislatuista alkoholijuomista tuli voimaan 22.5.2008. Asetuksessa (ETY 110/2008) kerrotaan tislattujen alkoholijuomien määritelmää, kuvausta, esittelyä, merkintöjä ja maantieteellisten merkintöjen suojaamista koskevat säännöt. Tässä toimintakertomuksessa on otettu huomioon asetuksen muutos myyntiä koskevassa taulukossa.

Alkoholijuomien kokonaiskulutus 100 prosentin alkoholina oli 10,4 litraa asukasta kohti, kun vastaava luku vuonna 2007 oli 10,5 litraa. Alkoholijuomien tilastoitu kulutus vuonna 2008 oli 8,5 litraa asukasta kohti, kun vastaava luku vuonna 2007 oli 8,7 litraa. Alkoholijuomien matkustajatuonti lisääntyi, minkä seurauksena alkoholin tilastoimaton kulutus kääntyi kasvuun. Vähittäismyyntin osuus tilastoidusta alkoholin kulutuksesta oli 85,3 prosenttia. Alkon myynnin osuus oli 42,6 prosenttia ja elintarvikeliikkeiden osuus oli 42,7 prosenttia. Ravintolamyyntin osuus tilastoidusta alkoholin kulutuksesta oli 14,7 prosenttia.

Vuosittain Suomessa tehdään ns. alkoholipoliittinen tutkimus, jossa kansalaisilta kysytään mielipidettä muun muassa alkoholijuomien hinnoista, alkoholijuomien myyntiä säätelevistä ikärajoista ja nykyisestä alkoholijuomien myyntijärjestelmästä. Tammikuussa 2009 tehdyn tutkimuksen mukaan lähes 90 prosenttia suomalaisista oli sitä mieltä, että nykyiset alkoholipoliittiset rajoitukset ovat sopivia tai että niitä pitäisi kiristää. Hieman yli 70 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että valtion alkoholimonopoli Alko ja sille annettu yksinoikeus alkoholijuomien myyntiin on hyvä tapa rajoittaa alkoholihaittojen laajuutta.

Taloudellinen kehitys vuonna 2008

Alkoholijuomien myynti

Vuonna 2008 alkoholijuomien litramyynti Alkossa oli 112 miljoonaa litraa, mikä oli 1,2 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna.

Väkevien alkoholijuomien ja panimotuotteiden myynti Alkossa laski, ja yksittäisistä tuoteryhmistä vain viinien myynti lisääntyi.

Tuoteryhmä	Myynti (tuhatta litraa) 2008	Myynti (tuhatta litraa) 2007	Myyntin muutos (%)
Vodkat ja viinat	19 484	20 619	-5,5
Muut väkevät alkoholijuomat	10 348	10 745	-3,7
Väkevät viinit	4 729	4 633	2,1
Punaviinit	26 931	26 456	1,8
Valkoviinit	19 974	19 478	2,5
Kuohuviinit	3 872	3 585	8,0
Roseeviinit	722	772	-6,5
Muut miedot viinit	2 526	2 457	2,8
Long drinkit	9 890	10 136	-2,4
Siiderit	1 198	1 366	-12,3
Oluet	12 250	12 909	-5,1
Alkoholittomat juomat	297	394	-24,7
Myynti litroina yht.	112 225	113 553	-1,2
Myynti 100 %:n alkoholina	19 412	19 713	-1,5

Alkoholijuomien hinnat ja verotus

Alkoholijuomien hinnat muuttuivat Alkossa tammi-, huhti-, heinä- ja lokakuun alussa. Alkon nimelliset vähittäishinnat nousivat vuonna 2008 keskimäärin yhdeksän prosenttia edellisvuodesta. Alkoholiveron korotuksen vaikutus hintoihin oli kahdeksan prosenttia.

Vähittäismyyntihintojen muutoksiin vaikuttivat veron korotuksen ohella juomapakkausveron 8,5 sentin veroluokan poistuminen, mikä alensi tölkkien ja kierrätyslasipulloihin pakattujen juomien hintoja. Alkon hinnoittelusäännöissä tapahtui muutoksia, jotka sekä nostivat että laskivat vähittäismyyntihintoja. Lisäksi tavarantoimittajien ostohintojen muutokset ja tuotteiden jakelutavan tai määrän vaihdokset vaikuttivat vähittäishintojen kehitykseen.

Tilikauden tulos, tase ja tunnusluvut

Tunnusluvut	2008	2007	2006
Liikevaihto, milj. euroa	1 133,4	1 067,5	1 026,5
Liikevoitto- tai tappio, milj. euroa	71,5	70,9	60,3
Liikevoitto %:a liikevaihdosta	6,3	6,6	5,9
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja, milj. euroa	74,5	73,7	61,9
Oman pääoman tuotto, %	64,3	67,5	62,4
Omavaraisuusaste, %	34,1	34,9	32,6
Taseen loppusumma, milj. euroa	252,9	242,1	234,6
Investoinnit käyttöomaisuuteen, milj. euroa	9,0	12,6	5,9
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	2 640	2 609	2 535
Tilikauden palkat ja palkkiot, milj. euroa	65,6	61,0	59,0

Verrattuna edelliseen vuoteen yhtiön liikevaihto kasvoi 65,9 miljoonaa euroa eli 6,2 prosenttia. Kasvusta suurin osa johtui alkoholijuomaveron korotuksesta. Palkat nousivat edellisvuodesta 4,6 miljoonaa euroa eli 7,5 prosenttia. Tämä johtui

pääosin työehtosopimusten mukaisista korotuksista. Voitto ennen tilinpäätössiiroja ja veroja oli 74,5 miljoonaa euroa, joka oli edellisen vuoden tasolla.

Rahoitusasema

Yhtiöllä ei ole korollista vierasta pääomaa. Kun joulukuun myynti on keskimääräistä kuukausimyyntiä selvästi korkeampi, yhtiön tilinpäätösajankohdan likviditeettitilanne on tavallista parempi verrattuna muiden kuukausien lopun tilanteeseen.

Investoinnit

Yhtiön kokonaisinvestoinnit olivat 9,0 miljoonaa euroa (12,6 miljoonaa euroa 2007), josta myymäläverkoston osuus oli 7,2 miljoonaa euroa (11,3 miljoonaa euroa 2007). Alko avasi kuusi uutta myymälää: Järvenpään, Hämeenlinnaan, Sulka-valle, Kolarin Ylläkselle, Kuopioon sekä Jyväskylään, 17 myymälää muutti uusiin tiloihin. Uuden kassajärjestelmän käyttöönotto kasvatti poistoja 2,3 miljoonalla eurolla. Vuonna 2007 Alkon ilme uudistettiin. Ilmeen uudistus koski muun muassa yrityksen logoa ja muita visuaalisia peruselementtejä. Ilmeen muutokset myymälöissä toteutetaan vähitellen. Vuoden 2008 loppuun mennessä 47 myymälää on uusittu uuden ilmeen mukaisiksi.

Tuotteet

Alkon valikoimassa on tuotteita 59 maasta, 85 kotimaiselta maahantuojalta tai valmistajalta sekä 224 ulkomaiselta tavarantoimittajalta.

Vuoden viimeisessä hinnastossa oli 2 086 juomanimikettä (2 127 vuonna 2007). Kuluttajat voivat ostaa tuotteita vakiovalikoiman lisäksi tilausvalikoimasta, jossa oli joulukuussa 1 412 nimikettä. Alkon lippulaivamyymälässä Helsingissä on näiden lisäksi erikoisvalikoima, jossa on lähes 300 tuotetta. Alko ottaa uusia tuotteita myyntiin viikoittain. Myynnissä on myös alkoholittomia juomia ja tarvikkeita.

Palvelut ja asiakkaat

Alkossa kävi noin 65 miljoonaa asiakasta eli edellisvuotta vastaava määrä. Palvelun jatkuvaksi parantamiseksi henkilöstöä koulutetaan muun muassa säännöllisin tuote- ja palveluvalmennuksin. Vuonna 2008 saadun asiakaspalautteen ja sisäisen auditoinnin lisäksi Alkon palveluprosessin laatua sekä asiakastytyväisyyttä seurattiin kolmella tutkimuksella.

Myymälät ja tilauspalvelupisteet

Alkolla oli vuoden 2008 lopussa 344 myymälää (338 vuonna 2007). Myymäläverkostoa täydentävien tilauspalvelupisteiden lukumäärä oli 124 (130 vuonna 2007).

Henkilöstö

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä henkilötyövuosiksi muutettuna oli tilikauden aikana 2 015 (1 957 vuonna 2007) eli kolme prosenttia suurempi kuin edellisvuonna. Tunnusluku on keskiarvo henkilökunnan lukumäärästä kalenterikuukausien lopussa (osa- ja määräaikaista työtä tekevien työtunnit on muutettu laskennallisiksi kokoaikaisiksi työpäiviksi).

Osa-aikatyötä tekevien keskimääräistä vähimmäistyöaikaa lisättiin edelleen. Kaupan ja ravintola-alan kokemuslisiä otettiin myyjien osalta käyttöön maaliskuun alussa. Sen myötä

lähes viidensadan myyjän palkkaluokka nousi. Kesäkuussa aloitettiin työvuorosuunnittelun kehittämiseen tähtäävä kokeilu yhdessätoista myymälässä.

Koko henkilökunta on kannustinjärjestelmän piirissä. Palkkion perusteet muodostuvat asiakaspalvelun laadusta, toiminnan hyväksyttävyydestä ja vastuullisuudesta, kustannustehokkuudesta sekä työhyvinvoinnin edistämisestä.

Palkat ja palkkiot henkilökunnalle olivat yhteensä 65,6 miljoonaa euroa (61,0 miljoonaa euroa 2007). Työehtosopimuksen yleiskorotuksen ja myyjien kokemuslisen vaikutus palkkojen ja palkkioiden nousuun oli runsas seitsemän prosenttia. Henkilökunnalle vuonna 2009 maksettavaa kannustepalkkiota henkilösvukuluineen kirjattiin 3,2 miljoonaa euroa (2,4 miljoonaa euroa 2007), mikä on 3,9 (3,2 prosenttia 2007) prosenttia henkilöstökuluista.

Alkon Eläkesäätiö

Alko Oy:n työeläkkeet hoidetaan omassa eläkesäätiössä. Alkon Eläkesäätiö koostuu A-osastosta ja B-osastosta. B-osastoon kuuluville jäsenilleen osasto tarjoaa TyEL-lainsäädännön edellyttämän eläketurvan. Alkon Eläkesäätiöllä on hallitus sekä asiamies. Alkon Eläkesäätiön vakavaraisuus säilyi hyvänä huolimatta yleisen taloudellisen tilanteen voimakkaasta heikkenemisestä. Sijoitusallokaation muutos vähäriskisempiin sijoituskohteisiin aloitettiin jo vuoden 2007 lopulla. Alko Oy on kirjannut tilikaudella kannatusmaksuja eläkesäätiölle lakisääteisten eläkkeiden osalta 1,6 miljoonaa euroa (6,3 miljoonaa euroa 2007) ja vapaaehtoisten eläkkeiden osalta kymmenen miljoonaa euroa (kaksi miljoonaa euroa). Kannatusmaksujen yhteismäärä 11,6 miljoonaa euroa on 17,7 prosenttia tuloslaskelman palkoista ja palkkioista.

Vastuullinen yritystoiminta ja ympäristö

Vastuullisella, asiakaslähtoisellä ja tehokkaalla toiminnallaan Alko pyrkii ylläpitämään ja vahvistamaan suomalaista hyvinvointitavoitteisiin tähtäävän alkoholijärjestelmän toimivuutta ja kestävyyttä. Tavoitteena on myös, että suomalaiset ymmärtävät ja hyväksyvät Alkon toiminnan vastuullisena vähittäiskauppiaana, jonka toiminta tukee alkoholihaittojen ehkäisyä.

Myynninvalvonta on olennainen osa Alkon päivittäistä asiakaspalvelua, jossa samanaikaisesti painottuvat sekä vastuulliset että palvelevat tavoitteet.

Myynninvalvonta käsittää ikäraja-, päihtymisepäily- sekä välittämispäilytarkistukset. Vuodesta 1999 Alkossa on rekisteröity ikärajatarkistuksia kassajärjestelmään, 7,8.2008 Alkossa rekisteröitiin 10. miljoonaa ikärajatarkistus. Vuonna 2008 ikärajakontrolleja tehtiin 2 240 510 (kasvua 14,3 % verrattuna vuoteen 2007), päihtymispäilykontrolleja 343 698 (kasvua 10,3 %) ja välittämispäilytarkistuksia 81 793 (kasvua 21,8 %). Myymälöiden myynninvalvontaa tuettiin muun muassa viestintäkampanjoin.

Alko käynnisti sosiaali- ja terveysministeriön Alkoholiohjelmaa 2008–2011 tukevan pitkäkestoisen ”Viisas vanhemmuus – Millaisen mallin annat lapselle?” -ohjelman, joka julkistetaan maaliskuussa 2009. Vastuullisuusohjelman tavoitteena on vaikuttaa

vanhempien ja aikuisten alkoholin käyttöön siten, että alkoholin aiheuttamat lapsiin ja nuoriin kohdistuvat haitat vähenevät.

Asetuksessa alkoholiyhtiön toiminnasta (243/2000, 1 §) säädetään, että alkoholiyhtiön tulee ottaa toimissaan huomioon myös luonnonvarojen järkevän käytön ja ympäristönsuojelun vaatimukset. Lain vaatimukset on otettu huomioon Alkon ympäristöpolitiikassa ja ympäristöohjelmassa.

Alkon ympäristöohjelman keskeiset osa-alueet ovat: myymälöiden ympäristöstävälliset materiaalit, energian tehokas käyttö, päällysteiden ja muiden materiaalien kierrätys, tehokas kuljetuslogistiikka, tuoteturvallisuus sekä ympäristönäkökulman ottaminen huomioon tuotevalikoimassa (mm. luomutuotteet).

Alko on mukana talvella 2008 käynnistetyssä pohjoismaisten alkoholimonopolioiden yhteistyöprojektissa, jonka tavoitteena on vaikuttaa alkoholijuomatoimittajien eettisiin toimintatavoihin ja ottaa huomioon kestävä kehityksen periaatteet.

Osakkeet ja osakkeenomistaja

Valtio omistaa koko osakekannan (10 000 000 osaketta).

Hallinto ja tilintarkastajat

Hallintoneuvostossa on kaksi jäsentä, jotka valtioneuvosto määrää neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Hallintoneuvoston jäsenet kaudella 2008–2011 ovat Petri Salo (puheenjohtaja), Markku Rossi (varapuheenjohtaja) sekä jäseninä Janina Andersson, Christina Gestrin, Hanna-Leena Hemming, Reijo Kallio, Saara Karhu, Mikko Kuoppa, Jari Larikka, Heli Paasio, Klaus Pentti ja Pekka Vilkuna. Sosiaali- ja terveysministeriön edustajana hallintoneuvostossa on johtaja Kari Paaso. Sosiaali- ja terveysministeriön edustuksesta yhtiön hallintoneuvostossa määrätään alkoholilain 38 pykälässä. Vuonna 2008 hallintoneuvosto kokoontui kuusi kertaa.

Hallituksen puheenjohtajana toimii Soili Suonoja, varapuheenjohtajana Pekka Puska ja jäseninä Arto Honkaniemi, Liisa Jauri, Marilene Mäkipää sekä Reijo Väärälä sekä henkilöstön edustajina Alkoholikaupan ammattiliitto ALV ry:n puheenjohtaja Saku Salonen (25.5. lähtien, Maili Kekki siihen saakka) sekä Alkoholialan Toimihenkilöt ry:n puheenjohtaja Juri Helmiö. Hallitus kokoontui 11 kertaa.

Hallitus on nimennyt keskuudestaan kaksi valiokuntaa valmistelemaan alansa kuuluvia asioita hallituksen päätettäväksi. Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimii Marilene Mäkipää ja jäseninä Arto Honkaniemi ja Soili Suonoja. Nimeämis- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajana toimii Liisa Jauri, jäseninä Soili Suonoja ja Reijo Väärälä. Valiokuntien lisäksi hallitus on nimennyt alkoholipoliittisen työryhmän, jonka puheenjohtajana toimii Pekka Puska ja jäseninä Reijo Väärälä, Kari Paaso, Ismo Tuominen, hallitusneuvos, STM, Jaakko Uotila ja sihteerinä Maritta Iso-Aho.

Yhtiön varsinainen yhtiökokous pidettiin 12. toukokuuta 2008. Lisäksi yhtiön yhtiöjärjestyksestä muutettiin 19. marraskuuta 2008 osakeyhtiölain 5 luvun 1 §:n 2 momentin mukaisessa järjestyksessä.

Yhtiön tilintarkastajana toimi tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab.

Yleistä vuodesta 2008

Yhtiön pääkonttori siirrettiin Vantaan Kuninkaalasta Helsingin Salmisaareen 29.2.2008. Alkon keskusvarasto siirrettiin Kuninkaalasta Vantaan Viinikkalaan helmikuun alussa.

Alkon aluejakoa muutettiin 1.6.2008, uudet alueet ovat Lappi ja Päijät-Häme. Alueiden määrän lisääminen lähti käytännön tarpeista. Muutoksella vahvistettiin lähiesimiestoimintaa.

Strategia 2009–2012

Alkon hallitus hyväksyi elokuussa 2008 yhtiön uuden strategian. Alkon strategia ja toiminta tukevat kaikilta osiltaan nykyistä alkoholijärjestelmää ja Alkon erityisaseman säilyvyyttä ja laajaa yhteiskunnallista hyväksyntää.

Visiona on, että Alko vuonna 2012 koetaan vastuullisuudeltaan ja palvelultaan Suomen parhaana vähittäiskauppana. Tämä tarkoittaa, että yhtiö toimii esimerkillisesti alkoholipoliittisessa, sosiaalisessa, ympäristöllisessä ja taloudellisessa vastuullisuudessa.

Yhtiön riskienhallinta

Hallitus vastaa yhtiön riskienhallintapolitiikasta ja valvoo sen toteuttamista. Toimitusjohtaja yhdessä johtotiimin kanssa vastaa siitä, että riskienhallintapolitiikkaa noudatetaan ja että riskienhallinta on asianmukaisesti järjestetty.

Alko Oy:n riskienhallinta tarkoittaa systemaattista ja ennakkoivaa tapaa analysoida ja hallita toimintaan liittyviä uhruksia. Strategiset ja operatiiviset riskit on jaoteltu toimintaympäristö- ja prosessiriskeihin sekä toiminnan ohjaus- ja päätöksentekoinformaation riskeihin.

Yhtiö on määritellyt potentiaalisia riskejä, joilla voi olla vaikutusta yhtiön tulevaisuuden kehitykseen ja kannattavuuteen:

- Alkoholilain muutokset saattavat vaikuttaa merkittävästi yhtiön toimintaan.
- Yhteiskunnassa vallitseva taloudellinen lama saattaa vaikuttaa tuotteiden kysyntään ja sitä kautta kannattavuuteen.
- Alkoholijuomaveron korottaminen saattaa vaikuttaa alkoholijuomien matkustajatuonnin lisääntymiseen ja siten tuotteiden kysynnän vähenemiseen.
- Keskeinen osa Alkon toimintaa on vastuullinen asiakaspalvelu siten, että alaikäisille tai päihtyneille ei myydä alkoholia. Mahdolliset poikkeamat aiheuttavat yksittäisen myymälän tilapäisen sulkemisen.
- Kilpailu työmarkkinoilla osaavasta työvoimasta on kasvanut. Toiminta edellyttää osaavaa, sitoutunutta ja vastuullista henkilöstöä. Riski on, että kaupanala ei houkuttele parhaita osaajia.
- Yhtiön liiketoiminta perustuu toimiville ja luotettaville tietojärjestelmille. Tietojärjestelmien mahdolliset toimintahäiriöt tai se, etteivät ne vastaa liiketoiminnan vaatimuksiin, voivat aiheuttaa katkoksia liiketoiminnassa.

Lähiajan näkymät ja tilikauden jälkeiset tapahtumat

Yhtiön hallitus katsoo, että alkoholiyhtiö pystyy toteuttamaan lain sille määräämän tehtävän nykyisellä toiminnallaan. Hyvä palvelu ja vastuullinen myyntitoiminta eivät ole keskenään ristiriidassa. Hyväksyttävyyttä edellyttää vastuullisuuden ja hyvän asiakaspalvelun lisäksi taloudellista tehokkuutta. Vähittäismyyntiverkoston tiheyttä säätelemällä turvataan alkoholijuomien saatavuus tavalla, joka lisää yhtiön hyväksyttävyyttä kasvattamatta liikaa alkoholin kokonaiskulutusta.

Hallituksen esitys voittovarojen käyttämisestä

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat ovat 68,3 miljoonaa euroa (65,0 miljoonaa euroa 2007), josta tilikauden voitto on 56,6 miljoonaa euroa (54,8 miljoonaa euroa 2007).

Hallitus esittää, että tilikauden voitto käytetään seuraavasti:

– osinkona jetaan	55,0 miljoonaa euroa
– jätetään omaan pääomaan	1,6 miljoonaa euroa
	<hr/>
	56,6 miljoonaa euroa

Helsingissä, 3. maaliskuuta 2009

Hallitus

Tuloslaskelma, FAS

Milj. euroa	1.1.–31.12.2008	1.1.–31.12.2007
LIKEVAIHTO	1 133,4	1 067,5
Liiketoiminnan muut tuotot	1,0	1,6
Materiaalit ja palvelut	-902,7	-846,7
Henkilöstökulut	-81,8	-74,6
Poistot ja arvonalentumiset	-9,9	-8,6
Liiketoiminnan muut kulut	-68,5	-68,3
LIKEVOITTO	71,5	70,9
Rahoitustuotot ja -kulut	3,0	2,8
VOITTO/TAPPIO ENNEN SATUNNAISERIÄ	74,5	73,7
VOITTO/TAPPIO SATUNNAISERIEN JÄLKEEN	74,5	73,7
Tilinpäätössiirrot	2,4	0,5
Tuloverot	-20,3	-19,5
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	56,6	54,8

Tase, FAS

Milj. euroa	31.12.2008	31.12.2007	Milj. euroa	31.12.2008	31.12.2007
Vastaavaa			Vastattavaa		
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet	5,5	6,2	Osakepääoma	16,8	16,8
Aineelliset hyödykkeet	22,3	23,6	Edellisten tilikausien voitto	11,7	10,2
Sijoitukset	9,6	10,7	Tilikauden voitto/tappio	56,6	54,8
PYSYVÄT VASTAAVAT	37,4	40,6	OMA PÄÄOMA	85,1	81,8
VAIHTUVAT VASTAAVAT			TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	1,4	3,8
Vaihto-omaisuus	64,6	61,2	PAKOLLISET VARAUKSET	1,0	
Pitkäaikaiset saamiset	6,5	0,0	VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikaiset saamiset	20,3	20,1	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	165,4	156,6
Rahat ja pankkisaamiset	124,1	120,3	VIERAS PÄÄOMA	165,4	156,6
VAIHTUVAT VASTAAVAT	215,5	201,6			
VASTAAVAA	252,9	242,1	VASTATTAVAA	252,9	242,1

FAS = Finnish Accounting Standards

Kaikki luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta.

Rahavirtalaskelma, FAS

Milj. euroa	12/2008	12/2007
Liiketoiminnan rahavirta:		
Tilikauden voitto/tappio	56,6	54,8
Oikaisut:		
Poistot ja arvonalentumiset	9,9	8,6
Pysyvien vastaavien myyntivoitot (-) ja -tappiot (+)	1,3	0,3
Rahoitustuotot ja -kulut	-3,0	-2,8
Tuloverot	20,3	19,5
Muut oikaisut	-1,4	-0,5
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	83,7	79,8
Käyttöpääoman muutos:		
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) / vähennys (+)	-3,4	-9,3
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-5,7	-4,1
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	11,0	-0,6
Varausten muutos	-1,0	
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	84,7	65,9
Maksetut korot liiketoiminnasta	-0,1	-0,2
Saadut osingot liiketoiminnasta	0,1	0,1
Saadut korot liiketoiminnasta	3,0	2,8
Muut rahoituserät liiketoiminnasta	0,0	0,0
Maksetut verot liiketoiminnasta	-22,5	-19,2
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	65,1	49,5
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	65,1	49,5
Investointien rahavirta:		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-9,0	-12,4
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	1,0	1,7
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-8,0	-10,6
Rahoituksen rahavirta:		
Maksetut osingot	-53,3	-46,4
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-53,3	-46,4
RAHAVAROJEN MUUTOS	3,8	-7,5
Rahavarat tilikauden alussa	120,3	127,8
Rahavarat tilikauden lopussa	124,1	120,3

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet

Konsernitilinpäätöstä ei ole laadittu, koska tytäryhtiöillä ei ole merkitystä oikean ja riittävän kuvan antamiseen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Konserniin kuuluvat kiinteistöyhtiöt:

Hanko Vuorikatu 9, Nastonharjun Liiketalo, Puolangan Keskus, Raahen asemakatu 12 ja Vuoksenniskan Harju-lanrinne.

Mikäli konsernitilinpäätös olisi laadittu vaikutus tilikauden voittoon ja taseen loppusummaan olisi ollut vähäinen.

Tilinpäätöksen vertailukelpoisuus

Tilinpäätös on vertailukelpoinen.

Arvostusperiaatteet

Liikevaihto

Liikevaihto sisältää myynnin valmisteveroineen.

Käyttöomaisuuden arvostus

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoon, joka sisältää hankinnasta aiheutuneet muuttuvat menot, vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina kohteen taloudellisen vaikutusajan perusteella. Poistosuunnitelma on sama kuin edellisenä vuonna.

Poistoajat ovat:

	vuosia
Rakennukset	25–40
Rakennelmat	20
Koneet ja kalusto (hankintavuosi < 2002)	10
Koneet ja kalusto (hankintavuosi >=2002)	7
Kuljetuskalusto	5
Atk-laitteet	3
Atk-ohjelmat	3
Myymlähuoneistojen perusparannukset	5

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on arvostettu muuttuvin menoin keskihinta-periaatteen mukaisesti. Myymälöiden varastot sisältävät valmisteveron. Vantaan Viinikkalassa sijaitseva keskusvarasto on veroton, joten siellä olevien alkoholijuomien arvo on valmisteveroton.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusarvopaperit on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Ulkomaanrahanmääräiset erät

Ulkomaanrahanmääräiset saamiset ja velat on muutettu euroiksi tilikauden päättymispäivän kurssiin.

Tuloslaskelman liitetiedot, FAS

Milj. euroa	1.1.–31.12.2008	1.1.–31.12.2007
-------------	-----------------	-----------------

Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä

Vuokratuotot	0,5	0,7
Liiketoiminnan muut tuotot	0,4	0,4
Myyntivoitot pysyvistä vastaavista	0,1	0,6
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	1,0	1,6

Materiaalit ja palvelut

Ostot tilikauden aikana	-901,7	-851,4
Varastojen lisäys tai vähennys	3,4	9,2
Aineet, tavarat, tarvikkeet	-898,3	-842,2

Ulkopuoliset palvelut	-4,4	-4,5
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-902,7	-846,7

Henkilöstö keskimäärin tilikaudella	2 015	1 957
--	--------------	-------

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	-65,6	-61,0
Eläkekulut	-11,9	-8,7
Muut henkilösivukulut	-4,3	-4,9
Henkilöstökulut	-81,8	-74,6

Johdon palkat, palkkiot ja luontoisedut

Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen	0,4	0,4
Hallituksen jäsenet	0,2	0,1
Hallintoneuvoston palkat ja palkkiot	0,1	0,1
Yhteensä	0,7	0,6

Johdon eläkejärjestelyt

Toimitusjohtajalla on oikeus siirtyä eläkkeelle 63-vuotiaana. Täysimääräinen eläke on 60 prosenttia eläkepalkasta.

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot	-9,8	-7,5
Suunnitelman mukaiset poistot pysyvistä vastaavista ja liikearvosta	-9,8	-7,5

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	-0,3	-1,3
---	------	------

Arvonalentumisen palautukset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	0,1	0,2
---	-----	-----

Pysyvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset ja palautukset	-0,1	-1,1
--	------	------

Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-9,9	-8,6
--------------------------------------	------	------

Tilintarkastajan palkkiot

KPMG Oy Ab		
Tilintarkastus	0,1	0,0
Muut palkkiot	0,1	0,0

Milj. euroa	1.1.–31.12.2008	1.1.–31.12.2007
-------------	-----------------	-----------------

Liiketoiminnan muut kulut

Vuokrat	-20,0	-19,5
Vapaaehtoiset henkilökulut	-3,9	-4,0
Luovutustappiot pysyvistä vastaavista	-1,4	-1,0
Annetut avustukset	-0,1	-1,3
Energia	-1,5	-1,6
Työvaatteet ja tarvikkeet	-4,6	-5,3
Rakennus- ja korjauspalvelut	-3,3	-2,3
IT-palvelut	-6,4	-7,7
Kuljetukset	-6,8	-6,9
Muut ostetut palvelut	-8,9	-7,8
Viestintä ja markkinointi	-3,6	-3,3
Puhelin- ja tietoliikenne	-2,7	-3,1
Luottokorttiprovisiot ja rahankäsittely	-2,4	-2,1
Muut kulut	-2,8	-2,6
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-68,5	-68,3

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot		
Osinkotuotot	0,1	0,1
Muut korko- ja rahoitustuotot	3,0	2,9
Rahoitustuotot yhteensä	3,1	3,0

Rahoituskulut

Korko- ja rahoituskulut	-0,1	-0,1
Muut rahoituskulut	0,0	0,0
Rahoituskulut yhteensä	-0,1	-0,2

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	3,0	2,8
-----------------------------------	-----	-----

Valuuttakurssivoitot	0,0	0,0
Valuuttakurssitappiot	-0,1	-0,1
Valuuttakurssivoitot ja -tappiot yhteensä	0,0	0,0

Tilinpäätössiirrot

Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	2,4	0,5
Tilinpäätössiirrot yhteensä	2,4	0,5

Välittömät verot

Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-20,3	-19,5
Aikaisempien tilikausien verot	0,0	0,0
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-20,3	-19,5

Taseen liitetiedot

Milj. euroa 1.1.–31.12.2008 1.1.–31.12.2007

Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet

Muut pitkävaikutteiset menot	5,4	2,8
Ennakkomaksut aineettomista hyödykkeistä	0,1	3,4
Aineettomat hyödykkeet	5,5	6,2

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	0,0	0,0
Rakennukset ja rakennelmat	0,0	0,0
Koneet ja kalusto	22,0	23,3
Muut aineelliset hyödykkeet	0,3	0,3
Aineelliset hyödykkeet	22,3	23,6

Sijoitukset

Osuudet saman konsernin yrityksissä	0,8	0,8
Osuudet osakkuusyhtiöissä	3,5	3,6
Muut osakkeet ja osuudet	5,3	6,2
Sijoitukset	9,6	10,7

Pysyvät vastaavat yhteensä 37,4 40,6

Aineettomat hyödykkeet 2008

Milj. euroa	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	5,8	3,4	9,3
Lisäykset	4,5	0,0	4,5
Vähennykset	-0,1	-3,3	-3,5
Hankintameno 31.12.	10,2	0,1	10,3
Kertyneet poistot 1.1.	-3,0		-3,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,1		0,1
Tilikauden poisto	-1,9		-1,9
Kertyneet poistot 31.12.	-4,8		-4,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	5,4	0,1	5,5

Aineelliset hyödykkeet 2008

Milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,0	0,1	61,2	0,3	61,6
Lisäykset	0,0	0,0	7,9	0,0	7,9
Vähennykset	0,0	0,0	-10,8	0,0	-10,8
Hankintameno 31.12.	0,0	0,1	58,2	0,3	58,7
Kertyneet poistot 1.1.	0,0	-0,1	-37,9	0,0	-37,9
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	0,0	9,5	0,0	9,5
Tilikauden poisto	0,0	0,0	-7,9	0,0	-7,9
Kertyneet poistot 31.12.	0,0	-0,1	-36,3	0,0	-36,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,0	0,0	22,0	0,3	22,3

Hankintamenuon ei sisälly arvonorotuksia.

Taseen liitetiedot

Sijoitukset

Milj. euroa	Osuudet saman			Yhteensä
	konsernin yrityksissä	Osuudet osak- kuusyhtiöissä	Muut osakkeet ja osuudet	
Hankintameno 1.1.	1,4	4,8	6,7	12,9
Lisäykset	0,0	0,0	0,0	0,0
Vähennykset	0,0	-0,2	-0,8	-1,0
Siirrot erien välillä	0,0	0,0	0,0	0,0
Hankintameno 31.12.	1,4	4,7	5,9	12,0
Kertyneet arvonalennukset ja pääomaosuusoikaisut 1.1.	-0,5	-1,2	-0,5	-2,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet arvonalennukset	0,0	0,0	0,1	0,1
Arvonalennukset kaudelta	0,0	-0,1	-0,2	-0,3
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	-0,5	-1,2	-0,7	-2,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,8	3,5	5,3	9,6

Hankintameneon ei sisälly arvonorotuksia.

Osuudet saman konsernin yrityksissä

	Emoyhtiön omistus- osuus %	Osuus omasta pääomasta 1 000 €	Oma pääoma	Määrä kpl	Nimellis- arvo €/yks.	Osakkeiden/osuuksien		Viimeksi laaditun tilinpäätöksen mukainen voitto/tappio 1 000 €
						Nimellisarvo 31.12.2008 1 000 € yht.	Kirjanpitoarvo 31.12.2008 1 000 €	
Kiinteistö Oy Hanko Vuorikatu 9, Hanko	58,26	179	307 263,02	882	168,00	148	188	-5,7
Kiinteistö Oy Nastonharjun Liiketalo, Nastola	75,60	169	223 695,52	7 560	1,70	13	100	-0,4
Kiinteistö Oy Puolangan Keskus, Puolanka	50,48	187	371 423,27	275	56,00	15	118	1,1
Kiinteistö Oy Raahen Asemakatu 12, Raahе	57,90	231	398 196,78	14 476	17,00	246	140	-0,2
Kiinteistö Oy Vuoksenniskan Harjulanrinne, Imatra	73,08	698	955 360,08	7 308	0,30	2	300	3,6
OSUUDET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ								
YHTEENSÄ		1 464					845	-1,6

Osuudet omistusyhteisyhteisöissä

Asunto- ja kiinteistöyhtiöt	6 052	3 477
OSUUDET OMISTUSYHTEISYRITYKSISSÄ YHTEENSÄ	6 052	3 477

Muut osakkeet ja osuudet

Asunto- ja kiinteistöyhtiöt	5 134
Liiketoimintayhtiöt	83
Erittelemättömät muut osakkeet ja osuudet (Puhelinosaakkeet)	46
MUUT OSAKKEET JA OSUUDET YHTEENSÄ	5 262
KAIKKI OSAKKEET YHTEENSÄ	9 585

Milj. euroa 1.1.–31.12.2008 1.1.–31.12.2007

Rahat ja pankkisaamiset

Myymlöiden kassa	18,1	18,2
Lyhytaikaiset talletukset	8,7	4,4
Korkorahastot		1,0
Joukkovelkakirjalainat	92,1	90,7
Pankkitilit	5,3	6,1
Yhteensä	124,1	120,3

Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet

Valmiit tuotteet ja tavarat	64,3	60,9
Ennakomaksut vaihto-omaisuudesta	0,3	0,3
Yhteensä	64,6	61,2

Pitkäaikaiset saamiset

Vakuustalletukset	6,5	0,0
Yhteensä	6,5	0,0
Pitkäaikaiset saamiset	6,5	0,0

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset	14,7	18,2
Lyhytaikaiset siirtosaamiset (muilta)	5,5	1,9
Muut	0,0	0,0
Yhteensä	20,3	20,1
Lyhytaikaiset saamiset	20,3	20,1

Siirtosaamisten olennaiset erät

Lounaseteleitä v. 2009	1,0	
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	0,5	0,5
Talteenottojärjestelmän maksut	0,5	0,6
Korkosaamiset	0,5	0,4
Matkalla olevat vaihtorahat	0,3	0,2
Lasku kaudella ei tavaraa	2,5	
Muut siirtosaamiset	0,3	0,2
Yhteensä	5,5	1,9

Oman pääoman muutos 2007

Milj. euroa	Sidottu oma pääoma Osakepääoma	Vapaa oma pääoma	Yhteensä
OMA PÄÄOMA 1.1.	16,8	56,6	73,4
Osingonjako		-46,4	-46,4
Tilikauden voitto		54,8	54,8
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ 31.12.2007	16,8	65,0	81,8

Oman pääoman muutos 2008

OMA PÄÄOMA 1.1.	16,8	65,0	81,8
Osingonjako		-53,3	-53,3
Tilikauden voitto		56,6	56,6
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ 31.12.2008	16,8	68,3	85,1

Milj. euroa 1.1.–31.12.2008 1.1.–31.12.2007

Voitonjakokelpoiset varat

Edellisten tilikausien voitto	11,7	10,2
Tilikauden voitto/tappio	56,6	54,8
Voitonjakokelpoiset varat	68,3	65,0

Alko Konsernin vapaa oma pääoma on 68,7 67,2

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero	1,4	3,8
Tilinpäätössiirrot yhteensä	1,4	3,8

Pakolliset varaukset

Vastuullisuusvaraus	0,7	
Muut lyhytaikaiset varaukset	0,3	
Lyhytaikaiset varaukset	1,0	

Lyhytaikainen vieras pääoma

Ostovelat	134,3	121,3
Siirtovelat	18,0	18,7
Muut velat	13,1	16,6
Yhteensä	165,4	156,6

LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA 165,4 156,6

Siirtovelkojen olennaiset erät (pitkä- ja lyhytaikaiset)

Palkkajaksoitukset sosiaalikuluihin	16,6	15,0
Työnantajavakuutusten jaksotus	0,2	0,1
Tuloverojaksotus	0,9	3,1
Muut lyhytaikaiset siirtovelat	0,3	0,5
Yhteensä	18,0	18,7

Taseen liitetiedot

Muut liitetiedot

Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut
Muut annetut vakuudet

Leasing sopimukset ovat pääsääntöisesti
3 vuoden sopimuksia, joihin liittyy
lunastusehtoja

0,3 0,4

Leasingvastuut

Milj. euroa	2008	2007
Tilikautta seuraavana vuonna maksettavat	0,3	0,3
Myöhemmin maksettavat	0,2	0,3
Yhteensä	0,4	0,5

Vuokravastuut

Milj. euroa	2008	2007
Tilikautta seuraavana vuonna maksettavat	17,8	16,4
Myöhemmin maksettavat	98,2	65,8
Yhteensä	116,0	82,2

Tunnusluvut

		2008	2007	2006	2005	2004
Liikevaihto	Milj. euroa	1 133,4	1 067,5	1 026,5	984,5	1 004,5
Liikevoitto	Milj. euroa	71,5	70,9	60,1	50,9	42,8
% liikevaihdosta	%	6,3	6,6	5,9	5,2	4,3
Voitto ennen satunnaiseriä varauksia ja veroja	Milj. euroa	74,5	73,7	61,9	52,0	43,8
% liikevaihdosta	%	6,6	6,9	6,0	5,3	4,4
Voitto ennen varauksia ja veroja	Milj. euroa	74,5	73,7	61,9	52,0	43,8
% liikevaihdosta	%	6,6	6,9	6,0	5,3	4,4
Oman pääoman tuotto, %	%	64,3	67,5	62,4	57,8	51,4
Sijoitetun pääoman tuotto, %	%	87,4	91,7	84,7	78,3	73,8
Omavaraisuusaste, %	%	33,7	35,3	33,1	31,6	30,7
Current ratio		1,3	1,3	1,3	1,2	1,1
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	Milj. euroa	9,0	12,6	5,9	6,4	7,6
% liikevaihdosta	%	0,8	1,2	0,6	0,7	0,8
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana		2 640	2 609	2 535	2 456	2 453

Tunnuslukujen laskentakaavat

Oman pääoman tuotto, % $\frac{(\text{Tulos ennen satunnaiseriä} - \text{tuloverot varsinaisesta toiminnasta}) \times 100}{\text{Oma pääoma (keskim.*)}}$

Sijoitetun pääoman tuotto, % $\frac{(\text{Tulos ennen satunnaiseriä} + \text{vieraan pääoman rahoituskulut}) \times 100}{\text{Taseen loppusumma (keskim.*)} - \text{korottomat velat (keskim.*)}}$

Omavaraisuusaste, % $\frac{\text{Oma pääoma} \times 100}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$

Current ratio $\frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$

* Keskimääräiset luvut on laskettu kuukausittaisten päätössaldojen keskiarvona.

Hallituksen voitonjakoehdotus yhtiökokoukselle

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31.12.2008 ovat 68 276 554,27 euroa, josta tilikauden voitto on 56 592 088,52 euroa.

Hallitus ehdottaa, että voitonjakokelpoiset varat käytetään seuraavasti:

– osinkona jetaan	55 000 000,00 euroa
– jätetään omaan pääomaan	1 592 088,52 euroa
	<hr/>
	56 592 088,52 euroa

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

Helsingissä 3. päivänä maaliskuuta 2009

Soili Suonoja Pekka Puska

Arto Honkaniemi Liisa Jauri

Marilene Mäkipää Reijo Väärälä

Jaakko Uotila
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 4. päivänä maaliskuuta 2009

KPMG Oy Ab
KHT-Yhteisö

Reino Tikkanen
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Alko Oy:n hallintoneuvosto on käsitellyt yhtiön vuoden 2008 tilinpäätöksen sekä tilintarkastuskertomuksen ja esittää lausuntonaan vuoden 2009 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että yhtiön tuloslaskelma ja tase tilikaudelta 2008 vahvistetaan. Hallintoneuvosto yhtyy hallituksen voittovarojen käyttöä koskevaan ehdotukseen.

Helsingissä 5. päivänä maaliskuuta 2009

Petri Salo
Markku Rossi
Janina Andersson
Christina Gestrin
Hanna-Leena Hemming
Reijo Kallio
Saara Karhu
Mikko Kuoppa
Jari Larikka
Heli Paasio
Klaus Pentti
Pekka Vilkuna

Vertailu GRI-ohjeiston suosituksiin

Tunnus	Alkon vuosiraportin sisältö ja raportointiperiaatteet mukailevat GRI-ohjeiston suosituksia soveltuvin osin.	Sisältyy	Sivulla	Huomiot
1.	Strategia ja analyysi			
1.1	Toimitusjohtajan katsaus	kyllä	4–5	
1.2	Vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien kuvaus	osittain	4–5, 8–13, 20–21, 40–41, 44–46	
2.	Organisaation taustakuvaus			
2.1–2.9	Perustiedot Alkosta	kyllä	6–7, 12–13, 16–17, 28, 44–46	
3.	Raportin muuttajat			
3.1–3.4	Raportin kuvaus ja raportointijakso	kyllä	2	
3.5–3.11	Raportin sisällönmäärittely ja rajaukset	osittain	2	
3.12	Vertailu GRI-raportointisuosituksiin	kyllä	56	
3.13	Raportin ulkopuolinen varmennus	ei		Kolmas osapuoli ei ole varmentanut yhteiskuntavastuuraportin tietoja lukuunottamatta tilintarkastettuja tilinpäätöstietoja.
4.	Hallintotapa, sitoumukset ja yhteistyö			
4.1–4.10	Hallinto	kyllä	6–7, 30, 38–43	
4.11–4.13	Sitoutuminen ulkoisiin yhteiskuntavastuualoitteisiin	osittain	17, 24–25, 30, 34	
4.14–4.17	Vuorovaikutus sidosryhmien kanssa	kyllä	4–5, 11, 14, 20–22, 24–25	
5.	Johtamistapa ja organisaation taloudelliset tavoitteet			
	Taloudelliset toimintaindikaattorit			
EC1	Tuotettu ja jaettu suora taloudellinen hyöty	kyllä	28, 36, 44–55	
EC2	Ilmastonmuutoksen taloudelliset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet organisaation toiminnalle	ei		
EC3	Tulospalkkioiden kattavuus	kyllä	28, 40, 45	
EC4	Valtiolta saatu merkittävä taloudellinen avustus	ei		Alko ei saa GRI:n tarkoittamia tukia.
EC6–EC7	Paikalliset hankinnat ja rekrytointi	ei		Tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaate.
EC8	Infrastruktuuri-investointien kehittyminen ja vaikutukset sekä tarjotut yleishyödylliset palvelut	osittain	24–25	
EC9	Epäsuorat taloudelliset vaikutukset ja niiden laajuus	osittain	28–29	
	Ympäristöindikaattorit			
EN1–EN2	Käytetyt ja kierrätetyt materiaalit	osittain	32–34	
EN3	Päälähteiden suora energiankulutus	osittain	34	
EN4	Päälähteiden epäsuora energiankulutus	osittain	34	
EN5	Säästämisestä ja tehokkuusparannuksista syntynyt energiansäästö	osittain	34	
EN16–EN17	Kasvihuonekaasupäästöt	ei		
EN19–EN20	Otsonikatoa aiheuttavien aineiden sekä NO- ja SO-päästöt	ei		Ei olennainen Alkon toiminnassa.
EN21	Päästöt veteen	ei		Ei olennainen Alkon toiminnassa.
EN22	Jätteiden kokonaispaino tyyppin ja loppusijoitusmenetelmän mukaan	osittain	32–34	
EN26	Toimenpiteet tuotteiden ja palveluiden ympäristövaikutusten vähentämiseksi sekä toimenpiteiden vaikutuksen laajuus	osittain	5, 20, 32–35	
EN27	Kierrätettyjen tuotteiden ja pakkausmateriaalien osuus myydyistä tuotteista	osittain	33	
EN28	Ympäristölakien ja -määräysten noudattamatta jättämisestä määrätyt rangaistukset	ei		Alkolle ei langetettu ympäristöperusteisia sakkoja tai sanktioita.
EN29	Organisaation toiminnassa käytettyjen tuotteiden, materiaalien ja muiden tavaroiden kuljetuksesta sekä työmatkoista aiheutuneet merkittävät ympäristövaikutukset	osittain	32–25	

Henkilöstökäytäntöihin ja työoloihin liittyvät indikaattorit

LA1	Henkilöstön kuvaus työsuhteen tyypin, työ sopimuksen ja toiminta-alueen mukaan	kyllä	28–30	
LA2	Henkilöstön vaihtuvuus	kyllä	29	
LA4–LA5	Työehtosopimusten piirissä olevien työntekijöiden suhteellinen osuus ja vähimmäisirtisanomisaika muutostilanteissa	osittain	28, 30	
LA7	Tapaturmien ja ammattitautien, menetettyjen työpäivien ja poissaolojen määrät	osittain	31	
LA8	Työntekijöille, heidän perheilleen ja muille toimintayhteisön jäsenille suunnattu, vakavia tartuntasairuksia käsittelevä koulutus ja neuvonta	osittain	31	
LA9	Ammattiliittojen kanssa solmittujen sopimusten käsittämät terveys- ja turvallisuusteemat	osittain	28	
LA10	Koulutustuntien vuosikeskiarvo työntekijää kohden henkilöstöryhmittäin	osittain	29	
LA11	Henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelmat ja elinikäisen oppimisen toimintaohjelmat	osittain	30	
LA12	Niiden työntekijöiden prosentuaalinen määrä, joiden kanssa käydään säännöllisiä kehitys- ja urakeskusteluja	kyllä	30	
LA13	Hallintoelinten kokoonpano ja niihin kuuluvien työntekijöiden osuus sukupuolen, iän, vähemmistöryhmien ja muiden monimuotoisuuteen liittyvien indikaattoreiden mukaisesti	osittain	28–29	
LA14	Naisten ja miesten peruspalkkojen suhde henkilöstöryhmittäin	osittain	28	Tasa-arvosuunnitelma.
Ihmisoikeusindikaattorit				
HR1–2, 4–7	Ihmisoikeusindikaattorit	osittain	16, 31	
HR 3, 8–9	Ihmisoikeudet	ei		
Yhteiskuntaan liittyvät toimintaindikaattorit				
SO1	Paikallisyhteisöihin kohdistuvien vaikutusten arviointiin ja hallintaan liittyvät ohjelmat ja käytännöt	osittain	31, 24–25	
SO2	Lahjontariskin suhteen arvioitujen liiketoimintayksiköiden suhteellinen osuus ja kokonaislukumäärä	ei		Eettiset periaatteet olemassa.
SO3	Korruptionvastaisen koulutuksen saaneiden työntekijöiden suhteellinen osuus	osittain	29	
SO4	Lahjontatapauksiin liittyvät toimenpiteet	ei		Alkossa ei ole ilmennyt lahjontatapauksia.
SO5	Osallistuminen julkishallinnon kehittämiseen ja lobbaukseen	kyllä	20, 22–25	
SO6	Poliittisille puolueille, poliitikoille ja muille vastaaville instituutioille annettu taloudellinen tuki ja luontaisuuritukset valtioittain	osittain	20, 22–25	
SO7	Kilpailun rajoittamiseen ja monopoliaseman väärinkäyttöön liittyvien oikeudenkäytien kokonaismäärä sekä niihin liittyvät toimenpiteet	ei		Alkolle ei langetettu sakkoja tai sanktioita.
SO8	Lakien ja määräysten noudattamatta jättämisestä määrättyjen merkittävien sakkojen rahallinen arvo ja muiden rangaistusten kokonaislukumäärä	ei		
Tuotevastuuintikaattorit				
PR1	Tuotteiden ja palveluiden elinkaaren eri vaiheessa tehdyt terveys- ja turvallisuusvaikutusten arviointi- ja kehittämistoimenpiteet sekä näiden käytäntöjen kohteena olleiden tuote- ja palveluryhmien prosentuaalinen osuus	kyllä	8, 16, 24–27, 37	
PR3	Tuote- ja palvelutietoihin liittyneet vaatimukset ja niiden prosentuaalinen osuus	osittain	17	
PR5	Asiakastyytyväisyyteen liittyvät käytännöt, mukaan luettuna asiakastyytyväisyystutkimusten tulokset	kyllä	5–7, 11, 14, 16, 22, 27, 45	
PR6	Markkinointiviestintään liittyvien lakien, normien ja vapaaehtoisten sääntöjen noudattamista tukevat käytännöt	kyllä	8, 14, 20, 21, 24, 26–27, 44	
PR9	Tuotteiden ja palveluiden toimittamiseen ja käyttämiseen liittyvien lakien ja määräysten noudattamatta jättämisestä määrättyt merkittävät sakot ja muut rangaistukset	ei		Alkolle ei ole langetettu sakkoja tai sanktioita liittyen tuote-, turvallisuus- tai markkinointisääntöjen rikkomuksiin.

Alko Oy**Pääkonttori**

Salmisaarenaukio 1 (PL 33)
00181 Helsinki
Puh. 020 711 11
Faksi 020 711 5386
s-posti: etunimi.sukunimi@alko.fi
www.alko.fi

Asiakasneuvonta (ma–pe klo 9–16)

Puh. 020 711 711
Faksi 020 711 5231
s-posti: palaute@alko.fi

Tiedot myymälöiden aukioloajoista ja
sijainnista puh. 020 711 712
(ma–la klo 8–21)

Helsingin alue

PL 33, Salmisaarenaukio 1
00181 Helsinki
Puh. 020 711 6102
Faksi 020 711 6111

Uudenmaan alue

PL 33, Salmisaarenaukio 1
00181 Helsinki
Puh. 020 711 6202
Faksi 020 711 6211

Päijät-Hämeen alue

Kauppakatu 18
15140 Lahti
Puh. 020 711 6652
Faksi 020 711 6961

Lounais-Suomen alue

Kristiinankatu 8
20100 Turku
Puh. 020 711 6302
Faksi 020 711 6311

Pirkanmaan alue

Aleksanterinkatu 22 b 9 c
33100 Tampere
Puh. 020 711 6402
Faksi 020 711 6411

Keski-Suomen alue

Vapaudenkatu 48–50
40100 Jyväskylä
Puh. 020 711 6502
Faksi 020 711 6511

Kaakkois-Suomen alue

Kaivokatu 9
53100 Lappeenranta
Puh. 020 711 6602
Faksi 020 711 6611

Pohjanmaan alue

Kauppapuistikko 9–11 2. krs.
65100 Vaasa
Puh. 020 711 6802
Faksi 020 711 6811

Itä-Suomen alue

Microkatu 1 (N-osa, 2. krs.)
70211 Kuopio
Puh. 020 711 6702
Faksi 020 711 6711

Oulun alue

Kirkkokatu 14
90100 Oulu
Puh. 020 711 6902
Faksi 020 711 6911

Lapin alue

Maakuntakatu 29–31 B
96200 Rovaniemi
Puh. 020 711 6952
Faksi 020 711 6661

Toimitus
Ulkoasu
Kuvat ja piirrokset
Paino

ISSN 1796-4652

Alkon viestintä yhteistyössä Perfecto Oy:n kanssa
SEK PRO Oy

Pekka Stålnacke, Rami Salle, Matti Matikainen, Mikko Väyrynen, Sherbet
Lönnberg Print, Helsinki 2009

Alko Oy

Pääkonttori
Salmisaarenaukio 1 (PL 33)
00180 Helsinki
Puhelin: 020 711 11
Faksi: 020 711 5386
Sähköposti: etunimi.sukunimi@alko.fi
www.alko.fi

